

SCHAAKKALENDER

VAN HET

NOORDELIJK SCHAAKBOND

VOOR HET JAAR

1 8 8 7.

NEGENDE JAARGANG.

LEEWARDEN,
COÖPERATIEVE HANDELSDRUKKERIJ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS
CHICAGO, ILLINOIS
COPYRIGHT 1981

Voorwoord en binnenlandsch overzicht.

De toestand van onzen Bond bleef in 1886 nagenoeg gelijk. Enkele leden bedankten, maar anderen kwamen hunne plaatsen innemen. Zoo dreigde den Bond verlies door het terugtreden van al weer een paar Winschoters, doch gelukkig werd hunne afvalligheid weer goedge maakt door twee hunner plaatsgenooten, de heeren *L. W. Zuidema* en *J. D. Tresling*, die als leden toetraden. Behalve deze, werden nog lid de heeren *J. van Julsingha*, te Ulrum, *D. Mansholt*, te Vierhuizen en *W. C. Schonebaum*, te Groningen. Beide laatstgenoemden, evenals de heer *Zuidema*, waren vroeger ook lid, bedankten later, maar hebben zich thans weer ten goede bekeerd.

Ook in 1886 waren de vergaderingen weer vrij goed bezocht, — vrij goed, ten minste, in vergelijking met vroeger. Maar 't kon veel beter en 't is te hopen, dat het veel beter wordt.

De eerste vergadering werd in 't laatst van Mei, als naar gewoonte te Groningen in het „Huis de Beurs” gehouden, waarbij 15 leden ⁽¹⁾ tegenwoordig waren. Na de gewone werkzaamheden, werd de heer *T. Fennema*, te Huizum als Bestuurslid herkozen, terwijl ook de af-tredende leden van de kalender-redactie, de heeren *Dr. T. Haakma Tresling*, *Dr. H. Hartogh Heijs van Zouterveen*, *J. de Raadt Offerhaus*, *C. Hofstede de Groot* en *J. P. Runsink*, alle herkozen werden.

Vervolgens werden behandeld de 2 ontwerp-reglementen

⁽¹⁾ Te weten de heeren: *Runsink*, *Meijer*, *Okken*, *Hofstede de Groot*, *Fennema*, *van Meurs*, *van Nonthuijs*, *Westendorp Boerma*, *F. Onnes Jz.*, *Vrendenberg*, *Deelman*, *van Calcar*, *Becker*, *T. Boerma* en *Heeren*.

voor te houden wedstrijden, reeds op pag. 4 van den vorigen kalender met een enkel woord vermeld. Na eenige bespreking werd aangenomen het ontwerp no. 2, zooals dat hier achter dit overzicht is medegedeeld.

Na de sluiting der vergadering, werd door 9 heeren een wedstrijd gehouden, met den uitslag dat de 1e prijs werd gewonnen door den heer *R. Heeren* en de 2e door den heer *W. F. M. Meijer*.

De eerste zomer-schaakdag werd gehouden ten huize van *N. Pannenburg* te Zuidbroek. De opkomst daar was voortreffelijk; niet minder dan 23 schaakliefhebbers ⁽¹⁾ waren tegenwoordig, waarvan door 10 heeren een wedstrijd werd aangegaan, die na een langdurigen kamp eindigde met het winnen van den 1en prijs door den heer *R. Heeren* en van den 2en door den heer *H. Bultema*, te Zuidbroek.

De tweede zomer-schaakdag schijnt sinds langen tijd onder den invloed van eenig kwaad gesternte te staan, een dies irae te zijn. Na 1880 waren er nooit meer dan 5 Bondsleden op verschenen. In 1885 is die schaakdag, die anders te Zuidhorn bepaald was, zelfs in 't geheel niet gehouden. Zou het in 1886 beter zijn? De hoofdplaats van Drenthe is een bezoek, ook buiten het schaken, overwaard. De trein Leeuwarden—Groningen bracht één liefhebber tegelijk aan; die van Delfzijl—Groningen twee. Hierbij voegden zich nog twee Groningers, zoodat het gansche corps dat Assen bereikte 5 man sterk was. Het contingent, dat die plaats zelf leverde, bestond uit 1 man. Deze macht werd in die namiddag nog versterkt met 1 Groninger, zoodat de vergadering op haar talrijkst uit 7 personen bestond ⁽²⁾. Desalniettemin amuseerde

⁽¹⁾ De leden: *Runsink, Deelman, Hagénus, Fennema, T. Boerma, Haakma Trestling, Trestling, Heeren, van Noodhuys en F. Onnes Jz.*, en de geïntroduceerden: *T. F. van Hulten, H. Bultema, J. Deuzeman, A. C. Nanningha, L. Baringh, J. Eelksema, H. M. v. d. Heide, Immink, J. Wester, W. Schaap, C. Ebens, C. Geertsema en Engelman*.

⁽²⁾ De heeren *Westerdorp Boerma, Eenkema, Becker, Deelman, Harlogh Heys van Zouteveen, Heeren en Runsink*.

men zich kostelijk. Zelfs werd nog een wedstrijd gehouden, waarvan prijs en premie gewonnen werden door de heeren *L. H. Deelman* en *Dr. N. Westendorp Boerma*.

De derde schaakdag had plaats te Veenwouden, waar 6 leden ⁽¹⁾ en 8 geïntroduceerden ⁽²⁾ zamenkwamen. Ook hier kwam een wedstrijd tot stand, waarvan de 3 prijzen in volgorde gewonnen werden door de heeren *T. Fennema*, *L. Siertsema* en *Dr. N. Westendorp Boerma*.

17 leden ⁽³⁾ en 1 niet-lid ⁽⁴⁾ kwamen op 7 October den gewonen jaarlijkschen wedstrijd in het „Huis de Beurs”, te Groningen, bezoeken. Om verschillende redenen namen slechts 11 leden deel aan den strijd. De uitslag daarvan was dat de 1e prijs behaald werd door den heer *Meijer*, de 2e door den heer *Hofstede de Groot*, de 3e door den heer *Heeren* en de 4e door den heer *Adama*.

Door de heeren *Adama*, *Westendorp Boerma*, *Gerdes*, *Heeren*, *van Noulhuys*, *de Raadt Offerhaus* en *Hartogh Heys van Zouteveen* werd weer een correspondentie-wedstrijd gehouden, met het resultaat dat *Heeren* den 1en prijs en *Offerhaus* den 2en veroverde.

De correspondentie-wedstrijd, waarvan in den vorigen kalender op pag. 8 melding is gemaakt en die gestreden werd door de heeren *Adama*, *Westendorp Boerma*, *Gerdes*, *van Noulhuys* en *de Raadt Offerhaus*, viel ten gunste van den heer *Adama* uit.

De beslissende partij in den correspondentie-wedstrijd, vermeld op pag. 10 van den kalender van 1885, die nog altijd hangende was tusschen de heeren *Gerdes* en *Heeren*,

(1) De heeren *Fennema*, *Heeren*, *Westendorp Boerma*, *Runsink*, *Meijer* en *Siertsema*.

(2) De heeren *E. W. Kuipers*, *D. Wiersma*, *D. v. d. Werff*, *J. Wiemers*, *J. G. de Vries*, *Ch. Mulder*, *P. Vierkant Hz.* en *A. Monas*.

(3) De heeren *de Raadt Offerhaus*, *Meijer*, *Vrendenberg*, *Schonebaum*, *Adama*, *van Julsingha*, *E. Onnes Jz.*, *Fenkema*, *Fennema*, *van Noulhuys*, *Becker*, *Heeren*, *Zuidema*, *Hofstede de Groot*, *Hagenus*, *Runsink* en *Siertsema*.

(4) De heer *S. G. Nijhoff*.

werd, na langen, moeitevollen kamp eindelijk door laatst-gemelde gewonnen.

Thans is een nieuwe wedstrijd op touw gezet door de heeren *Westendorp Boerma, Gerdes, Hartogh Heys van Zouteveen, Heeren, van Julsingha, de Raadt Offerhaus en Siertsema*. In een volgenden kalender kan eerst de uitslag daarvan worden medegedeeld.

Op pag. 8 van den vorigen kalender is reeds melding gemaakt van een correspondentie-partij tusschen de studenten-schaakverenigingen „*Ludendo Studemus*”, te Groningen en „*Philidor*” te Amsterdam. Die partij is afge-loopen ten gunste van „*Ludendo Studemus*”. Dit wakker en zeer strijdvaardig genootschap trok de stoute schoenen aan en daagde de studenten-schaakclub van *Berlijn* uit, — van Berlijn, de stad der beroemde Plejaden, de baker-mat van zoovele gevierde schaakmeesters, de tegenwoor-dige woonplaats van matadors als *Schallopp, von Bardeleben, Harmonist, von Scheve, Cordel* en anderen. Er kwam, helaas! niets van, maar zelfs het pogen geeft den moedigen Groningers eer.

Een andere strijd werd toen door L. S. aangevangen met het studenten-genootschap „*Sessa*”, te Utrecht. Twee partijen werden terzelfder tijd begonnen. Ofschoon thans nog niet geëindigd, is toch in beide voor „*Ludendo Studemus*” de overwinning reeds zoo goed als zeker.

De tweede wedstrijd in massa tusschen de leden van „*Staunton*” en „*Ludendo Studemus*”, beide te Groningen, op pag. 196 van den vorigen kalender in uitzicht gesteld, kwam ongelukkig niet tot stand.

Tot ons leedwezen heeft de heer *Loman* zijn proeven van vaardigheid in het blindspelen en van het spelen van vele partijen te gelijk, te Groningen niet herhaald. Velen zullen een nieuw bezoek van dien Hollander-Engelschman, die op schaakgebied meer dan gewone talenten bezit, zeer zeker met genoegen verbeiden.

Ons wel bekend mede-lid en vaardig strijder *T. Fennema*, te Huizum, gaf te Ferwerd het bewijs, dat het *tegelijk*

spelen van meer dan één partij ook zijn krachten volstrekt niet te bovengaat. Van de 6 daar tegen werkelijk zeer goede spelers gespeelde partijen won hij 2, verloor 1 en maakte 3 remis.

Tusschen eenige liefhebbers te Zuidbroek en Winschoten zijn twee correspondentie-partijen hangende. De opening der eene is een twee paardenspel in de nahand, van de andere Spaansch, de uitslag nog onzeker.

Den 27 November 1886 vierde de vereeniging „Staunton” te Groningen haar 15-jarig bestaan. In den daarbij gehouden wedstrijd werden de prijzen behaald door de heeren *Vrendenberg*, *Runsink*, *Scheltens* en *Meijer*. De winner van den 1en prijs ontving, ter gedachtenis aan dit 15-jarig bestaan, een zilveren medaille, aan de eene zijde vertoonende een lauwerkrans met den naam van het gezelschap en de jaartallen, en aan de andere zijde een schaakbord, waarin de woorden „Schaakwedstrijd” en den naam des overwinnaars.

Van nog onderscheidene andere wedstrijden kan melding gemaakt worden. Die, waarvan kennisgeving is ontvangen, worden hier medegedeeld:

- a. te *Ferwerd*, den 7 Juni 1886 onder de leden van het genootschap „Ferwerd en Omstreken”. 1e prijs, *S. Sijsma*; 2e prijs, *J. Metzlar*; 3e prijs, *J. Cannegieter*.
- b. te *Ferwerd*: den 8 Januari 1887, onder de leden van het zelfde genootschap. Prijs, *G. Obma*; Premie, *J. Sinnema*.
- c. te *Ulrum*: in Maart 1887, onder 12 leden aan het genootschap „de Marne”. Den 1en prijs verwierf *J. de Raadt Offerhaus*, te Ulrum, den 2en en 3en onderscheidenlijk *Talens*, te Ezingen en *Tebbens*, te Niekerk.
- d. te *Eibersburen*: bij den logementhouder *Kassemier*, den 9 Februari 1887. De prijs werd gewonnen

- door *U. P. Okken*, te Lutjegast, de premie door *J. E. Wiersma*, te Pieterzijl.
- e. te *Brantgum*: den 3 April 1887. Van de 14 mededingers won *O. de Vries Pz.*, te Betterwird, den 1en en *P. Bosch Jr.*, te Brangum, den 2en prijs.
 - f. te *Bolsward*: den 14 Februari 1887, onder de leden van „Westergo”. De uitslag was dat de prijs werd veroverd door *B. Pietersma*, te Bolsward en de premie door *E. de Vries*, te Blauwhuis. Verder werd de prijs en premie, beschikbaar gesteld voor hen, die reeds bij de eerste partij verloren, gewonnen door *Sj. de Jong*, te Exmorra en *T. Popma*, te Burgwerd.
 - g. te *Meeden*: (zie blz. 12 onder e. van den vorigen kalender), onder 8 leden van het gezelschap „Anderssen”. Den 1en prijs behaalde *A. van Delden*, den 2en *T. S. Detmers* en den 3en *H. Mulder*.

De jaarlijksche wedstrijd van den Nederlandschen Bond had in 1886 te Utrecht plaats. Voor de eerste klasse hadden zich 7 spelers aangegeven. Hiervan won *Jhr. D. van Foreest*, te Amsterdam, den 1en prijs met $4\frac{1}{2}$ winstpunt, *R. J. Loman*, te Amsterdam en *L. Benima*, te Winschoten, zamen den 2en en 3en prijs, ieder met 4 punten. Verder verkregen *C. Messemaker*, te Gouda 3, *Jhr. A. E. van Foreest*, te Wormerveer $2\frac{1}{2}$, *A. J. A. Prange* te Amsterdam 2 en *B. J. Meijer*, mede aldaar 1 punt.

Aan den wedstrijd voor de 2de klasse namen 5 spelers deel. Den 1en prijs verwierf *A. G. Olland*, te Utrecht, die al zijn tegenstanders versloeg, met 8 punten, den 2en *F. van den Berg*, te Amstelveen, met 5, en den 3en *G. J. van der Stouwe*, te Dordrecht, met 4 punten.

De heer *D. van Foreest*, die ook in 1885 den hoog-

sten prijs behaalde, handhaafde dus zijn roem als uitstekend speler.

Het heeft mij en zeker velen met mij genoeg gedaan, uit het verslag van het Bestuur van den Nederlandschen Bond te ontwaren, dat die Vereeniging in bloei toeneemt en haar ledental aanzienlijk is vermeerderd. Steeds vermeerdering en vooruitgang wordt haar van harte toegewenscht!

Van een vereeniging der beide Bonden, de Noorderlijke met den Nederlandschen, reeds eenige malen hier en daar besproken, zal, waarschijnlijk, vooreerst niet komen. De redenen, die een zamensmelting beletten, liggen zóó voor de hand, dat het vrij overbodig is die hier nader uiteen te zetten.

Het te Amsterdam verschijnend half-maandblad „Morphy” is nog altijd het eenige schaaktijdschrift in Nederland. Sedert 1886 ontvangt het eenige geldelijke ondersteuning van den Nederlandschen Bond. Zeer wenschelijk zou het zijn dat dit blad meer deelneming vond en het dan de band bij uitnemendheid werd, die de Nederlandsche schakers van Noord en Zuid, van Oost en West aan elkander verbond. Niet minder wenschelijk ware het dat enkele onzer beste krachten zich iets meer aan dat blad gelegen lieten liggen en nu en dan een weinig tijds wilden afzonderen tot het leveren van geschikte bijdragen, ten einde daardoor den Redacteur zijn taak gemakkelijker te maken.

In den loop van 1886 en in het voorjaar van 1887, kreeg Amsterdam bezoek van drie buitenlandsche meesters. Het eerst kwam *Leffmann*, van Keulen, die op menig Duitsch tornooi cervol heeft medegestreden. Hoewel hij slechts kort vertoefde en dus niet veel gelegenheid tot spelen had, toonde hij niettemin, door de weinige partijen die hij maakte, zich den naam van zeer sterk speler allezins waard.

Daarna verscheen de Britsche matador *I. Gunsberg*, die in 1885 den 1en prijs won in het internationaal tornooi te Hamburg. Deze toonde zijn meesterschap in een menigte door hem gespeelde partijen op schitterende wijze. O. a. speelde hij 22 partijen tegelijk, die hij alle won, op één na tengevolge eener vergissing: het in schaak laten staan zijner koningin. En toch had hij onderscheidene van de beste krachten van Amsterdam tegen zich over.

Ten slotte arriveerde een andere Engelsche schaakmeester *W. H. K. Pollock*, bekend door het winnen van den eersten prijs op het meestertornooi te Belfast in 1886 gehouden. Ook deze gaf doorslaande bewijzen van zijn meesterlijk spel. Eens speelde hij 28 partijen tegelijk, won daarvan 22 en verloor slechts 6, en een anderen keer nam hij 9 partijen voor zijn rekening, waarvan hij 7 won. Ook Utrecht werd door hem bezocht, waar hij 14 partijen in eens streed en in 10 daarvan de zege wegdroeg en in 4 het onderspit delfde.

Die herhaalde bezoeken van eerste meesters schijnt voor onze Hollandsche schaakvrienden zeer leerrijk geweest te zijn. Bij het laatste bezoek — van *Pollock* — speelden zij reeds met de kalmte en onbeschroomheid van door-kneede veteranen. 't Gevolg daarvan was dat *Pollock*, hoe uitstekend hij ook speelde, toch verscheidene malen de vlag moest strijken, o. a. tegen de beide heeren *van Foreest*.

Ten aanzien dezer beide spelers wil ik hier overnemen wat in 't Augustus-nummer 1886 van de „Oesterreichische Lesehalle” op blad. 242 staat: „Gunsberg besuchte „kurz darauf Amsterdam; von seinen Gegnern „werden dort zwei junge Männer, Brüder Foreest, die „auch mehrere Partien gewannen, als besonders stark gerühmt.” Het komt immers niet dikwijls voor dat Nederlandsche schakers in het buitenland geroemd worden.

Aan nog een speler, een probleem-componist, is in het buitenland een onderscheiding ten deel gevallen: op

het probleem-tornooi van de „Jemtland's Tidning”, te Ostersund, verkreeg het probleem van den heer *P. Wennekendonk* te Utrecht, een „eervolle vermelding”. Er waren 54 probleemen ingezonden.

Uit de lijst van Schaakgenootschappen, in het Noorden bekend en bestaande, zal den lezer blijken dat zich weer twee nieuwe vereenigingen hebben gevormd: te *Bolsward* en te *Bellingwolde*.

En uit *Arnhem* kwam het bericht dat daar een „Geldersche schaak- en damvereeniging” is opgericht, die des Vrijdagavonds samenkomst houdt in het hotel „de Pauw.”

Het Bestuur van het Schaakgenootschap „Palamedes” te Gouda maakte aan de Nederlandsche schaakwereld bekend, dat het den naam van dien ouden mythischen Griek verruild had tegen dien van zijn stadgenoot, den uitmuntenden speler *C. Messemaker*, die reeds 36 jaar geleden lauweren behaalde in den wedstrijd te Amsterdam, uitgeschreven door het genootschap „Philidor”, waar hem, als prijs voor de best gespeelde partij, een zilveren snuifdoos werd verceerd, met het daarin gegraveerd toepasselijk vers uit Virgilius, toepasselijk, omdat hij overigens in den wedstrijd zelf ongelukkig geweest was: „Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.” (Geef aan den ramp niet toe, doch streef steeds moediger voorwaarts.)

Aan den heer *Messemaker* is voor die eervolle, maar wel verdiende onderscheiding door ons Bestuur reeds een officiële gelukwensch gezonden, die hier van heeler harte wordt herhaald.

Bovendien wordt door ons het denkkeeld toegejuicht om niet langer te varen onder de vlag van fabelachtige grootheden als Palamedes, Sissa en dergelijke, maar die te vervangen voor die van spelers van naam van den tegenwoordigen tijd. Reeds vóór Gouda, had Winschoten in dien geest gehandeld en de beide daar bestaande

schaakvereenigingen gedoopt naar de namen van twee op schaakgebied eminente mannen: *Dr. Antonius van der Linde* en *Maarten van 't Kruijs*.

Met den wensch dat het schaakleven in Nederland in 't algemeen, en dat van onzen Bond in 't bijzonder, voortdurend moge vooruitgaan, wordt dit Binnenlandsch overzicht gesloten.

R. HEEREN.

REGLEMENT

VOOR DE

Wedstrijden van het Noordelijk-Schaakbond.

Art. 1. De spelers worden verdeeld in groepen op de volgende wijze:

bij 7 spelers of daar beneden 1 groep;

van 8 tot en met 12 spelers 2 groepen;

" 13 " " " 18 " 3 "

" 19 " " " 24 " 4 "

Het getal prijzen te brengen in overeenstemming met het aantal groepen, waarvan de winners onderling een rondgang moeten maken voor de verdeling der prijzen.

In geval er slechts 2 groepen spelers zijn, kan het getal prijzen verdubbeld worden. De tweede winners der beide groepen moeten dan onderling één beslissende partij spelen voor de verdeling van den 3den en 4den prijs.

Wanneer er slechts 1 groep is, kan het aantal prijzen naar willekeur bepaald worden.

De bepaling van het aantal prijzen in de gevallen in de beide vorige zinsneden bedoeld, geschiedt door het Bestuur.

Art. 2. Bij loting wordt uitgemaakt tot welke groep ieder speler zal behooren, en welke volgorde hij daarbij zal innemen.

Art. 3. In elke groep speelt ieder speler één partij tegen elken anderen speler van diezelfde groep. Een gewonnen partij telt 1, een remise partij $\frac{1}{2}$ punt.

Art. 4. Hij die de meeste punten gewonnen heeft, is de winner van de groep waartoe hij behoort.

Wanneer 2 spelers de meeste en evenveel punten verworven hebben, spelen zij samen één beslissende partij; wordt deze remise, dan beslist het lot. Indien meer dan 2 spelers de meeste en ook evenveel punten hebben verkregen, beslist het lot dadelijk.

Art. 5. De winners der verschillende groepen spelen onderling een rondgang om de prijzen, waarbij de bepalingen van art. 3 en van art. 4 al. 1 worden in acht genomen. De volgorde der spelers in die eindgroep wordt bij loting bepaald.

Art. 6. Wanneer 2 of meer spelers bij dien laatsten rondgang de meeste en evenveel punten verwerven, wordt de beslissing over de verdeling der prijzen aan die spelers overgelaten.

Art. 7. Hij die het laagste nummer heeft (1 als lager dan 2 beschouwd) heeft den vóórzet tegen no. 2 en vervolgens om beurten, enz. Alzoo heeft in een groep van 7 spelers

No. 1	den vóórzet	tegen no. 2, 4 en 6.
" 2	" "	" 3, 5 " 7.
" 3	" "	" 4, 6 " 1.
" 4	" "	" 5, 7 " 2.
" 5	" "	" 6, 1 " 3.
" 6	" "	" 7, 2 " 4.
" 7	" "	" 1, 3 " 5.

Art. 8. Alle geschillen worden, zonder beroep, beslist door de aanwezige leden van het Bestuur. Mocht dit in evengetal vertegenwoordigd zijn, dan wijst de President, of die hem vervangt, terstond bij den aanvang van den strijd een aanvullingslid aan.

Art. 9. Hij, die niet aanwezig is, als aan hem de beurt is om te spelen, wordt geacht de partij verloren te hebben.

Art. 10. Heeft iemand juist een partij ten einde gebracht, dan heeft hij recht op een kwartier pauze. Van 4—5 uur wordt algemeene pauze gehouden.

Art. 11. De spelers maken het zich zelf tot een plicht, zoo vlug mogelijk te spelen, opdat de wedstrijd in één dag kunne afloopen.

Vastgesteld te Groningen in de Vergadering van den 26 Mei 1886.

Buitenlandsch overzicht.

Sinds mijn vorig overzicht der gebeurtenissen in het buitenland, heeft de onverbiddelijke dood weer onderscheidene offers gevraagd. De meest bekende dier afgestorvenen wil ik hier met een kort woord vermelden.

Na langdurig lijden stierf in den ouderdom van 45 jaar de sterke schaakspeler *A. Alexander*, van Hamburg, bekend uit het tornooi van den Noordduitschen Bond in 1869, waar hij roemvol, doch ongelukkig streed.

In den ouderdom van 76 jaar stierf te Neuenahr de generaal *Hermann von Hanneken*, een schaakminnaar zooals er zelden een was. Met uitzondering van *v. d. Lasa*, was hij waarschijnlijk de laatste dier veteranen, die in der tijd in druk verkeer met de Berlijnsche Plejaden leefden en streden. Wegens zijn voorliefde voor de verdediging 1. e2—e4, e7—e5; 2. f2—f4, e5+f4; 3. f1—c4, g8—f6, wordt deze in Frankrijk naar hem, la defense Prussienne dans le gambit du Fou du Roi genoemd. Hij woonde in den laatsten tijd in Wiesbaden.

Alexander Winawer, neef van den beroemden *Simon Winawer*, een nog zeer jeugdig, maar reeds talentvol schaakspeler, schoot zich te Warschau een kogel door het hoofd.

Hetzelfde deed de bekende probleem-componist *C. Klausinski*. Hij was kapelmeester bij een Russisch huzaren-regiment en 60 jaar oud. Een zware beleediging, hem door een zijner chefs aangedaan, was de oorzaak zijner wanhopige daad.

Heinrich Hirsch, 70 jaar, en *Gian Donato Fonda*, 28 jaar, beide te Weenen, en *John C. Romeyn*, te Kingston, 42 jaar, alle 3 probleem-componisten, moesten in 1886 mede den tol der natuur betalen.

In 't begin van 1887 leed de *British Chess Magazine* een gevoelig verlies door het versterven van haar ijverigen en kundigen medewerker *H. J. C. Andrews*. Hij was een speler van groote kracht, die zich in der tijd dikwijls en met succes mat met *Owen*, *Boden* en hunne tijdgenooten. In lateren tijd legde hij zich op de probleem-compositie toe. Omstreeks 1850 werd hem de redactie der probleem-rubriek in de „*Chess player's Chronicle*” opgedragen, in welke betrekking hij naderhand overging bij de „*British Chess Magazine*.” In de laatste jaren werd hij veelal gekozen in commissiën van beoordeeling bij probleem-tornooi-wedstrijden. Van beroep was hij journalist en tevens een uitstekend musicus.

In 1886 werden er twee internationale meester-tornooien gehouden en daarvan de eerste en voornaamste te *Londen*, uitgaande van de *British Chess Association*, van 12—27 Juli. Dertien uitmuntende spelers namen daar aan deel. Den gang en uitslag toont de volgende tabel aan:

	Bird	Blackburne	Burn	Gunsberg	Hanham	Lipschutz	Mackenzie	Mason	Mortimer	Pollock	Schalopp	Taubenhaus	Zukertort	Geheel aantal winstpunten.
Bird	—	0	0	0	0	0	0	½	1	1	0	0	0	2½
Blackburne	1	—	1	1	1	½	½	½	1	0	1	0	1	8½
Burn	1	0	—	0	1	0	1	½	1	1	1	1	1	8½
Gunsberg	1	0	1	—	1	1	1	½	1	½	0	0	1	8
Hanham	1	0	0	0	—	1	0	0	1	0	0	0	½	3½
Lipschutz	1	½	1	0	0	—	1	0	1	0	1	0	1	6½
Mackenzie	1	½	0	0	1	0	—	0	1	0	1	½	1	6
Mason	½	½	½	½	1	1	1	—	0	1	0	½	½	7
Mortimer	0	0	0	0	0	0	0	1	—	1	1	1	0	4
Pollock	0	1	0	½	1	1	1	0	0	—	0	0	0	4½
Schalopp	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	—	0	0	5
Taubenhaus	1	1	0	1	1	1	½	½	0	1	1	—	0	8
Zukertort	1	0	0	0	½	0	0	½	1	1	1	1	—	6

De meeste der deelnemers zijn aan de lezers van den kalender wel bekend. Omtrent een paar hunner twijfel ik en daarom zal ik zoo vrij zijn ze hier aan hen voor te stellen.

De eerste is *Lipschutz*, een Hongaar van geboorte, maar die thans te New-York woont, waar hij voor den besten speler der New-York-club geldt, hoewel hij pas 23 jaar is.

Dat hij een uitstekend speler is blijkt o. a. daaruit, dat hij in het tornooi *Bird*, *Burn*, *Mackenzie* en *Schallop* sloeg, en tegen *Blackburne* en *Zukertort* remis maakte. Na zijn terugkeer in Amerika speelde hij een wedstrijd tegen *Mackenzie*, dien hij wel is waar verloor, maar op voor hem zeer eervolle wijze, want *Mackenzie* won 5, *Lipschutz* 3 partijen, terwijl 5 remis werden.

De tweede is Majoor *Hanham*, eveneens van New-York en de voorvechter van de Manhattan-club aldaar. Hij was tijdens het tornooi eenigzins ongesteld.

Ook het slechte succes van *Bird* was aan ongesteldheid te wijten.

Blackburne en *Burn* speelden om den 1en en 2en prijs, waarbij eerstgenoemde de zege behaalde. Den 3en en 4en prijs deelden *Gunsberg* en *Taubenhaus*, terwijl de 5e prijs aan *Mason* ten deel viel. De prijs voor „brilliancy” werd toegewezen aan *Schallop*.

Het volgende tornooi had van 3—9 Augustus plaats te *Nottingham* en ging uit van de „Counties Chess Association”. Tien spelers betwistten er elkander de overwinning. *Blackburne*, *Mackenzie*, *Mason* en *Skipworth* en nog eenige anderen van minder conditie, hadden zich teruggetrokken, wijl de wedstrijd, door de menigte spelers, te lang dreigde te zullen duren. Onderstaande tabel wijst de 4 prijswinnaars aan, waar nog bijgevoegd moet worden, dat *Gunsberg* en *Zukertort* zamen den 3en en 4en prijs deelden.

	Bird	Burn	Gunsberg	Hanham	Pollock	Rynd	Schalopp	Taubenhaus	Thorold	Zukertort	Geheel aantal winstpunten.
Bird	—	$1\frac{1}{2}$	0	$1\frac{1}{2}$	1	1	0	1	$1\frac{1}{2}$	1	$5\frac{1}{2}$
Burn	$1\frac{1}{2}$	—	1	1	1	1	1	1	1	$1\frac{1}{2}$	8
Gunsberg . . .	1	0	—	1	1	$1\frac{1}{2}$	0	1	1	$1\frac{1}{2}$	6
Hanham	$1\frac{1}{2}$	0	0	—	1	$1\frac{1}{2}$	0	0	0	0	2
Pollock	0	0	0	0	—	1	1	0	1	0	3
Rynd	0	0	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	0	—	0	0	$1\frac{1}{2}$	0	$1\frac{1}{2}$
Schalopp . . .	1	0	1	1	0	1	—	1	1	1	7
Taubenhaus . .	0	0	0	1	1	1	0	—	1	0	4
Thorold	$1\frac{1}{2}$	0	0	1	0	$1\frac{1}{2}$	0	0	—	0	2
Zukertort . . .	0	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	1	1	1	0	1	1	—	6

Na deze verdient een nationaal meester-tornooi vermelding, dat van 22—28 Augustus te *Belfast* werd gehouden. De „Irish Chess Association” had dezen wedstrijd uitgeschreven, waarvoor 9 spelers zich aanmeldden en die den onverwachten uitslag had, dat *Pollock*, die eigenlijk nog niet als meester erkend werd, den eersten prijs behaalde, op zeldzaam schitterende wijze, want hij verloor geen enkele partij, ofschoon hij *Blackburne* en *Burn* onder zijn tegenstanders had. Zie hier het verloop van dien strijd:

	Barnett	Blackburne	Burn	Chambers	Harvey	Nicholls	Palmer	Peake	Pollock	Geheel aantal winstpunten.
Barnett	—	0	0	$1\frac{1}{2}$	1	1	1	1	0	$4\frac{1}{2}$
Blackburne	1	—	1	1	1	1	1	1	0	7
Burn	1	0	—	1	1	1	1	1	0	6
Chambers	$1\frac{1}{2}$	0	0	—	1	$1\frac{1}{2}$	0	1	0	3
Harvey	0	0	0	0	—	1	$1\frac{1}{2}$	0	0	$2\frac{1}{2}$
Nicholls	0	0	0	$1\frac{1}{2}$	0	—	1	0	0	$1\frac{1}{2}$
Palmer	0	0	0	1	0	0	—	1	0	2
Peake	0	0	0	0	$1\frac{1}{2}$	1	0	—	0	$1\frac{1}{2}$
Pollock	1	1	1	1	1	1	1	1	—	8

Van nog één internationaal tornooi valt te gewagen. Het zal denkelijk aan slechts weinigen bekend zijn, de dagbladen hebben er over gezweven en bekende grootheden namen er niet aan deel. Het was te *Davos* in Graubunderland, het bekende herstellingsoord voor borstlijders. Den 1en prijs verwierf daar *Dr. Walz*, den 2en *A. Baierlacher* en de volgende 4 prijzen bekwamen *Schmidt*, *Kessner*, *Mack* en *Grosse*, allen groote onbekendheden.

Het plan bestond in 1887 een internationaal tornooi te houden te Frankfort en te New-York. Maar te New-York is het nog niet zoo zeker. Men wilde er gaarne groote prijzen uitloven, maar de Amerikanen schijnen de dollars voor het schaken niet te willen loslaten. Nu is men al in het buitenland aan het bedelen gegaan, o. a. bij den President van de Fransche Republiek, *Grevy*, bekend als groot schaakliefhebber, maar het schijnt toch maar niet te willen vlotten.

Ook is er ten vorigen jare sprake geweest van een tornooi te Liverpool, maar daarvan wordt niets meer gehoord.

Persoonlijke kleine wedstrijden om geen al te grooten

inzet, hebben er overigens genoeg plaats gevonden. Buiten de reeds medegedeelde tusschen *Mackenzie* en *Lipschutz*, kunnen nog genoemd worden, die tusschen *Bird* en *Burn*, waarvan ieder 9 partijen won en die dus onbeslist bleef; — die tusschen *Mackenzie* en *Burn* welke insgelijks onbeslist bleef, daar elk 4 partijen won en 2 remis werden; — die tusschen *Gunsberg* en *Bird*, door *Gunsberg* gewonnen met 5 partijen, tegen 1 verloren en 3 remis.

Een wedstrijd tusschen *Blackburne* en *Burn* is wel meermalen ter sprake gebracht, maar tot dus ver kwam er niets van.

De onvermoeide *Bird* daagde, ondanks zijn hooge jaren, *Steinitz* uit, om de jaren geleden begonnen maar toen afgebroken strijd weer op te nemen en ten einde te brengen. Het antwoord van *Steinitz* is nog onbekend.

Een andere hoogst belangrijke wedstrijd wordt voorbereid en wel tusschen *Louis Paulsen* en *Steinitz*. *Paulsen*, in tornooien meestal ongelukkig bij gebrek aan dagelijkse oefening, is echter een der sterkste spelers, wanneer hij zich eenigzins heeft voorbereid, en als matchspeler bijna altijd als overwinnaar uit het strijdperk getreden, — bijna altijd, want eens werd hij door *Anderssen* geslagen, maar daarvoor wreekte hij zich door op zijn beurt *Anderssen* tweemaal te slaan. — Of de strijd plaats grijpen zal, moet de toekomst leeren.

Een kleine wedstrijd, maar tusschen twee groote meesters is zoo even uitgevchten. *Blackburne* en *Zukertort* traden tegen elkander in het krijt, en eerstgenoemde werd overwinnaar met 5 partijen gewonnen, 1 verloren en 8 remis. Weinige jaren geleden werd door dezelfde kampioenen een wedstrijd gehouden, maar met gansch anderen uitslag. Toen won *Zukertort* van de 14 partijen 7 en *Blackburne* slechts 2, met 5 remis-partijen. Het is nu de vraag of *Zukertort* zooveel zwakker of *Blackburne* zooveel sterker geworden is.

Correspondentie-partijen zijn er o. a. gespeeld tusschen

Praag en *Munchen*, tusschen *Philadelphia* en *New-York*, tusschen *Leipzig* en *Berlijn*. Telkens werd de eerstgenoemde overwinnaar.

Een dergelijke strijd is nog hangende tusschen *Londen* en *Petersburg*, maar naar het zich laat aanzien zal die wel ten gunste van *Petersburg* eindigen.

Van zoogenaamde Simultane-partijen, waarbij de een of andere meester verscheidene partijen tegelijk speelt, hoort men elk jaar meer. In 1886 namen *Englisch*, *Taubenhaus*, *Minckwitz*, *Mackenzie*, *Zukertort*, *Steinitz*, *Bird*, *Blackburne*, *Lipschutz*, *Rosenthal* er somwijlen van 15 tot 30 partijen tegelijk voor hunne rekening en wonnen daarvan altijd verreweg het grootste aantal. Zelfs te *Adelaide*, in het verre *Australië*, heeft zekere *Mr. Charlick* hetzelfde gedaan.

Onaangenaam gestemd moest wel elk zich gevoelen bij het lezen van het bericht uit Amerika, dat *Paul Morphy's* nalatenschap, waaronder het hem geschonken prachtige schaakbord met gouden en zilveren stukken, een zilveren krans en andere trophaëen op schaakterrein gewonnen, in het openbaar aan den meestbiedende verkocht zijn. Zoo gaat de wereldsche roem voorbij, mag men wel zuchten.

De redactie van de *Deutsche Schachzeitung* is, met het einde van 1886, in andere handen overgegaan. Sedert 1865, met uitzondering van de jaren 1876—1878, werd dat tijdschrift geredigeerd door *Johannes Minckwitz*, een der beste Duitsche schaakspelers, die op menig toernooi een lans heeft gebroken, en menig groote meester mat gezet. Hij heeft nu van dat maandblad afscheid genomen en is opgevolgd door *Curt von Bardeleben* en *Hermann von Gotschall*, twee jeugdige maar zeer bekwame strijders.

In de „*Chess monthly*” begon onlangs dezelfde *Minckwitz* een beschouwing over „*Economy of material in Problem-composition*”, naar aanleiding van een bekroond probleem van *C. Planck*. 't Spreekt van zelf dat deze

laatste daarop niet zweeg, maar des eerstgenoemden zienswijze krachtig bestreed. Maar nu voegde zich nog een ander in het debat en toen nog een en nog een ⁽¹⁾ en elk hield zijn eigen meening vol en liet zich door de anderen niet overtuigen, wat trouwens een der meest voorkomende menschelijke eigenaardigheden is, en al 't geharrewar liep eindelijk uit op het elkaar toedienen van allerlei liefelijkheden, zij het ook in de sierlijkste bewoordingen en de meest gekuischte vormen. Wie gelijk had, zal ik niet beslissen; waarschijnlijk ging het hier ook, zooals het meermalen gaat, dat de waarheid in het midden ligt.

Het schenken van ridderordes aan krijgshelden is niets buitengewoons; vreedzame schaakhelden kwam dat nooit over. Maar thans is op dien algemeenen regel een uitzondering gekomen: *S. Rosenthal*, te Parijs, is door de Koningin-regentes van Spanje, juist om zijn verdienste op schaakgebied, met de orde van Karel XIII begiftigd.

En hiermede ben ik aan het einde van het voornaamste buitenlandsche schaaknieuws en ga ik sluiten. Daar valt mijn oog nog op een bericht, dat ik vooraf mededeelen wil: te Bremen is een schaakclub opgericht, waarvan *Friesland* Voorzitter is.

R. HEEREN.

(1) *Prof. Berger, A. E. Studd en E. N. Frankenstein.*

L E D E N

VAN HET

Noordelijk Schaakbond

op 1 Januari 1887.

- Assen.*
Dr. H. Hartogh Heys van Zouteveen. (3e prijs 1880).
Betterwird.
O. de Vries Pz.
Breukelen.
Mr. H. Trip.
Doetichem.
E. Gerdes.
Ferwerd.
J. J. Cannegieter.
Finsterwolde.
G. Hovinga.
Groningen.
A. H. Becker. (3 prijs 1883).
B. H. van der Meer.
W. F. M. Meijer. (5 prijs 1879, 1e prijs 1881, 3e prijs 1882, 4e prijs 1885, 1e prijs 1886.)
F. Onnes Jz.
A. Oppenheim.
J. P. Runsink.
C. W. Vrendenberg.
C. Hofstede de Groot. (2e prijs 1885 en 1886).
- L. H. Siertsema.* (3e prijs 1885).
L. H. Deelman Jzn.
H. Nienhuis.
W. C. Schönebaum.
Gulpen.
C. P. de Groot, buitengewoon lid. (1e prijs 1878, 2e prijs 1879).
Hantumhuizen.
L. J. Heeringa.
Heerenveen.
Jhr. Mr. J. M. van Beyma
thoe Kingma.
Huizum.
T. Fennema. (4e prijs 1882),
1e prijs 1883, 5e prijs 1884, 1e prijs 1885).
Kampen.
W. F. van Nouhuys. (4e prijs 1881 en 1884).
Nijehorne.
A. Adama. (4e prijs 1886).
Nijkerk. (Oostdongeradeel).
I. J. Heeringa.

Slochteren.

H. F. Deel.

Solwerd.

Dr. U. P. Okken. (3e prijs 1879).

Ternaard.

R. Heeren. (3e prijs 1884 en 1886).

Utrum.

J. de Raadt Offerhaus. (2e prijs 1883 en 1884, 5e prijs 1885).

J. van Julsingha.

Veendam.

J. van Olm.

H. E. Duintjer.

Vierhuizen.

D. R. Mansholt.

Wierum.

R. de Grijs.

Winschoten.

Dr. T. Haakma Tresling. (2e prijs 1880).

K. G. Groeneveld.

L. W. Zuidema.

J. D. Tresling.

Winsum (Groningen).

Mr. S. M. S. de Ranitz.

't Zandt.

Dr. N. Westendorp Boerma.

Zuidbroek.

K. Hagénus. (3e prijs 1881, 2e prijs 1882).

Zuid-Zijpe.

H. van Calcar.

Zijldijk.

C. Eenkema.

BESTUUR VAN DEN BOND:

W. F. M. MEIJER, penningmeester, aftredende in 1892.

T. FENNEMA, " " 1891.

Dr. N. WESTENDORP BOERMA, " " 1890.

R. HEEREN, secretaris, " " 1889.

Dr. U. P. OKKEN, voorzitter, " " 1888.

LEDEN DER KALENDER-REDACTIE VOOR 1887.

Dr. T. HAAKMA TRESLING, *Winschoten*, voorzitter.J. DE RAADT OFFERHAUS, *Utrum*.Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN, *Assen*.C. HOFSTEDE DE GROOT, *Groningen*.J. P. RUNSINK, *Groningen*.W. F. M. MEIJER, *Groningen*, penningmeester.R. HEEREN, *Ternaard*, secretaris.

LIJST van bekende in het Noorden bestaande Schaakgezelschappen.

1°. Schaakklub „Beerta”, te *Beerta*.
(Opgericht 1 December 1878.)

H. K. Hagénus, president.	D. A. Geertsema.
J. P. A. Mees, secretaris.	Th. Bouman.
H. Middel.	M. J. Sikkés.

Vergadert des MAANDAGS om de maand, beurtelings
bij de leden aan huis.

2°. Schaakklub „Ontwikkeling”, te *Beerta*.

E. Onnes, voorzitter.	B. Reinders.
R. J. Hagénus, secretaris.	H. Smith.
R. J. Reinders, penningm.	R. Schorthinghuis.

Vergadert des DONDERDAGS om de 14 dagen, beurtelings
bij de leden aan huis.

3°. Schaakklub „Bellingwolde”, te *Bellingwolde*.

K. Hagénus.	H. R. Dallinga.
J. van Konijnenburg.	Mr. H. N. Addens Gz.
G. H. Addens.	I. H. Busscher.
B. B. Kuitert.	R. S. Dallinga.
D. A. Geertsema.	Dr. Duintjer, scriba.

4°. Schaakklub „Westergo”, te *Bolsward*.
(Opgericht 18 Januari 1886.)

T. Westendorp Jr., <i>Eemorra</i> ,	J. Hommes,	<i>Bolsward</i> .
voorzitter.	H. Veen Pz.,	„
Y. Th. Ykema, <i>Bolsward</i> ,	Sj. van der Wey,	„
secretaris.	H. Albada Jelgersma,	„
H. Blecker, <i>Bolsward</i> ,	K. H. Laagland,	„
penningmeester.	J. R. A. Donker,	„
K. Plantinga, <i>Bolsward</i> .	N. Y. Galama,	„

B. Pietersma,	<i>Bolsward.</i>	E. de Vries,	<i>Blauwhuis.</i>
D. van der Werf,	"	T. Dijkstra,	"
R. Teernstra,	"	J. Simonsma,	<i>Greonterp.</i>
C. Eltema,	"	D. Hettinga,	<i>Sandfirden.</i>
P. v. d. Klei,	"	S. D. Kloostra,	<i>Nijland.</i>
H. Mulder,	"	P. Oosterhof,	"
Y. K. Galama,	"	S. ten Veer,	<i>Hijdaard.</i>
B. Flottow,	"	T. Popma,	<i>Bargwerd.</i>
K. H. v. d. Werf,	<i>Tjerkwerd.</i>	J. A. van der Weij,	<i>Ermorra.</i>
S. J. Zijsling,	"	Sj. D. de Jong,	"
J. Zijsling,	"	M. F. Ringnalda,	<i>Abbeja.</i>
M. Hettinga,	<i>Blauwhuis.</i>		

Vergadert om de 14 dagen, des MAANDAGS, 's avonds om 7 uur, in het Wapen van Wonseradeel, buiten de voormalige Blauwpoort, te Bolsward, in de maanden October tot en met Maart.

5°. Schaakgenootschap „Pallas”, te Deventer.
(Opgericht 20 November 1849).

Dr. L. A. J. Burgersdijk,	Dr. J. J. Harreveld.
Voorzitter.	Dr. J. C. Schilfgaarde.
J. E. Jurling, Thes.	Jhr. Mr. P. J. W. Teding
F. Raland, Secr.	van Berkhout.
H. W. Bunschoten.	Luitenant Coster.
B. W. Verweij.	J. H. L. Rijken.
M. Bosse.	C. Halbertsma.
Mr. J. W. van Groningen.	F. van Straten, <i>Oost-Indië</i> ,
B. Korteling.	eere-lid.
C. O. Broekhuis.	Dr. F. de Boer, <i>Leiden</i> , eere-
G. Dwars.	lid.
J. Vitringa.	

Vergadert elken MAANDAGAVOND te 8 uur, des winters op de Binnen-societeit, en des zomers bij den heer Smeenk bij de Lange Brug.

6°. Schaakklub, te *Ezinge*.

M. Talens Bz., Pres.	A. J. Borggreve.
K. M. Brongers, Secr.-Penn.	D. M. van Kampen.
C. J. Cleveringa.	L. van Giffen.

Vergadert in den wintertijd om de 3 weken in 't Gemeentehuis.

7°. Schaakklub „Ferwerd en omstreken”, te *Ferwerd*,
(Opgericht 22 November 1881).

J. J. Cannegieter, <i>Ferwerd</i> , Voorzitter,	aft. in 1887.
G. van der Tuuk, <i>Hoogebeintum</i> , Assessor,	„ „ 1888.
D. Weber, <i>Blija</i> , Secr.-Penn.	„ „ 1888.

A. Kooistra, <i>Ferwerd</i> .	F. C. Wiesenhaan, <i>Ferwerd</i> .
G. Obma, „	J. Sinnema, „
P. IJpes, „	P. Hulshoff, „
S. P. B. Martens, „	S. G. Sijtsma, „
T. Terpstra, „	J. Metzlar, <i>Marrum</i> .

Vergadert des DINSDAGAVONDS om de 3 weken bij den logementhouder Terpstra, te *Ferwerd*.

8°. Schaakklub „Staunton”, te *Groningen*.
(Opgericht 27 November 1871).

A. H. Becker, Voorzitter,	aftredende in 1889.
J. P. Runsink, 1e Secretaris	„ „ 1889.
H. Onnes Fzn., Penningmeester,	„ „ 1889.
H. Scheltens, Vice-Voorzitter,	„ „ 1888.
S. G. Nijhof, 2e „ en bibliothecaris	„ „ 1888.

F. Onnes Jzn.	C. W. Vrendenberg.
Johs. Tjepkema.	S. A. van Leer.
H. Schönebaum.	J. G. Woldringh.
B. H. van der Meer.	M. Wiertsema.
F. van Rijsens.	W. C. Schönebaum.
W. F. M. Meijer.	

Buitengewone leden :

L. H. Siertsema.	F. Pater.
------------------	-----------

Buitenleden:

K. R. Velthuis, *Middelbert*. R. J. Loman, *Londen*, Eerelid.
 Mr. H. N. Addens Gz., *Bel-* G. H. Addens, *Bellingwolde*.
lingwolde.

Vergadert in het „Huis de Beurs” op de Vischmarkt,
 elken MAANDAGAVOND, te 8 uur.

9°. Studenten-Schaakgezelschap te *Groningen*, onder
 het motto: „Ludendo Studemus”.

C. Hofstede de Groot, Praeses.	M. Smit.
J. v. Konijnenburg, ab-actis.	H. van der Kamp.
J. D. Hefting, Fiscus.	H. G. Asman.
H. C. Mees.	K. P. Brons.
W. A. Asman.	H. Smilda.
C. W. Vrendenberg.	L. H. Siertsema.
W. Moquette.	W. Zuidema.

Vergadert des VRIJDAGAVONDS om de 14 dagen op
 de Societeit „Mutua Fides”.

10°. Schaakklub „Anderssen”, te *Huizum*.
 (Opgericht in September 1878).

H. M. Bergsma, Voorzitter.	Dr. van Borssum Waalkes.
T. Fennema, Penningm.	Johs. T. Zijlstra.
A. Kingma, Secretaris.	A. A. Pel.
T. Keestra.	IJ. de Jong.
T. R. Zijlstra.	J. Trip, Eerelid.
J. C. Beekhuis.	

Vergadert in de maanden September tot en met Maart
 elken MAANDAGAVOND, te 7 uur, in het Café „Ceres”.

11°. Schaakklub „Philidor”, te *Leeuwarden*.

H. Kuipers, Voorzitter.	F. A. Posthuma,
J. Theunissen, Vice-Voorz.	W. Hardorff.
P. C. Maan, Secr.-Penn.	M. Simon Jz.
S. Toens.	J. A. H. Wissink.

F. Bakker.	E. van Driessen.
P. Altema Dz.	N. Mulder.
F. K. Bokma.	F. G. M. Boetens.
H. A. Born.	A. G. Doesschate.
A. Adriani, te Leeuwarden.	} Honoraire leden.
J. Bisschöffer, te Amsterdam.	

Vergadert bij de Wed. Y. van der Wielen, van 1 October—1 Mei elken VRIJDAG, en van 1 Mei—1 October den laatsten VRIJDAG van iedere maand, telkens des avonds te 7¹/₂ uur.

12°. Schaakklub „Leeuwarden”, te *Leeuwarden*.
(Opgericht 23 April 1885.)

W. F. Hijgenaar, voorz.	G. Koopmans.
H. J. Craije Azn., penn.	H. J. Versteeg.
S. Jansma, secr.	P. van der Meulen Jr.
F. P. M. Baatens.	A. Proeski.
J. F. Monsma.	P. Noordhoff.
N. Mulder.	H. Busscher.

Vergadert in het Societeits-gebouw „Amicitia”, op DONDERDAGAVOND te 8 uur, 's winters om de 14 dagen, en des zomers eens in de maand.

13°. „Schaakklub „Anderssen”, te *Meeden*.
(Opgericht in 1879.)

T. S. Detmers, voorz.	A. de Graaff.
A. N. Vrind, secr.	H. J. Nannenga.
H. Muller, penn.	N. Bouman.
Johs. Edens,	H. W. Dijkhuizen.
A. van Delden.	

Eerelid: L. Benima, te *Winschoten*.

Vergadert in November, December, Januari en Februari elken MAANDAG, de overige maanden ééns in de 14 dagen, 's avonds te 7 uur, in het Café Dijkhuizen.

14°. Schaakgezelschap „Nieuwolda” te *Nieuwolda*.

Dr. N. R. Hefling, pres.	W. Plinsinga.
J. J. Boerma, vice-pres.	T. Hermans.
S. de Jonge, seer.	E. Havinga.

Vergadert om de 14 dagen, beurtelings bij de leden aan huis.

15°. Schaakgezelschap „de Marne”, te *Urum*.

(Opgericht den 13 Augustus 1883.)

D. R. Mausholt, *Vierhuizen*, voorzitter.

J. de Raadt Offerhaus, *Urum*, secret.-penn.

R. J. D. Dijkhuis, <i>Vierhuizen</i> .	J. van Julsingha, <i>Urum</i> .
J. H. Mausholt, „	H. Tebbens, <i>Nickerk</i> .
K. Omekes, „	G. Kooi, „
J. Lools, „	H. Kooi, „
H. Pott, „	W. Diekhuis, „
G. Zijlma, „	B. H. Belgraver, „
L. R. Dijkhuis, „	J. van Calcar, <i>Houwerzijl</i> .
L. H. Dijkhuis, <i>Urum</i> .	H. Schierbeek, <i>Houwerzijl</i> .
D. Landweer, „	R. Meijer, „
A. Potjer, „	„

Vergadert elken MAANDAG te *Urum* op den eersten MAANDAG, vóór of op volle maan, in de zomermaanden van 6, en in de wintermaanden van 5—10 uur 's avonds.

16°. Schaakklub „Veendam”, te *Veendam*.

(Opgericht 11 Augustus 1883.)

J. van Olm, pres.	E. Steenhuizen Hzn.
H. E. Duintjer, seer.	H. Hillinga.
T. Boerma, penn.	A. Duintjer.
Dr. Schönfeld Wichers.	W. Everts.
Mr. G. Nauta.	G. B. Smits.
H. P. Hazewinkel.	H. O. Engelsman.
J. Duintjer Ez.	G. van Singel.
Dr. J. D. R. Scheffer.	Onnes.
F. F. van Hulten.	L. Siertsema.
F. F. van Hulten Lzn.	

Vergadert den 1en MAANDAG van elke maand, 's avonds te 7 uur, in het hôtel „de Leeuw”. Introductie vrij.

17°. De „Warffumer Schaakklub”, te *Warffum*.

H. van Zeeburgh, voorz.	P. D. van Zeeburgh.
A. J. van Braambeek, secr.	B. Kok Dijkema.
P. F. Huizinga, penn.	R. W. van der Molen.
E. Dijkema.	

Vergadert in het Logement „van Dijk”, van 1 April—1 October den 3en DONDERDAG, en van 1 October—1 April den 1en en 3en DONDERDAG van elke maand, 's avonds van 7—10 uur.

18°. Schaakklub „van der Linde”, te *Winschoten*.

(Opgericht 4 October 1874.)

Dr. A. van der Linde, *Wiesbaden*, peter en eere lid.

J. J. Cannegieter, *Hallum*.

J. F. Aug. Later, *Deventer*.

J. Lubberts Mulder, *Noord-Amerika*.

M. Dikema, *Amsterdam*.

Dr. T. Haakma Tresling, voorzitter.

L. W. Zuidema, bibliothecaris.

K. G. Groeneveld.

K. Goeman Pott.

Buitengewone leden.

Vergadert elken MAANDAGAVOND om 8 uur in „de Harmonie”. Vrije introductie voor vreemdelingen.

19°. Schaakklub „van 't Kruys”, te *Winschoten*.

L. Benima, voorz.

A. Woldendorp, penn.

A. Frankforter, secr.

Abrah. Benima.

F. A. Benima.

B. L. Benima.

J. D. Tresling.

M. van Berg.

T. Woldendorp.

C. Funt.

E. Giezen.

Boerssema.

Vergadert in het Café Tivoli, van 1 October—1 April elken ZATERDAGAVOND te 7 uur, en van 1 April—1 October om de 14 dagen des ZONDAGAVONDS te 8 uur.

20°. Schaakklub „Friso”, te *Winsum*, (Friesland.)

R. de Haas, voorz.	J. Klaver.
F. C. Andriesse, secr.	J. J. Bouma.
B. Jansma, penn.	

Vergadert om de 14 dagen elken DONDERDAGAVOND
te 7 uur, beurtelings bij de leden aan huis.

CONSULTATIEPARTIJ.

Gepeeld in December 1882 te Wormerveer, tusschen

Jhr. D. van Foreest.	J. Bruin, en
(Wit).	Jhr. A. E. van Foreest.
	(Zwart).

EVANS GAMBIT.

1. e2—e4	e7—e5	13. Tf1—e1	Lc8—d7
2. Pg1—f3	Pb8—c6	14. Pb1—d2	Dd8—f6
3. Lf1—c4	Lf8—c5	15. Pf3—g5 ³⁾	Df6+g5
4. b2—b4	Lc5+b4	16. Pd2—e4	Dg5—f4 ⁴⁾
5. c2—c3	Lb4—a5	17. Lf7—h5	g7—g6 ⁵⁾
6. d2—d4	e5+d4	18. La3—c1	Df4+e4 ⁶⁾
7. o—o	Pg8—f6	19. Lc1—h6!	Kf8—e8
8. Lc1—a3	a7—a6 ¹⁾	20. Te1+e4!	Pd6+e4
9. Dd1—b3	d7—d6	21. Db3—d5 ⁷⁾	g6+h5 ⁸⁾
10. Lc4+f7!	Ke8—f8	22. Dd5+c4!	Ke8—d8
11. e4—e5	Pf6—e4	23. c3+d4	Th8—e8
12. e5+d6 ²⁾	Pe4—d6	24. De4+h7	Pc6+d4

¹⁾ Tijdverlies! Beter was d7—d6.

²⁾ Thans was f1—e1 meer beslissend, b.v. 12 f1—e1 13 a3+c5
e4—c5 a) d6+c5

14 e5—e6 en wit krijgt een onweersaanbaren aanval. a) 12 e4—g5 b)

en wint. b) 12 e8—f5 13 e5+d6 en wint.

³⁾ Stout Gewaagd! Maar volkomen correct.

⁴⁾ Bij g5—b5 zou zwart zich ook niet gered hebben, b.v. 16 g5—b5 17 e4+d6 18 f7+b3
b5+b3 a5+c3 't beste en wit behoudt de overhand.

⁵⁾ Er zit niet veel beters op.

⁶⁾ De eenige zet.

⁷⁾ Beter was h6—g7.

⁸⁾ Het is de vraag of a5+c3 niet verkieslijker was.

25. Dh7—d3	Pd4—b5	43. Lg3—f4	Le1—b4
26. Dd3—d5 ⁹⁾	Kd8—c8 ¹⁰⁾	44. h2—h4	Te2—c1 !
27. a2—a4	La5—c3	45. Te1+e1	Te7+e1 !
28. Ta1—c1	Pb5—d6	46. Kh1—h2	Te1—e2
29. Lh6—e3	Lc3—b4	47. Df6—d4	a6—a5
30. a4—a5?	Pd6—b5	48. Dd4—c4	Te2—c8
31. Kg1—h1	Lb4+ a5	49. Kh2—h3	Pa7—b5
32. Te1—d1	Ld7—c6	50. h4—h5	Lb4—d6
33. Dd5+h5	b7—b6	51. h5—h6	Ld6+ f4
34. Td1—c1	Kc8—b7	52. Dc4+ f4	Pb5—d6
35. Dh5—g6	Pb5—a7	53. Df4—f6	Lc6—d5
36. Dg6—d3	Te8—g8	54. h6—h7	Pd6—f7
37. f2—f3	Ta8—d8	55. g2—g4	Te8—h8
38. Dd3—b3	Tg8—c8	56. Df6—f5 ¹³⁾	Th8+h7 ¹⁴⁾
39. Lc3—f2	Te8—c2	57. Kh3—g3	Th7—g7
40. Lf2—g3	Td8—c8 ¹¹⁾	58. Df5+ d5 !	Kb7—b8
41. Db3—f7	Te8—e7 ¹²⁾	59. Dd5—d7	en wit won na
42. Df7—f6	La5—c1		eenige zetten.

⁹⁾ Wit haalt er uit wat er in zit.

¹⁰⁾ Thans zou e8—e6 ook redding hebben verschaft.

¹¹⁾ Waarom niet d8—d2? b.v. 40 d8—d2, 41 b3—f7 en zwart heeft een winnende stelling.

¹²⁾ Hier was b6—b5 beter geweest.

¹³⁾ Fijn!

¹⁴⁾ Mis! Al te begeerig. Bij e7—e6 was de partij waarschijnlijk remise geworden.

PAARDGAMBIT.

(Wit) Van Heycop ten Ham. (Zwart) de Raadt Offerhaus.

1. e2—e4	e7—e5	8. e4+ d5	K—g8
2. f2—f1	e5+ f4	9. K—g1	e7—e6
3. Pg1—f3	g7—g5	10. d5—d6 ¹⁾	Pf6—d5
4. h2—h4	g5—g4	11. Lc1—f4	Dd8+ h4 ²⁾
5. Pf3—e5	Lf8—g7	12. g2—g3	Dh4—d8
6. d2—d4	Pg8—f6	13. Pb1—c3	Lc8—e6
7. Lf1—c4	d7—d5	14. Lc4+ d5	c6+ d5

15. Pc3—b5	Pb8—a6	26. Ta1—c1	Kg8—f8
16. Dd1—e2	Dd8—b6 ³⁾	27. Pb5—d6	Pa6—c7
17. a2—a4	Tf8—c8 ⁴⁾	28. Te1—e5	Kf8—g8
18. Lf4—g5 ⁵⁾	Lc6—d7	29. Te5—g5!	Kg8—f8
19. Pc5+d7	Te8+e2	30. Tg5—g5!	Kf8—g8
20. Pd7+b6	a7+b6	31. Ld8—e7	Pc7—e6
21. d6—d7	f7—f6	32. Tf5—c5	Pe6—g7 ⁶⁾
22. Tf1+f6	Lg7+f6	33. Te5—g5	h7—h6
23. Dg5+f6	Tc2—c2	34. Tg5+g4	Kg8—h7
24. d7—d8D!	Ta8+d8	35. b2—b4 en won.	
25. Lf6+d8	Tc2—c6		

¹⁾ Zwart schijnt dezen pion niet veilig te kunnen nemen.

²⁾ Twee tempi voor één pion, een ruil, die, nu zwart een aanval te verduren heeft, niet raadzaam is.

³⁾ Goed gespeeld.

⁴⁾ Ware Pa6—b4 niet beter? Van Pb5—c7 heeft zwart zoo heel veel niet te duchten.

⁵⁾ De zet die nu tot een beslissing leidt, want na de afruiling der dames doet pion d6 het zwarte spel verliezen.

⁶⁾ Zwart kan natuurlijk den witten pion d4 niet nemen, daar dan mat in twee zetten volgt.

DEENSCH GAMBIT.

21 Juni 1885.

(Wit) R. Heeren. (Zwart) Dr. N. Westendorp Boerma.

1. e2—c4	e7—e5	13. Lc3+g7	Lf8+g7
2. d2—d4	e5+d4	14. Lc4+f7!	Ke8+f7
3. c2—c3	d4+c3	15. Te1+c5	b6+c5
4. Lf1—c4	c3+b2	16. Dd1—b3!	Kf7—f8
5. Lc1+b2	Dd8—e7	17. Db3+b7	Ta8—b8
6. Pb1—d2	b7—b6	18. Db7+c7	Lg7—e5
7. Pg1—f3	Lc8—b7	19. Dc7+d7	Th8—g8
8. o—o	Pb8—c6	20. Pd2—c4	Tb8—d8
9. Pf3—d4	Dc7—c5	21. Pc4+e5 ²⁾	Td8+d7
10. Pd4—f5	Pg8—e7 ¹⁾	22. Pe5—d7!	Zwart geeft
11. Ta1—c1	Dc5—b4	het op (³⁾ .	
12. Lb2—c3	Db4—c5		

1) 10. f7—f6 was niet raadzaam wegens 11. $\text{Lc4}+\text{g8}$ 12. $\text{Dd1}-\text{h5}$
 $\text{Ph8}+\text{g8}$ 13. $\text{Dh5}+\text{h7}$ enz.

2) Voor zwart een onverwachte zet en die tot vereenvoudiging van 't eindspel geschiedt.

3) Wit kan nu altijd zijn 2 paarden tegen T en Pd. ruilen en blijft dan met T en 5 pionnen tegen Pd. en 3 pionnen over, of hij ruilt zijn Pd. alleen tegen den zw. T en pion C 5.

Bv. 22 Kf8—e8 23. $\text{Pd7}-\text{f6}!$ 24. $\text{Pf5}+\text{e7}$
 $\text{Ke8}-\text{f7}$ 25. $\text{Pc6}+\text{e7}$ ('t beste) 25. $\text{Pf6}+\text{g8}$
 enz. of beter: 22 Kf8—f7 23. $\text{Pf5}+\text{h6}!$ enz.

Een Amsterdamsch schaakhandschrift van het jaar 1706.

De heer *John Geo. White*, advocaat te Cleveland in Ohio, die geen kosten ontziet om zijne aanzienlijke schaakbibliotheek te verrijken, heeft uit de Engelsche boekerij Sunderland (paleis Blenheim) een tot dusver onbekend en onuitgegeven schaakwerk in de fransche taal aangekocht. Het is een stevig ingebonden handschrift van 164 bladen in atlas-formaat met sluiting van groene zijde.

Dat groote formaat was noodig voor de eigenaardige wijze, die de schrijver heeft uitgedacht, om op geliniëerde diagrammen zijne 250 spelen en varianten te beschrijven. Hij was met zijne methode om de zetten eener schaakpartij op te geven (bijv.: 12. ^{Cr/4p4fr}_{pcr2} d. i.: *Cavalier du roi prend pion 4 du fou du roi, pion du cavalier du roi deux pas*) zijn tijd vooruit, maar gebruikte tevens zooveel in geen drukkerij voorhanden teekens, dat het ons niet bevreemden kan, dat zijn werk ongedrukt gebleven is. Ook de letterkunde van het spel kende de auteur beter dan zijne tijdgenooten: hij was vertrouwd met de werken van Damiano (1512), Ruy Lopez 1561, Gianuzio 1597, Salvio 1604 en 1634, Carrera, Salenus en Greco. Bovendien was hij in het bezit van een mij onbekend gebleven handschrift des meesters Giulio Cesare Polerio ¹⁾. Uit deze bronnen put hij, een voorlooper van Alexandre's *Encyclopédie*, vooreerst het aangenomen koningsgambit, want hij had geen geringer doelwit dan op die wijze alle spelopeningen te behandelen. Een becijfering der opgenomen varianten kan voor ons geen waarde meer hebben, veel interessanter is het opsporen der historische bizon-

derheden, die in den codex verstrooid zijn en de gaping in de geschiedenis van het schaakspel gedurende het tijdperk 1675—1725 eenigszins aanvullen.

Het werk is opgedragen aan den graaf van *Sunderland*. De auteur verontschuldigt zich, dat hij vertraagd heeft, zijne belofte na te komen om het boek te schrijven. Het bevat, verhaalt hij in de opdracht, de *parties de Gambit*, die hij bij verschillende schrijvers gevonden heeft, en dan ongeveer 20 partijen der beste spelers van Parijs. Het bevat (helaas! zucht ik als geschiedschrijver van het schaakspel „uit onbeklemde borst”) niet de partijen, die *Earl Sunderland* in het bijzijn des schrijvers met *Mr. Cunningham* gespeeld heeft, ofschoon ze zeer schoon en uiterst interessant zijn. „Uw spel” — gaat onze schrijver in zijn epistel aan lord *S.* voort — „heeft mij in mijne lang gekoesterde meening bevestigd, dat het voordeelig is het gambit aan te bieden, en dat bij korrekt spel de aanval altijd het overwicht heeft. Wie het wezen van het schaakspel gadeslaat, kan zich niet verwonderen, dat in doordachte partijen de voorspeler wint, terwijl de naspeler alleen dan wint als de eerste slecht speelt. Daaruit volgt, dat die partijen het best gespeeld zijn, waar de tweede speler (de nahand) het spel onbeslist (remis) maakt, want dat is het hoogste waarop hij met grond mag hopen. Vervolgens blijkt daaruit, dat altijd maar ééne speelwijze juist, maar het aantal zwakke en slechte zetten oneindig is. Daardoor zijn ook de middelmatige en slechte partijen oneindig in aantal, maar de goed gespeelde uiterst zeldzaam. En daarom is ook de kennis der goede zetten (wij zouden zeggen: der schaaktheorie) onmisbaar.” Het werk is de uitkomst van een twintigjarigen arbeid en slechts een klein gedeelte van wat de schrijver voor heeft te leveren over de andere spelopeningen. „Want behalve alles wat ik in de auteurs over het schaakspel gevonden heb, heb ik meer dan 200 partijen opgenomen, die in mijne tegenwoordigheid, s o m t i j d s t w e e t e g e n t w e e,

gespeeld zijn.” Hier ontmoeten we derhalve niet alleen beraadslagende partijen, maar onze auteur maakt ook den voorslag van een wedstrijd door briefwisseling tusschen Parijs en Londen, zoodra de oorlog geëindigd is. Men zou twee partijen tegelijk kunnen spelen, elke stad met den voorzet; de prijs zou een kostbaar schaakspel van metaal kunnen zijn naar gelang van de bijdragen der spelers. De opdracht is onderteekend: *Caze, à Amsterdam le 1 Septembre 1706*. De naam des auteurs herinnert aan den hopman de la Caze (vgl. mijn *Schaakspel in Nederland 1875* p. 75), die met onzen prins Maurits te schaken placht.

Na de opdracht volgt een *Instruction pour le livre d'Echets, contenant les diverses manières de jouer le Gambit* van elf bladzijden, waarin mr. Caze rekenschap van zijne bronnen en zijne methode geeft, die echter door gebrek aan de noodige typen en teekens niet geschetst kan worden. De abbé Picart ongeveer 20 jaar vroeger (dus omstreeks 1687) gestorven, vond in de papieren van wijlen Mr. de Roberval, wel bekend bij de wiskundigen van zijn tijd, een aantal *parties de Gambit*, in welke hij die van Greco verbeterd had. Van deze zoogenaamde „verbeteringen” wil ik maar dadelijk een proefje meedeelen dat ons tevens eenigszins met het analytisch talent van dezen auteur bekend maakt. Voor de lezers van den Schaakkalender is een kommentaar ofte paplepel overbodig.

ONREGELMATIG KONINGSGAMBIT (= No. 107).

1.	c2—e4	c7—e5	16.	d1—f3	g7—g5
2.	f2—f4	e5+f4	17.	e1—h6	d8—e7
3.	g1—f3	g8—e7	18.	h6+g7	f8+g7
4.	h2—h4	h7—h5	19.	e4—e5 A	b8—e6
5.	f1—c4	e7—g6	20.	f3+g3	e6+d4
6.	f3—g5	g6—e5	21.	h7+g7	d4+c2!
7.	e4—b3	f7—f6	22.	e1—d2	e7—b4!
8.	g5—h3	g7—g5	23.	d2+c2	b4—e4!
9.	h4+g5	f6+g5	24.	b1—c3	e4—e6
10.	d2—d4	e5—f7	25.	g7—g8!	e8—e7
11.	g2—g3	f4+g3	26.	g3—g5!	e7—f7
12.	b3+f7!	e8+f7	27.	g5—g7+	
13.	h3+g5!	f7—e8			
14.	h1+h5	h8—g8			
15.	h5—h7	g8+g5			
16.	e1+g5	d8+g5			

A

Hier maakt Caze deze aanmerking: Cette première partie est une correction que Roberval a faite sur le Calabrois, mais il ne fait pas bien jouer le premier, car au lieu de prendre la Tour avec le fol, il faut jouer la Dame 3 fr, comme on le peut voir en neuf parties de suite que j'ay formées sur ce coup.

17.	h7—h1	g3—g2	19.	e1—d2	f8—h6!
18.	h1—g1	g5—g3!	20.	d2—e2	g3—e3+
19.	e1—d2	f8—h6!	21.	h7+g7	e7—f8
20.	d2—e2	g3—e3+	22.	g7+c7	e6—d7
			23.	e5+d6	b7—b6
			24.	b1—c3	b8—a6
			25.	c7—b7	a6—b4
			26.	Rockade c 1	d7—c6
			27.	d1—e1!	e8—d8
			28.	g3—g5!	d8—e8
			29.	b7—c7!	e8—b8
			30.	d4—d5	c6—b7
			31.	c3—b5	a7—a6
			32.	c7+b7!	b8+b7
			33.	e1—e7!	b7—b8
			34.	g5—g1	f7—f4!
			35.	e1—b1	en wint

Zoover de Roberval; nu de (forcé).

Ik keer tot de inleiding terug. „Aan het einde van

sommige partijen, schrijft Caze, zal men initialen vinden, welke de namen aanduiden van hen, die ze in mijne tegenwoordigheid gespeeld hebben en toen niet noodig hadden, dat hunne namen bekend werden. Daar echter eenige van hen, die verloren, dood zijn, andere een reputatie van 25 jaren verkregen hebben, zal ik wel geen groote fout begaan met het opgeven hunner namen." Daarop volgt deze lijst van tot dusver mij onbekende schakers:

A. = Mr. Jannison.	G. = Mr. Morant,
B. = " Maubisson.	<i>maître de Requête.</i>
C. = " Lafon le Jeune.	H. = " Lafon l'aisné.
D. = " Rousserau.	I. = " de Pennautre.
E. = " l'abbé de Lionne.	L. = " Auzont.
F. = " l'abbé de Féniquières.	V. = " de Villette
	Murcey.

Onze schrijver betreurt, dat men geen partijen bij hem zal vinden onder den naam van Mr. Nicolai, *premier président de la chambre de comptes de Paris*. „De oorzaak is, dat deze er niet van houdt, dat de partijen die hij speelt opgeschreven worden, en ik heb zijn wensch geëerbiedigd" ¹⁾. Honderdtachtig jaren na de bewerking hunner partijen onzer uit den doopslaap opgewekte nieuwe schaakkennissen worden ze dan eindelijk toch nog gedrukt! We plaatsen ons met hen aan het bord en zien toe, hoe voor twee eeuwen in Parijs geschaakt werd.

1.

ONREGELMATIG KONINGSGAMBIT (= No. 210).

Lionne en Morant (Wit) tegen Maubisson en Auzont (Zwart).

1. e2—c4	c7—e5	5. g4+f4	d5+e4
2. f2—f4	e5+f4	6. f4+e4	g8—f6
3. h2—h4	f8—e7	7. e4—a4!	c7—c6
4. d1—g4	d7—d5	8. d2—d3	Rockade g8

9.	c1—f4	f8—e8	18.	a4—d1	f6—h5
10.	f1—e2	b8—a6	19.	c3—e4	c5—b6
11.	e2—c4	e7—b4!	20.	e1—c3	h5—g3!
12.	e1—f1	d8—d4	21.	f1—g2	d4—c3
13.	f4—d2	b4—c5	22.	g2+g3 (?)	c5+c4
14.	d2—c1	c8—g4	23.	d3+c4	c8+c4
15.	b1—c3	e8—c5	24.	d1—d3	c3—f2!
16.	g1—f3	g4+f3	25.	g3—h3	c4—h4†
17.	g2+f3	a8—c8			

2. (= No. 125).

(Wit) Morant.

(Zwart) Maubisson.

1.	e2—e4	e7—e5	7.	f1—c4	Rockade g8
2.	f2—f4	e5—f4	8.	d1—h5	h7—h6
3.	g1—f3	g8—e7	9.	h5+g6	h6+g5
4.	d2—d4	g7—g5	10.	h4+g5	f8—e8
5.	f3+g5	e7—g6	Zwart begint te dreigen!		
6.	h2—h4	f8—g7	11.	g6+f7†	Ah ...

3. (= No. 127).

(Wit) Lafonde oude.

(Zwart) Maubisson.

1.	e2—e4	e7—e5	16.	d1—a4!	a5—c6
2.	f2—f4	e5+f4	17.	b1—a2	Rockade g8
3.	g1—f3	b8—c6	18.	h1—g1	c6—e7
4.	h2—h4	d7—d5	19.	c1—d2	c7—c6
5.	e4—e5	c8—g4	20.	a4—c2	h6—h5
6.	d2—d4	g4+f3	21.	c2—c1	h5—h4
7.	g2+f3	f8—c7	22.	f1+g3	f5+g3
8.	e2—c3	e7+h4!	23.	c2+f4	g5—h5
9.	e1—d2	d8—g5	24.	f4+g3	h4+g3
10.	d2—c2	h4—g3	25.	g1+g3	c7—f5
11.	f1—d3	a7—a6	26.	g3—g1	h5+f3
12.	b1—d2	g8—e7	27.	d3—c2	f5—e3
13.	d2—f1	e7—f5	28.	c2—b3	a6—a5
14.	c2—b1	h7—h6	29.	a3—a4	b7—b5
15.	a2—a3	c6—a5	30.	c1—d2	b5—b4

31.	a1—e1	e3—c4	34.	e6+f7!	f8+f7
32.	d2—g5	g7—g6	35.	g5+g6!	en won.
33.	e5—e6	f3—f2			

4. (= No. 10.)

Lionne en Morant (Wit) tegen Lafon junior en
Roussrau (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	24.	d3+f5	h6+f5
2.	f2—f4	e5+f7	25.	e1—h1	h8—g8
3.	g1—f3	g7—g5	26.	d3—f4	g8—g4
4.	h2—h4	g5—g4	27.	f4+h5	g4+g2!
5.	f3—c5	d8—e7	28.	d2—d3	g2—g4
6.	d2—d4	d7—d6	29.	h1—f1	f5—d6
7.	e5+g4	e7+e4!	30.	f1—f4	f7—f5
8.	d1—e2	c4+c2!	31.	d3—c3	d6—e4
Polerio speelde beter: 6.			32.	f4+g4	f5+g4
Pe5 ⁰ , De4 ⁰ !; 7. Kf2 etc.			33.	c3—c4	c8—d7
9.	f1+e2	h7—h5	34.	c4+d5	c6+d5
10.	g4—f2	b8—c6	35.	h5—f4	d7—d6
11.	e2—c3	c8—f5	36.	h4—h5	e4—f6
12.	c1+f4	Rockade c8	37.	h5—h6	d6—e7
13.	e2—d3	d8—e8!	38.	e3—f2	e7—f7
14.	e1—d2	f5—g6	39.	f2—g3	f7—g8
15.	b1—a3	d6—d5	40.	f4—e6	g8—h7
16.	a3—c2	a7—a6	41.	e6—c5	h7+h6
17.	a1—e1	e8+e1	42.	c5+b7	h6—g5
18.	h1+e1	f8—h6	43.	b7—c5	f6—h5!
19.	f4+h6	g8+h6	44.	g3—g2	g5—h4
20.	e2—c3	c6—c7	45.	c5—d3	h5—g7
21.	a2—a4	c7—c6	46.	b4—b5	a6+b5
22.	b2—b4	g6+d3	47.	a4+b5	en won
23.	f2+d3	e7—f5			

REGELMATIG KONINGSGAMBIT.

5. (= No. 5.)

(Wit) Lafon junior.		(Zwart) Roussseau.	
1.	e2—e4	e7—e5	11. d1—d2 h4—g6
2.	f2—f4	e5+f4	12. Rockade e1 e7—e6
3.	g1—f3	g7—g5	13. h1—f1 e8—e6
4.	h2—h4	g5—g4	14. f4—g5 d7+g5
5.	f3—e5	h7—h5	15. e2+g5 f8—h6
6.	f1—c4	g8—h6	16. g5+h6 h8—h6
7.	d2—d4	d7—d6	17. e4+e6 f7+e6
8.	e5—d3	d8—e7	18. f1—f6 e8—d7
Vgl. Polerio no. 207.		19.	d3—f4 g6+f4
9.	b1—c3	h6—f5	20. f6+h6 en won.
10.	c1+f4	f5+h4	

6. (= No. 8).

Lionne en Morant (Wit) tegen Maubisson en Anzont (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	14.	e4—d3	h7—h8
2.	f2—f4	e5+f4	15.	h1—e1	e7—g6
3.	g1—f3	g7—g5	16.	f4+g6	f7+g6
4.	h2—h4	g5—g4	17.	e4—e5	g8—e7
5.	f3—e5	h7—h5	18.	d3+g6	e8—d8
6.	f1—c4	h8—h7	anders volgt 19. e5+d6!		
7.	d2—d4	d7—d6	19.	b3—c2	e7+g6
De voortzetting 7... f4—		20.	e2+g6	e7—g7	
f3; 8. g2—g3 vormt het zoo-		21.	c1+g5!	d8—c7	
genaamde Gambit Kies-		22.	e5+d6!	e7—b6	
eritzky, niet reeds de een-		23.	g5—d8!	b6—a6	
wenoude zet 5. f3—e5.		24.	g6+g7	f8+g7	
8.	e5—d3	f4—f3	25.	d8—c7	g7—f6
9.	g2—g3	b8—c6	26.	a2—a4	b5—b4
10.	c2—c3	e6—e7 A	27.	b1—d2	e8—f5
11.	e1—f2	c7—c6	28.	d2—b3	a6—b7
12.	d3—f4	d8—c7	29.	b3—a5!	b7—a6
13.	d1—b3	b7—b5	30.	a5+c6	a8—e8

31.	c6+b4!	a6-b7	36.	e7+a7	f5--d3
32.	b4-d5	f6-d8	37.	a7--a6!	d6-d7
33.	c7+d8	e8+d8	38.	b2-b3	d8-b8
34.	e1-e7!	b7--c6	39.	a6-b6	b8+b6
35.	c3-c4	c6+d6	40.	d5+b6!	en won.

7. (= No. 27.)

(Wit) Jannisson en Maubisson tegen Lionne
en Morant (Zwart).

A		22.	h4-h5	e7-c6
10....	g8-e7	23.	b4-c5	c8-e6
11.	d3-f4	24.	c5-h3	d8-d7
12.	a2-a4	25.	b2-b3	a8-e8
13.	d1-b3	26.	c1-e3	c6-e7
14.	f4+h5	27.	Rockade c 1	e7-f5
15.	h5-f4	28.	c3-d2	e8-h8
16.	b3-a2	29.	c1-b1	g7-g8
17.	a2+c4	30.	a3-c1	f6-g5
18.	b1-d2	31.	f4+e6	g5+d2
19.	e4+d5	32.	c1+d2	d7+e6
20.	c4-b4	33.	d1-e1	e6-b6
21.	d2-f1	34.	e1-e8!	g8-97(?)
	f8-g7	35.	c2-g5!	en won.

8. (= No. 33.)

(Wit) Vilette Murcey. (Zwart) Maubisson.

1.	e2-e4	e7-e5	13.	f4-g5	c8-e6
2.	f2-f4	e5+f4	14.	c4-e3	e8-d7
3.	g1-f3	g7-g5	15.	c1-d2	a8-e8
4.	f1-c4	g5-g4	16.	c3-d5	e6+d5(?)
5.	c4+f7!	e8+f7	17.	c4+d5	c6-e5
6.	f3-e5!	f7-e8	18.	e3-f5	e7-f7
7.	d1+g4	g8-f6	19.	f5+g7	e8-e7
8.	g4+f4	d7-d6	20.	g5-f5!	d7-d8
9.	c5-c4	d8-e7	21.	g7-e6!	d8-e8
10.	b1-c3	b8-c6	22.	e6+f8	e8+f8
11.	Rockade g 1	f8-g7	23.	f5+f6	en won.
12.	d2-d3	h8-f8			

9. (= No. 83).

POLERIOGAMBIT.

(Wit) Lafon senior.

(Zwart) Maubisson.

1. e2—c4	e7—e5	10. b1—d2	f8—d6
2. f2—f4	e5+f4	11. d2—f3	g8—e7
3. g1—f3	g7—g5	12. c1—d2	b7—b6
4. f1—c4	g5—g4	13. a1—c1	d6—e5
5. Rockade g1	g4+f3	14. c4+e6	f7+e6
Dat dit gambit een uit-		15. f3+e5	f6+e5
vinding van den genialen		16. d2+f4	e5—g7
Polerio is, heb ik reeds in		17. f4+c7	h8—g8
1874 met den grondtekst		18. d3—h3	c8—a6
bewezen.		19. f1—f3	g7—g5
6. d1+f3	d8—f6	20. e1—c3	g5—c5
7. e2—c3	b8—c6	21. c7—g3	a6—e2
Monsieur Lafon was vol-		22. g3—f2	e2+f3
strekt niet in den geest van		23. e3+f3	c5—d6
het stoute gambit gedrongen;		24. f3—d3	d6—f4
bij zijne slappe voortzetting		25. h3—h5!	e7—g6
moest hij de partij ver-		26. f2—c3	f4+c4
liezen.		27. h4—b4	g6—c5
8. d2—d4	c6+d4	en zwart won het spel.	
9. f3—d3	d4—e6		

LOOPERGAMBIT.

10. (= No. 174).

(Wit) Jannisson.

(Zwart) Morant.

1. e2—c4	e7—e5	9. e2+c6	b8—c6
2. f2—f4	e5+f4	10. f1—f2	g8—h6
3. f1—c4	f7—f5	11. d2—d3	h6+f5
4. e4+f5 A	d8—h4!	12. c1+f4	c6—d4
5. e1—f1	d7—d6	13. e6—c4	d4+f3
6. g1—f3	h4—h5	14. g2+f3	Rockade c8
7. d1—e2!	f8—c7	en zwart had het beste spel.	
8. c4—e6	c8+e6		

11. (= No. 170).

(Wit) abbé de Lionne.

(Zwart) Rousserau.

A

4.	d1—c2	g8—f6	15.	e2—f3	g5—g3!
5.	e4—c5	f6—c4	16.	e1—f1	c8—c6
6.	g1—f3	d7—d5	17.	c1+f4	g3+f3!
7.	c4—b3	g7—g5	18.	g2+f3	b8—a6
8.	d2—d3	e4—c5	19.	b1—d2	a6—b4
9.	h2—h4	f8—e7	20.	a1—c1	Rockade c 8
10.	h4+g5	e7+g5	21.	f4—c3	a7—a6
11.	f3+g5	d8+g5	22.	e3—c5	b4—d5
12.	b3+d5	c7—c6	23.	c2—c4	d5—f4
13.	d5—b3	e5+b3	24.	d3—d4	f4—d3
14.	a2+b3	h7—h5	25.	c1—c2	d3+c5
- en zwart had beau jeu.

12. (= No. 164).

(Wit) Lafon junior en Morant tegen Jannison en de
Pennautre (Zwart).

1.	e2—c4	e7—c5	14.	d4—d5	e6—d7
2.	f2—f4	e5+f4	15.	d5—d6	f5+d6
3.	f1—c4	d8—h4!	16.	e4+d6	e7+d5
4.	e1—f1	f8—d6	17.	g5+f7	h8—f8
5.	d2—d4	g7—g5	18.	f7—h6	b8—c6
6.	e4—c5	d6—c7	19.	h2—h3	c6—e5
7.	c2—c3	g8—h6	20.	c4—d5	Rockade c 8
8.	b1—d2	h6—f5	21.	b2—b3	e7—f6
9.	d2—c4	d7—d6	22.	h3—h4	d8—e8
10.	d1—c2	d6+e5	23.	e2—d1	e5—g4
11.	g1—f3	h4—h5	24.	h6+g4	d7+g4!
12.	f3+c5	h5+e2!	25.	d1—c2	e8—c2!
13.	f1+e2	c8—e6			en zwart won het spel.

13. (= No. 162.)

Abbé de Lionne en Morant (Wit) tegen
Maubisson en Auzont (Zwart).

1. e2+c4	e7-e5	13. e2+d4	f6+d4
2. f2-f4	e5+f4	14. c3-d1	Rockade c8
3. f1-c4	d8-h4!	15. e1-c3	d4-f6
4. e1-f1	g7-g5	16. c3+b6	e7+b6
5. d1-f3A	f8-c5	17. f4-f5	g8-h6
6. g2-g3	h4-h6	18. d1-c3	h8-e8
7. g1-e2	b8-c6	19. e1-d2	f6-d4
8. g3+f4	h6-f6	20. a1-c1	h6-g4
9. f3-b3	d7-d6	21. d2-c1	f7-f6
10. d2-d3	e5-b6	22. b3-a4	a7-a6(?)
11. b1-c3	e8-h3!	23. e4-e6!	en won de
12. f1-e1	c6-d4		Dame en de (slecht gespeel-
			de) partij.

14. (= No. 163.)

Jannisson en Morant (Wit) tegen Maubisson
en Pennautre (Zwart).

A		13. e4-e2	c8-g4
		14. b2-b3	g4+f3
5. d2-d4B	d7-d6	15. e2+f3	g5-g4
6. g1-f3	h4-h5	16. f3-e4	d8-h4
7. b1-c3	g8-e7	17. e1-e2	b8-c6
8. e4-e5	e7-f5	18. c1+f4	d6+c4
9. e3-d5	f8-e7	19. e2+c4	a8-e8
10. f1-g1	e7-d8	20. f4-e5	e6+e5
11. d1-e1	Rockade g8	21. d4+e5	e8+e5
12. e5+d6	f5+d6		en zwart won.

15. (= No. 149.)

Maubisson en Morant (Wit) tegen Lionne
en Auzont (zwart).

B		
		17. b4—b5 g4—g3!
		18. f2—g1 c6—c5
5. g1—f3	h4—h5	19. c3—d5 f6+d5
6. h2—h4	f8—g7	20. d3+d5 a8—b8
7. d2—d4	h7—h6	21. h4—h5 g6—f6
8. f1—f2	h5—g6	22. d2—a5 e5—d4!
9. d1—d3	d7—d6	23. g1—f1 Rockade g8
10. b1—c3	c7—c6	24. a5—c7 c8—e6
11. d4—d5	b8—d7	25. e4—e5 e6+d5
12. b2—b4	d7—e5	26. e5+f6 d5+c4!
13. f3+c5	g7+c5	27. e1—e2 b8—e8
14. c1—d2	g8—f6	28. c7+d6 e8+c2
15. a1—e1	g5—g4	29. d6+f8 c2—e4+
16. d5+c6	b7+c6	

De hoofdwinst, die onze codex voor de geschiedenis der schaaktheorie afwerpt, is het nog altijd ontbrekende *bewijs* voor de aanspraak van *Cunningham* op de eer der uitvinding van het gambit, dat we het eerst bij Bertin (1735) als „drie-pionnengambit” ontmoeten. Onze schrijver geeft het hier in het jaar 1706 tweemaal. Eerst onder no. 139:

GAMBIT DE MR. DE CUNNINGHAM.

1. e2—e4	e7—c5	5. g2—g3 f4+g3
2. f2—f4	e5+f4	6. Rockade g1 g3+h2!
3. g1—f3	f8—c7	7. Kg1—h1 en wint!
4. f1—c4	c7—h4!	

en dan nog eens (met omstelling van zet 3 en 4 bij Wit) als zijn laatste spel (= no. 250) met de noot: *Cette partie est de Mr. de Cunningham et donne une très belle suite de deffences.*

DR V. D. LINDE.

Wiesbaden, den 10 Oktober 1886.

AANMERKINGEN bij blz. 38 en 42.

¹⁾ Dat handschrift was den auteur geleend door Mr. *Allonne*, oud-geheimschrijver der koningin en des konings van Engeland, en een afschrift van een manuscript uit de boekerij van den beroemden president *de Thou* (Thuanus). De heer White teekent daarbij aan: It is evident that this was a „Polerio” manuscript, but I have satisfied myself by a careful comparison of the games given under the three heads attribuée au Calabrois (= Greco), Domingo (= Gio. Domenico) and Leon (= Gio. Leonardo) with Dr. A. v. d. Linde's Poleriobook, that it must have differed from any edited in that work.

¹⁾ Deze Nicolai is stellig de held eener bekende schaak-anekdote, die alzoo luidt: Mr. Nicolai, de beste schaak-speler van Parijs, was gewoon te zeggen, dat de sterkste schaker, dien hij ooit ontmoet had, op de volgende zonderlinge wijze met hem in aanraking gekomen was. Op zekeren avond kwam hij naar huis, waar een vreemdeling op hem wachtte, bestoven, gelaarsd en gespoord, die 70 mijlen ver gereisd had om te zien of de faam des heeren Nicolai verdiend was. Men begon dadelijk te spelen. Nicolai schaakte met alle inspanning, maar hij had tegen dien bestrijder geen kans. Na afloop der partij verdween de geheimzinnige vreemdeling, die weigerde zijn naam of woonplaats te noemen.

Bij wijze van *Naschrift* tot dit opstel zij het veroorloofd op een ziel- en taalkundig verschijnsel te wijzen, dat zich in ons handschrift vertoont: de sterke vereenvoudiging der schaaktaal gedurende den loop eener eeuw.

Toen Guillaume Polydore Ancel in het jaar 1622 voor een vorst van Lotharingen, Greco's schaakwerk vertaalde (eene beknopte beschrijving van den fraaien codex te Dresden, met teekeningen in goud en kleuren op pergament, gaf ik in mijn Schaakspel der 16e eeuw, Berlijn

1874) gebruikte hij alleen voor de ruiten van het schaakbord nog de uitdrukkingen: *quarré, quarreau, case, maison* (arabiesch: huis), *poste, hostel* (hôtel), *propre hostel, palais* (de sa majesté, de la Roïne), *palais royal, pavillon* (de la Roïne), *logis* (eenmaal: *logis pionesque*), *loge, logette, demeure, assiette en retraicte*. Voor spelen, een zet doen noteerde ik 1882 te Dresden: *mettre en campagne, envoyer à la guerre, faire* (aller, couler, courir, entrer, marcher, desmarcher, eslaner, passer), *avancer, placer, loger, desloger, pousser, poser, transposer, chasser, conduire, reconduire, tourner, porter, sortir, mener, mettre, fuyer, s'enfuyer* (remettre, reculer, recuperer), *ramener, retirer, ailler, jouer, despescher, enlire, saulter*. Dit laatste voor het paard of den koning, waarbij de enkele koningssprong, waaruit de dubbelzet der Rockade ontstaan is, bijv. Ke1—c2, *sauter à l' espagnole*, de zoogenaamde rrije rockade *néropolitaine*, maar onze normale rockade *sauter à la Romaine* genoemd wordt. De verdubbelde zet der pionnen heet: *avancer ou pousser le pion tant qu'il va ou peut, son grand pas (entier), le plein pas, iouer tout le long de son estendue, poussant de toute sa force*, de gewone zet daarentegen wordt *un petit pas* genoemd. Een geïsoleerde pion moet *demeurer sans compaignie*. Even rijk is de voorraad aan uitdrukkingen voor aanvallen, slaan, dekken: *charger, bailler, desnicher, faire bondir (le cheralier), prendre, reprendre, changer, user represaille, raffler, trousser, piller, enlecer, emporter, picquer, oster (ôter), se courre, descouvre, se saisir, garder, parer*, etc. Al wordt hier, zooals in een arabischen tekst mijner Bronnenstudiën, een zet doen niet meer bijv. zoo omschreven: „Als Rood (bij ons Wit) uit zijn kruik drinkt,” dan was in de schaaktaal van de eerste helft der 17e eeuw toch nog genoeg van de beeldspraak der arabische overlevering voorhanden. Taal en spel hebben gelijktijdig verloren aan poëzie.

v. d. L.

CONSULTATIEPARTIJ

gespeeld den 28 December 1883 te Wormerveer, tusschen

Jhr. D. Foreest
(Wit).

J. Bruin en Jhr. A. E.
van Foreest (Zwart).

SCHOTSCHE PARTIJ.

1. e2—e4	e7—e5	32. g2—g4	Te4—e2
2. Pg1—f3	Pb8—e6	33. Tf1—f4	Te2—e4
3. d2—d4	e5+d4	34. Tf1—f2	Te4—e4 !
4. Pf3+d4	Dd8—f6	35. Kg1—h2	a6—e5
5. e2—e3	Lf8—e5	36. b4—b5	Le6—e4
6. Le1—e3	a7—e6 ⁽¹⁾	37. Tf2—f1	d6—d5
7. Pd4—e2	Le5+e3	38. h3—h4	Ta8—b8
8. Pe2+e3	Pg8—e7	39. a2—e4	Tb8—b6
9. Pb1—d2	d7—d6	40. Kh2—g3	Te1—e3 !
10. Lf1—e2	○—○	41. Kg3—f2	Te3+e3
11. ○—○	Tf8—e8	42. g4—g5	f6+g5 ⁽²⁾
12. Dd1—b3 ⁽²⁾	Le8—d7 ⁽³⁾	43. Tf4+e4 !	d5+e4
13. Ta1—e1	b7—b6	44. Dg7+e3	Tb6—f6
14. f2—f4	Pe6—e5	45. h4+g5 ⁽³⁾	Tf6+f5
15. Db3—d1	Pe7—g6	46. Kf2—e2	Pf7+g5
16. b2—b4	Pa5—b7	47. De3+e4	Pd8—e6
17. Pe3—d5	Df6—d8	48. De4—e3	Pe6—f4 !
18. f4—f5	Pg6—e5	49. Ke2—d1	Tf5—d5 !
19. Pd2—e4	f7—f6	50. Kd1—e2	Pg5—e6
20. Pd5—f4	b6—b5	51. De3+e5	e4—e3
21. Le2—h5 ⁽⁴⁾	b5+e4	52. Da5—b4 !	Ke7—d7
22. Te1—e3	Pe5—d3	53. b5—b6	Td5—e5 ⁽¹⁰⁾
23. Te3—h3	Te8+e4	54. Ke2—b3 ⁽¹¹⁾	e7+b6
24. Lh5—f7 !	Kg8+f7	55. Db4+b6	e3—e2 ⁽¹²⁾
25. Dd1—h5 !	Kf7—f8	56. Db6—b7 !	Kd7—d6
26. Pf4—g6 !	h7+g6	57. Db7—b4	Kd6—d5
27. Dh5+g6	Pd3—e5 ⁽⁵⁾	58. Db4—d2 !	Kd5—e4
28. Th3—h8 !	Kf8—e7	59. a4—e5	Pe6—d4 !
29. Dg6+g7 !	Pe5—f7 ⁽⁶⁾	60. Kb3—e4	Te5—e2
30. Th8+d8	Pb7+d8 ⁽⁷⁾	61. Dd2—e1	Te2—e2 !
31. h2—h3	Ld7—e6		wit geeft het op.

- ¹⁾ Tijdverlies! Het beste is hier g8—e7.
²⁾ d1—c2 was beter.
³⁾ Goed geantwoord!
⁴⁾ Begin eener interessante, doch incorrecte combinatie.
⁵⁾ Zwart had nu ook gerust d7—e8 kunnen spelen,
 b. v. 27. d7—e8 28. h3—h8! 29. g6+g7!
 f8—e7 e8—f7
30. h8+d8. De aanval was nu afgeslagen en zwart
 a8+d8. kwam met groote overmacht uit den strijd: 2 Torens
 en 3 andere officieren tegen D en T.
- ⁶⁾ Deze verdediging is juist voldoende.
⁷⁾ Beter was met den Toren te nemen; die blijft
 thans een tijdlang buiten het spel.
- ⁸⁾ Eerst had c3—c2! moeten geschieden.
⁹⁾ Tot hiertoe heeft wit zich kordaat gehouden. Nu
 was c3+c4 beter geweest.
- ¹⁰⁾ Zwart speelt terecht zeer voorzichtig en tevens
 met veel beleid.
- ¹¹⁾ Was de Witte Koning naar d1 gegaan, dan had
 zwart terstond gewonnen door e3—e2! 55. d1—d2
 e2—e1D!
56. d2+e1
 f4—e3! en zwart wint.
- ¹²⁾ De Zwarte stukken staan nu alle gedekt en de
 Witte Koning is van het brandpunt afgescheiden.

11 Juni 1885.

(Wit) E. Gerdes.

(Zwart) R. Heeren.

RUSSISCHE VERDEDIGING.

1. e2—e4	e7—e5	24. Pe5+g4	Ta8—c8
2. Pg1—f3	Pg8—f6	25. Dd3—g6 !	Ke8—d8
3. Pf3+e5	d7—d6	26. Dg6—d3	Tc8—c3
4. Pe5—f3	Pf6+e4	27. Dd3—c2	f6—f5
5. d2—d3 ⁽¹⁾	Pc4—f6	28. Pg4—c5	f5—f4 ⁽²⁾
6. Lf1—c2	Lf8—e7	29. Tf1+f4	Le7—g5
7. b2—b3	Pb8—c6	30. Tf4+f8 !	Dd6+f8
8. Pb1—c3	Lc8—e6	31. Pc3—g4	Df8—g7
9. Lc1—b2	d6—d5	32. Ta1—d1	Le6—f5
10. ○—○ ⁽²⁾	a7—a6	33. Td1—f1	Tc3+c2 ⁽³⁾
11. a2—a3	h7—h6	34. Pe5—f7 ⁽⁷⁾	Dg7+f7
12. d3—d4	Dd8—d6 ⁽³⁾	35. De2+c2	Lf5+c2
13. a3—a4	g7—g5	36. Tf1+f7	Lc2+b3
14. Dd1—d3	g5—g4	37. Tf7+b7	Lg5—d2
15. Pf3—e5	Pc6—b4 ⁽⁴⁾	38. a4—a5 ⁽⁸⁾	Lb3—c4
16. Lb2—a3	c7—c5	39. Pg4—e5	Kd8—c8
17. La3+b4	c5+b4	40. Tb7—b6 ⁽⁹⁾	b4—b3
18. Pc3—d1	h6—h5	41. Pe5—c6	Ld2—c3
19. f2—f4	g4+f3 e.p.	42. Kg1—g2	b3—b2
20. Le2+f3	Pf6—g4	43. Kg2—f3 ⁽¹⁰⁾	Lc4—b5
21. Lf3+g4	h5+g4	44. Pc6—a7 !	Kc8—d8
22. g2—g3	Th8—f8	45. Pa7+b5	b2—b1D
23. Pdl—e3	f7—f6	46. Pb5+c3	Db1—d3 !
- en wint.

¹⁾ De theorie schrijft hier d2—d4 als den sterksten zet voor.

²⁾ Pc3—b5, gevolgd door c2—c4 of Pb5—d4 was beter, teneinde de diagonaal voor Lb2 open te houden.

³⁾ Hoewel er van weerskanten nog slechts één pion van 't bord is, staat zwart thans reeds beter dan wit.

⁴⁾ Zwart neemt niet, daar hij bevreesd schijnt te zijn voor de voortzetting 15. . . . Pc6+e5; 16. d4+e5,

Dd6+e5; 17. Tf1—e1, Le7—d6; 18. g2—g3 en dan schijnt er geen middel te zijn om verlies te voorkomen.

⁵⁾ De bedoeling was *eerst* Le7—g5 en daarna f5—f4, waardoor zwart terstond het betere spel zou hebben verkregen. In der haast speelde hij den tweeden zet (f5—f4) eerst, wat nu op een miszet uitliep.

⁶⁾ Beslissend!

⁷⁾ 't Beste.

⁸⁾ Hoe wit ook spele, de partij is altijd voor hem verloren. De zwarte pionnen, door de beide L. gesteund, zijn niet te keeren. Een poging van wit om nog tijdig met zijn h-pion dam te halen, lijdt schipbreuk op de volgende speelwijze: 38. h2—h4, Lb3+a4; 39. h4—h5, La4—b5; 40. h5—h6, Ld2—e3; 41. h6—h7 wat anders? Le3+d4! 42. Kg1—h2, b4—b3 en de zwarte pion is niet meer te keeren.

⁹⁾ Tb7—f7 helpt evenmin en zelfs nog minder.

¹⁰⁾ Opoffering van den Toren door b6+b2 gaf ook geen gunstig resultaat. De witte a- en d-pionnen gingen dan bijna onmiddellijk verloren, terwijl de andere witte pionnen tijdig genoeg gekeerd konden worden, want Loopers hebben lange beenen.

Uit de Studenten-Almanak voor 1887.

Vermeldde de verslaggever in den vorigen almanak weinig van de Schaakclub, hoogst aangenaam is het ons te kunnen mededeelen, dat ook haar bloei in het afge-loopen jaar toenam, en dat dit jaar in de geschiedboeken der Schaakclub eene schitterende bladzijde zal beslaan. De vreedzame strijd toch, ontbrand tusschen de Amsterdamsche Schaakclub „P. H. I. L. I. D. O. R. en de Groningsche werd den 4den Juli ten voordeele van laatst-

genoemde na een kamp van 8½ uur te Zwolle beslist. Aanvankelijk correspondentie-partij, besloot men naderhand de partij persoonlijk af te spelen, daar men vreesde, dat zij anders van te langen duur zou worden. De speelcommissie te Groningen bestond uit de heeren C. Hofstede de Groot, L. H. Siertsema en W. F. van Meurs. Beide eerstgenoemden waren echter verhinderd de partij te Zwolle af te spelen. In hunne plaats vergezelde de heer C. Vrendenberg den heer van Meurs. Minder gelukkig was Ludendo Studenus in haren strijd tegen hare zustervereniging Staunton te dezer stede. Immers in een op 2 en 16 November gehouden match moest zij met 9 tegen 13 punten der tegenpartij, de vlag strijken. Onze wensch is, dat zij uit den a. s. tweeden wedstrijd tegen genoemd genootschap als overwinnares moge te voorschijn treden. Maar ook inwendig openbaarde de Schaakclub kracht door de groote ambitie betoond bij den gehouden huishoudelijken wedstrijd. Als overwinnaars in dezen kamp traden in de 1e klasse te voorschijn de heeren Siertsema (1e prijs) en van Meurs (2de prijs); in de 2e klasse de heeren H. G. Mees (1e prijs), J. W. Th. van Konijnenburg (2de prijs) en H. W. Moquette (3de prijs).

De uitreiking der prijzen geschiedde in de eetzaal van M. F. op 12 April door den heer Hofstede de Groot. De heer Zuidema had voor deze gelegenheid eenige toepasselijke liederen gemaakt, welke met enthousiasme werden gezongen, en waarvan een tweetal hier volgt:

SCHAAKSPEL EN STUDENTENLEVEN.

Sissa, 't puikje der Brahmanen,
Weleerwaard en Hooggeleerd,
Had reeds lang als kraan der kranen
Wijsbegeerte gedoceerd;

Doch toen Delhi's alma mater
 Vierde 't duizendjarig feest,
 Kreeg hij één professorskater
 Maar voor zes professors geest.

„Ornatissimi, sprak Sissa,
 't Spel, door mij nu uitgedacht,
 Toont u, zoo 'k den bal niet missla,
 't Eigen leven in zijn kracht.
 Ziet hier 't beeld van 't groen studentje,
 Koning in het spel, maar ach!
 Op zich zelf beduidt het ventje
 Net zooveel als Lolo Schach.”

„'k Geef, 't is om d' emancipatie,
 Hem een vrouwlijk grootvezier,
 Die 't patroonsemplooi met gratie
 Zal vervullen, en met zwier.
 En op lichte en donk're paden,
 Nu eens ernstig, dan weer blij,
 Mild in raad, en meer in daden
 Blijven hem zijn vrienden bij.”

„'t Tweespan hupplend aan hun zijden
 Zijn voorwaar de paardjes wel,
 Soms nog moeilijker te rijden
 Zelfs dan Alma of Sorel.
 'k Laat daarnaast kasteelen rijzen,
 Die u duidelijk genoeg
 Op twee vaste burchten wijzen:
 d' Akademie en de Kroeg.”

„Voor uw beren staan hier boeren,
 Want een boer toch is een beest —
 'k Hoef 't bewijs niet aan te voeren —
 Reeds sinds Kaïns tijd geweest.
 't Eind van 't spel is de promotie;

Laatste strijd met fuifbesluit ;
 Lijken rollen — na een poossie
 Valt de doctor zelf . . . 't is uit."

W---A.

LUDUS SCACHORUM.

Ludus nobis gratus est { *bis.*
 Rex qui est ludorum ;
 Cui fuere dediti
 Principum clarissimi
 Et philosophorum. (*bis.*)

Carolus quem coluit { *bis.*
 Magnus imperator ;
 „Justus” rex arabicus
 Sicut et Mauritius
 Patriae servator. (*bis.*)

Studeamus igitur { *bis.*
 Ludo quem amamus
 Pugnam post acerrimam
 In victoris gloriam
 Fortiter bibamus. (*bis.*)

W---A.

CORRESPONDENTIEPARTIJ,

tusschen de studenten schaakgezelschappen „Ludendo Studemus” te Groningen en „Philidor” te Amsterdam.

Gespeeld van 11 November 1885 tot 4 Juni 1886.

Verdediging van Philidor.

Groningen (Wit).		Amsterdam (Zwart.)	
1. e2—e4	e7—e5	22. Th1—c1	f7—f6
2. Pg1—f3	d7—d6	23. Pc3—e4	○—○
3. d2—d4	Pg8—f6	24. Td1—d6	Kg8—g7
4. Pb1—c3	e5+d4	25. Te1—f1	f6—f5
5. Dd1+d4	h7—h6 ⁽¹⁾	26. Td6—c6	Tf8—e8
6. Lc1—e3	a7—a6?	27. Te6+e8	Ta8+e8
7. ○—○—○	Pb8—c6	28. Pc4—e5	Te8—e7
8. Dd4—d2	Lc8—g4	29. h2—h4	h6—h5
9. Lf1—e2	Lg4+f3	30. Kc1—d2	Kg7—h6
10. g2+f3	Dd8—d7	31. Tf1—f4 ⁽⁶⁾	a6—a5
11. f3—f4	g7—g6?	32. b2—b4	a5+b4? ⁽⁷⁾
12. Lc3—d4	Lf8—g7	33. Tf4+b4	b7—b5
13. Pc3—d5	Pc6+d4	34. a2—a4	b5+a4
14. Dd2+d4	Dd7—d8	35. Tb4+a4	Te7—f7
15. e4—e5	Pf6—d7	36. Kd2—c3	Tf7—f8? ⁽⁸⁾
16. Dd4—c3 ⁽²⁾	d6+e5	37. Kc3—f4	Tf8—e8
17. f4+e5	Lg7+e5 ⁽³⁾	38. Pc5—d3	Pc5—g4
18. f2—f4	e7—e6	39. Le2—f3 ⁽⁹⁾	Te8—e6?
19. Pd5—c3	Dd8—e7	40. Ta4—a6	Te6—d6
20. f4+e5 ⁽⁴⁾	De7+e5	41. Ta6+e6 en na nog 16	
21. De3+e5 ⁽⁵⁾	Pd7+e5	zetten gaf zwart de partij op.	

¹⁾ Lf8—e7 is 't beste, minder goed is Pb8—c6.

²⁾ Zeer mooi gespeeld.

³⁾ Nog het beste. Wit dreigt met Pd5—f6! waardoor zwart een officier verliest. Daartegen helpt ook ○—○ niet, b.v. 17 . . . ○—○; 18. Pd5—f6! Lg7+f6; 19. e5+f6, Kg8—h7 (ter voorkoming van De3+h6); 20. De3—e7, Dd8+e7; 21. f6+e7 en wint een officier.

4) Thans is het spel voor wit eigenlijk reeds gewonnen. Zwart verdedigt zich echter nog tot het uiterste.

5) Door De3—h3 zou het zwarte spel spoediger onhoudbaar geworden zijn.

6) Van hier af werd het spel te Zwolle als consultatie-partij voortgezet.

7) Door dit nemen komt de Witte Toren juist daar waar hij wezen wil.

8) Beter was het opschuiven van den g—pion. Door dezen zet verdwijnt de weinige kans op remise geheel.

9) De eerste beweging na een rust van 30 zetten!

ONDER-ONSJES.

VAN

Dr. A. v. d. LINDE.

Niet in den Handel! Dit titelzegel op onzen Noordschen Schaakkalender beschermt den niet onbekenden Pruisischen minister van buitenlandsche zaken tegen de vinnige aanvallen des heeren Eugen Richter, als ik het waag *vertrouwelijk* over zeldzame schaakboeken te kouten. Van zoo menig schaakboek lieten zich merkwaardige lotgevallen vertellen! Of is het niet interessant, dat de eerste Duitsche leiddraad tot het schaakspel, door eenen onbekenden Saksischen baron G. F. D. v. B. in het jaar 1728 geschreven, in het bezit van den predikant G. Althans te Tragis bij Leipzig kwam; dat de schoonzoon, de beroemde indoloog Albrecht Weber te Berlijn, het onbekende handschrift met de papieren zijns

schoonvaders erfde en het in 1876 juist aan mij zond, zoodat ik het 1881 in mijne *quellen-studiën* kon uitgeven? Merkwaardiger is volgende schakel van toevalligheden. In het jaar 1803 gaf zekere Peter Pratt in Londen anoniem een Engelsche bewerking van Philidors beroemde analyse (Geschichte des Schachspiels, I p. 405) in het licht, die meermalen herdrukt werd. Een exemplaar van dat boek geraakte naar Zuid-Amerika, naar Peru, werd daar door F. A. M. Elmore in het Spaansch vertaald, in het jaar 1847 in de hoofdstad Lima uitgegeven. maar bleef in Europa volmaakt onbekend. Mijne Geschiedenis en Letterkunde van het Schaakspel, mijne Schaakbibliotheek (Utrecht 1875) zwijgen er van. Het zeldzame boek moest eerst *een reis om de wereld* maken, al eer ik de gaping kon aanvullen. Een zoon des Spaanschen vertalers, senior J. F. Elmore, ging als zaakgelastigde voor China en Japan naar Peking. Daar leerde hij mijn schaakvriend, den keizerlijk-Duitschen tolk K. Himly in Shangai kennen, en vereerde hem in September 1875 den Spaanschen Philidor. Himly moest weldra wegens zijne geschokte gezondheid naar het vaderland terug, reisde over Egypte en Konstantinopel naar Berlijn, ging in het najaar van 1877, bij gelegenheid van het philologenkongres, naar Wiesbaden en zoodoende kwam het Peruaansche schaakboek eindelijk in mijne handen.

Maar dat en meer andere dingen, — bijvoorbeeld dat ik een Arabiesch schaakboek der Chedivale bibliotheek te Kaïro nog juist bijtijds door een Arabier kon laten afschrijven, vóór mijn kollega, Dr. Spitta-bey, door het ontwaakt muhammedaansch fanatisme afgezet werd, — zou de afgevaardigde Eugen Richter desnoods mogen weten, zonder dat we hier gevaar liepen met een ontbinding van den rijksdag lastig gevallen te worden. In hetgeen ik nu ga vertellen speelt het ministerie Bismarck eene rol.

Het oudste gedrukte schaakboek ter wereld, honderd problemen, door Francesch Vicent (Spaansche form voor

Vincent), verscheen den 15 Mei 1495 te Salamanca. In het jaar 1796 bevond zich nog een exemplaar in de bibliotheek der beroemde benediktijner abdij Montserrat bij Barcelona. De Franschen lieten 1811 onder Suchet het eeuwenoude klooster in de lucht vliegen, en daarmee verdween het laatste spoor van het eerste eigenlijke schaakboek. Des te meer waarde kreeg nu het tweede gedrukte schaakboek, het niet lang na Vicent verschenen Spaansche werk van *Lucena*. Von der Lasa had een door de moskieten bedorven fragment, dat met den keizer Dom Pedro naar Brazilië gekomen was, te Rio Janeiro ontdekt, een beter exemplaar in het Britsche museum te Londen wordt niet uitgeleend, het exemplaar te Siëna was toen nog onbekend. Maar tengevolge mijner nasporingen was in de koninklijke boekerij te Brussel een zoo goed als nieuw exemplaar te voorschijn gekomen. De vroegere verbindingen der Nederlanden met Spanje maken de reis van het boek naar de politieke hoofdstad Brussel begrijpelijk, en daar is het ongebruikt in vergetelheid geraakt. Maar hoe de kostbaarheid naar Berlijn te krijgen waar ik mijne schaakgeschiedenis schreef. Nu, ik zal maar kort en bondig zeggen, dat de duitsche gezant bij het belgische hof den Lucena *per koerier* voor mij aan het ministerie van buitenlandsche zaken gezonden heeft! Vandaar kreeg ik bericht, met verzoek den bibliographischen schat aldaar ook te bewerken. Goed. Doch er was geen andere plaats beschikbaar als de kamer der geheime cijferdépêches, waar een oningewijde niet werken *mog*. Dat bracht de telegraaf naar Koppenhage in beweging, of de gezant T. von Heydebrand und der Lasa, mijn beroemde schaakvriend, mij voor een man hield, wien men het boek zonder gevaar mee naar huis kon geven? Vóór mijne komst waren de dure telegrammen gelukkig reeds volledig, zoodat de heer de la Croix mij op handslag den lang begeerden Lucena voor drie dagen toevertrouwde. Mijn weg bracht mij uit de Wilhelmstraat onder de Linden voorbij, dat wil zeggen langs de woning van den onver-

moeiden verzamelaar van schaakboeken, Dr. Franz. Ik kon de verzoeking niet weerstaan, mij terloops eens van zijn welvaart te overtuigen en den Lucena, dien hij alleen kende zooals wij het paradijs uit den bijbel, leuk op tafel te leggen. Daar hij ook mijne passie kende, vroeg hij al spoedig met den glimlach eener geheimzinnige verstandhouding :

„Schach?“

„Wie immer.“

„Sie erlauben vielleicht?“

„Versteht sich.“

Gebladerd, getuurd, gebladerd, getuurd, van het boek op mij, van mij weer op het boek, verbleekt . . .

„Donnerwetter aber! Nein!! Nicht mööööglich!!! Wo haben Sie denn diesen funkelnagelneuen herrlichen *Lucena* her???!“

Ik begon met nationale kalmte te vertellen, dat ik dezen Lucena eenige minuten vroeger bij den boekejood Cohn opgedoken en voor een spotprijs . . .

Maar de „liefde tot onze naasten“ verbood mij nadrukkelijk voort te gaan: Cohn woonde namelijk maar eenige huizen van Franz verwijderd, was zijn gewone leverancier van schaakboeken — en nu zou *ik*, die meer dan een uur verder woonde, op een wandelingetje hem den Lucena wegsnappen? De man dreigde in onmacht te vallen, ik moest mij haasten aan de aardigheid een einde te maken.

In mijne Bronnenstudiën (p. 331 sqq.) heb ik meege-deeld, hoe door den machtigen invloed des turkschen ministers van eeredienst, des geleerden Munif-pascha, de oudturksche partij met tulband en kaftan in 1880 gedwongen werd, in de voor onbesnedenen bijna ontoegankelijke boekerijen der Moskeën te Konstantinopel naar oostersche schaakwerken te zoeken. Mijn bemiddelaar was de eerste dragoman (tolk) van het keizerlijk-duitsche gezantschap Dr. P. Schröder, die natuurlijk weer de autoriteit van den duitschen gezant achter zich had. Ten-

gevolge dezer nasporingen kwam eindelijk een met koortsachtig ongeduld verwacht telegram naar Wiesbaden: „Triomf! Al-Adli en Al-Soeli zijn gevonden!” De grootmeesters uit den bloeitijd van het arabische schaakspel waren, -- als vrucht der „friesche volharding,” die duitsche recensenten mij toegeschreven hebben ¹⁾ -- uit hun eeuwenlangen doodslaap opgewekt tot een nieuw leven. Dát mocht ik meedeelen in een Duitsch werk, dat voor rekening der koninklijke akademie der wetenschappen te Berlijn gedrukt werd, meer niet. „Onder ons” echter mag ik er wel wat meer van verhalen.

Al-Adli en Al-Soeli waren nu *ontdekt*, o ja; we wisten nu, waar zich hunne arabische schaakwerken bevonden. Doch die wetenschap alleen was kwelling des geestes: ik kon toch niet naar Konstantinopel reizen, den islam aannemen en mij laten besnijden, ten einde in het heilige der heilige binnen te dringen! Ik bombardeerde het Duitsche gezantschap met brieven, zooals ze door een pruisisch ambtenaar waarschijnlijk nog nooit geschreven zijn! Men beproefde alzoo in de eerste plaats, de weergevonden Arabische Schaakhandschriften voor korten tijd uit de moskee naar de ambassade te lokken, wat na taaië onderhandelingen met Munif-pacha eindelijk gelukte. De gezant moest echter voor elk boek een waarborg van honderd pond (turksch) onderschrijven, en ik van mijn kant weer den gezant voor hetzelfde bedrag dekken. Ware het waagstuk mislukt, ware een ongeluk gebeurd, ik had de vlucht kunnen nemen, -- bijvoorbeeld naar Winschoten.

Maar wat nu verder? Mijne Duitsche vrienden ver-

¹⁾ Daar over mijne nationaliteit gedisputeerd is, veroorloof ik mij hier in het voorbijgaan de volgende opmerking: in *geographischen* zin ben ik Hollander, want ik ben (als garnizoenskind van het tweede regiment kurassiers, dus toevallig) geboren te Haarlem, in *politieken* zin ben ik (sedert April 1876) Pruis; maar in *ethnologischen* zin, van afkomst, bloed, geaardheid, ben ik van ouder tot ouder een Fries. Joure, Sloten, Leeuwarden, Dokkum, enz. enz. zijn van vaders- en moederszijde de geboorteplaatsen mijner voorouders.

stonden wel voortreffelijk Arabisch, maar niets van de geschiedenis van het schaakspel in het algemeen en van het oude Indisch-Arabische schaakspel in het bijzonder. Alzoo: de schatten werden, als geheime gezantschapsberichten over oorlog en vrede, in dichtgesoldeerde blikken doozen verborgen; deze werden eigenhandig door een gezantschapskoerier naar Bismarck gebracht; van Berlijn stoomden ze naar Wiesbaden; daar werd afgeschreven dag en nacht; de terugreis geschiedde op dezelfde wijze — en de Turken werden minzaam *voor de lektuur in de ambassade* bedankt. Zoo zegepraalde kristelijke eerlijkheid over muhammedaansche sluwheid!

De lezers mijner nasporingen over den oorsprong, de geschiedenis en de letterkunde van het schaakspel kunnen bezwaarlijk vermoed hebben, dat de Deutsche diplomatie een zoo grooten invloed op hun volledigheid gehad heeft!

WIESBADEN. den 28 December 1886.

SCHOTSCHE OPENING.

Dr. H. H. v. Zouteveen Dr. N. Westendorp Boerma
(Wit). (Zwart).

1.	c2—c4	e7—c5	29.	Te1—c3	a7—a6
2.	Pg1—f3	Pb8—c6	30.	a2—a4 ¹⁾	a6+b5
3.	d2—d4	e5+d4	31.	a4+b5	Te7—a7 ²⁾
4.	Pf3+d4	Lf8—c5	32.	Ld3—c2	Ta7—a5
5.	Le1—c3	Dd8—f6	33.	Te1—b1	Ta5—a2
6.	c2—c3	Pg8—e7	34.	Lf2—c1	Tf8—a8
7.	Dd1—d2	Pe6+d4 ¹⁾	35.	Le2—d1	Kg8—f7 ^{2 6)}
8.	c3+d4	Le5—b6	36.	Te3—c2	Ta2—a3
9.	e4—c5	Df6—g6	37.	Ld1—c2	h7—h6
10.	f2—f4	f7—f5	38.	g2—g4	Kf7—f6
11.	Lf1—c4	d7—d5	39.	Le2+c4	f5+c4
12.	Le4—d3	Le8—d7	40.	Le1—b4	Ta3—d3
13.	Pb1—c3	Ta8—c8	41.	Lb4—d6	Ta8—a7
14.	b2—b4	o—o	42.	Kg1—f1	Kf6—e6
15.	o—o	e7—c6	43.	Ld6—b8	Ta7—a5 ⁷⁾
16.	Pe3—a4	Lb6—c7 ²⁾	44.	f4—f5!	Ke6—f7
17.	Pa4—c5	Dg6—e8 ³⁾	45.	Lb8—c7	Td3—b3
18.	e5—c6	Ld7+c6	46.	Tb1+b3	c4+b3
19.	Pe5+c6	Tf8—f6	47.	Te2—b2	Ta5+b5 ⁸⁾
20.	Pe6+c7	Te8+c7	48.	Kf1—c2	f7—c7
21.	Tf1—c1	De8—f8	49.	Ke2—d2	Tb5—b4
22.	Le3—f2	Pe7—c8	50.	Le7—c5	Ke7—f7
23.	Ta1—c1	Pe8—d6	51.	Kd2—c3	Tb4—c4
24.	b4—b5	Pd6—c4	52.	Kc3+b3	h6—h5
25.	Dd2—a5	b7—b6	53.	g4—g5	h5—h4
26.	Da5—a4	c6—c5	54.	g5—g6!	Kf7—f8
27.	Da4—a3	c5—c4	55.	Tb2—a2	
28.	Da3+f8	Tf6+f8		en wint.	

¹⁾ Dit nemen is niet goed, want het geeft aan wit een sterk centrum.

2) De Looper had op b6 staan moeten blijven, ten einde te beletten dat het witte paard op c5 komt.

3) Daar zijn de gedachten niet goed bij geweest. d7—e6

was in allen gevalle beter, ofschoon zwart ook dan een verward spel houdt.

⁴⁾ Dit is beter dan b5-†a6.

⁵⁾ Het gelukt zwart, om, in weerwil van het verlies van een officier, een voor wit lastige stelling in te nemen. In plaats van den gedanen zet echter, zou terstond verdubbeling der Torens sterker geweest zijn.

⁶⁾ Ta2—a1 zou de witte stelling zeer hachelijk gemaakt hebben.

⁷⁾ Zwak, op a3 gaf meer kansen.

⁸⁾ Hier had zwart de overwinning geheel in handen door Ta5—a1! 48. Kf1—e2 Ta1—a2 en wint. Thans echter is ook de laatste hoop vervlogen.

MUZIO-GAMBIT,

gespeeld te Groningen, den 15 October 1886.

J. Pinédo Azn.,

C. Hofstede de Groot,

te Amsterdam. (Wit).

te Groningen. (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	14.	Dh7—h5!	Kf7—g8
2.	f2—f4	e5+†f4	15.	Dh5—h4	Pb8—d7
3.	Pg1—f3	g7—g5	16.	Pb1—d2	Tg7—h7
4.	Lf1—c4	g5—g4	17.	Lg5—h6	Ld4+b2 ²⁾
5.	c—o	g4+†f3	18.	Tf1—f5?	Lb2+a1
6.	Lc4+†f7!	Ke8+†f7	19.	Pd2—f3	Pd7—c5
7.	Dd1+†f3	Lf8—c5!	20.	Dh4—g3!	Kg8—h8
8.	Kg1—h1	d7—d6	21.	Pf3—g5	Lc8+†f5
9.	d2—d4	Lc5+d4	22.	Pg5+†h7	Dd8—g8 ³⁾
10.	Lc1+†f4 ¹⁾	Pg8—f6	23.	Ph7—g5	Pc5+†e4
11.	Lf4—g5	Ph8—g8	24.	Dg3—f4	Dg8—g6
12.	Df3—h5!	Tg8—g6	25.	Abandonneert.	
13.	Dh5+†h7!	Tg6—g7			

¹⁾ Wit gebruikt te veel tijd om tot den aanval te komen en geeft daardoor aan zwart tijd zijn troepen naar het bedreigde punt te zenden.

²⁾ Door Dd8—e8 zou de aanval terstond gebroken zijn.

³⁾ Pf6+†e4 zou dadelijk alle hoop voor wit afgesneden hebben, maar zóó kan 't ook.

GEWEIGERD KONINGSGAMBIT,

gespeeld den 14 October 1886 te Groningen.

C. Hofstede de Groot (Wit) en J. Pinédo Azn. (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	22.	Te1—e2	e4—e3
2.	f2—f4	d7—d5	23.	Dd2—d3	La5+e3
3.	e4+—d5	e5—e4	24.	b2+e3	Th2+e2
4.	Pb1—e3	Pg8—f6	25.	Dd3+e2	g7—g6
5.	Lf1—e4	Lf8—e5	26.	Td1—f1	g6+—f5
6.	Pg1—e2 ¹⁾	Pf6—g4	27.	g4+—f5	Dd6—f6
7.	Pc3+e4	Dd8—e7	28.	Tf1—f3	Ld7+—f5
8.	d2—d3	Le5—b6 ²⁾	29.	Tf3+e3	Te8+e3
9.	h2—h3	f7—f5	30.	De2+e3	Df6—g6
10.	h3+g4	f5+e4	31.	Ld4—f3	b7—b5
11.	f4—f5	Pb8—d7	32.	a2—a3	a7—a6
12.	Lc1—f4	Pd7—e5	33.	De3—e2	b5+a4
13.	Lf4+e5	De7+e5	34.	Lb3+a4	Dg6—d6 ³⁾
14.	d3—d4	De5—d6	35.	De2—e8!	Kc8—b7
15.	Dd1—d2	Lc8—d7	36.	La4—e6!	Kb7—b6
16.	○-○-○ ³⁾	○-○-○	37.	De8—b8	Kb6—a5
17.	Pc2—e3	Td8—e8	38.	Db8—b3	Lf5—e4
18.	Th1—e1	Lb6—a5	39.	e3—e4	Dd6—b4
19.	Kc1—b1	h7—h5 ⁴⁾	40.	Kb2—b2	en wint na
20.	g4+h5	Th8+h5 ⁵⁾			eenige zetten.
21.	g2—g4	Th5—h2			

¹⁾ Eerst had moeten geschieden d2—d4. Thans komt wit in 't gedrang.

²⁾ Door f7—f5 had zwart kunnen winnen.

³⁾ Wit is nu aan alle gevaar ontkomen, staat goed ontwikkeld en heeft ook nog 2 pionnen meer.

⁴⁾ e7—e6 kan niet wegens Pc3+e4 of Te1+e4.

⁵⁾ Eerst moest pion f5 genomen zijn met den Looper.

⁶⁾ Zwart stond reeds vrij hopeloos, maar nu gooit hij alles te grabbel.

Iets over den Wedstrijd Steinitz-Zukertort.

Zoo nu en dan komt het tusschen de groote meesters tot tweestrijden, die dan ook altijd door de denkende schaakwereld met belangstelling worden gevolgd.

Voor een 50 jaar, toen de wegen en verkeersgelegenheden nog zoo primitief waren, en het onderlinge schaakleven nog nauwelijks zoo kon heeten, boezemden die duels op het bonte ruitenveld niet die belangstelling in, welke zij tegenwoordig hebben, ja men mocht al eens op een afgelegen oord uit de courant vernemen, dat die of die gestreden hadden, verder kwam het niet. Schaaktijdschriften bestonden niet, de couranten wilden er hunne kolommen niet voor afstaan en men kwam niet verder dan den naam te weten van de kampioenen, niet hun karakter, niet hun spel. Dat is geheel anders geworden. Lang voor dat S. en Z. hun tweestrijd hielden, had ieder denkend schaker reeds eenige partijen van hen onder de oogen gehad, en gelegenheid kunnen vinden hunne diepe denkkraacht te bewonderen.

Eigenaardig waren de moeilijkheden die te overwinnen waren, om die twee kampioenen bijeen te krijgen. Het had er wat van of ze elkaar meestal een weinig ontweken.

In 1873 won Steinitz den 1sten prijs te Weenen, Blackburne den 2den, Anderssen den 3den, Rosenthal

den 4den, doch Zukertort deed niet mee. In 1878 won Zukertort in Parijs den 1sten, Winawer den 2den, Blackburne den 3den, etc., doch Steinitz behoorde niet tot de deelnemers. Zoo in het jaar 1881 in Berlijn won Blackburne den 1sten, Zukertort den 2den prijs, etc., doch Steinitz was niet onder de mededingers. Slechts in 1872 in Londen, 1882 in Weenen en in 1883 in Londen, waren beide strijders tegenwoordig. In de eerste plaats behaalde Steinitz den 1sten, Blackburne den 2den, Zukertort den 3den prijs. In Weenen deelden Steinitz en Winawer den 1sten en 2den prijs en Mason kreeg den 3den, terwijl Zukertort met Mackenzie den 4den en 5den prijs deelde en in Londen 1883 won Zukertort met 22 van de 25 punten den 1sten, Steinitz met 19 punten den 2den prijs. Reeds vroeger hadden zij een tweestrijd uitgevochten, in het jaar 1872, waarin Zukertort slechts éene partij won, daarentegen Steinitz 7, tegen 4 remis. Doch men meende dat de schaakkrachten van Z. sedert zoo zeer waren versterkt, dat hij het nu gerust kon wagen. Vooral won deze overtuiging veld na het schitterend succes van den Londenschen wedstrijd. Anderen dachten er anders over. Zij zeiden: in het Londensche tornooi heeft Steinitz tot twee keer toe het zoogenaamde Steinitz-Gambit gespeeld, dat door zijne tegenstanders zorgvuldig bestudeerd, steeds, zooals men beweert, tot verlies van wit moet leiden. Welnu, die beide gambits verloor hij tegen English en Tschigorin. Wellicht had eene andere speelwijze hem 2 winstpunten bezorgd. Buitendien, zeiden zijne aanhangers, behaalde hij toch den 2den prijs en Z. won in den Weener wedstrijd slechts den 4den en 5den prijs.

Ja lezers, het gaat in het schaken als in de politiek. Ook in de schaakwereld kiest men zich zijne helden, van wie men geen kwaad wil hooren, die men steeds wil zien winnen.

Nauwelijks was het bekend, dat het eindelijk gelukt was de beide III. schakers tot een tweestrijd over te

halen, of men koos partij. De denkende schakers van het wereldrond deelden zich in 2 partijen, waarvan de eene beweerde en wedde dat Steinitz, de andere daarentegen dat Zukertort den prijs zou behalen. In het jaar 1885 had Z. een schaakrondreis door Noord-Amerika gehouden en door zijn geestig spel, lossen omgang, en gezellig onderhoud, dat den flink ontwikkelden man kenschetst, veler harten gewonnen. Een deel van Duitschland was ook sterk op de hand van Zukertort. Men behoeft te dezen slechts de kritiek van de Deutsche Schach-Zeitung te lezen, om verwonderd te staan over de partijdigheid, waarmee Steinitz onder handen wordt genomen. Enkele schakers van naam, zoo ik mij niet vergis Bird, Blackburne en Winawer, verklaarden bij den aanvang van den strijd, dat Steinitz de zege zou behalen. De groote meerderheid was op de hand van Zukertort. Reeds voor jaren liet zich Minckwitz schertsenderwijze aldus uit over een partij van St., die hij verloor tegen Tschigorin „Ach ja! des Lebens Mai blüth nur einmal.” En toen na afloop der eerste 5 partijen Steinitz 4-maal geslagen was, hieven Amerikanen en Duitschers juichtonen aan. Zelfs ons Schaakblad, de jeugdige Morphy deed meê en vertelde ons in een harer eerste nommers, dat er in Amerika geen oogenblik twijfel was, of Steinitz zou een schandelijke neerlaag lijden. Slechts de Illustrierte Zeitung hield in hare Schachspalte de banier van Steinitz omhoog en gaf onbewimpeld te kennen, dat S. al spelende taaier en sterker werd, en, naar zij voorspelde, ten slotte zou winnen. Toen nu de kans naar Steinitz zijde begon te keeren, toen hij, na in New-York te hebben gewonnen 1 en verloren 4, toen hij in St. Louis won 3 en verloor 0 tegen 1 remis, begon men te spreken van ziekelijkheid van Z. Nu stonden de kampridders gelijk en begon het laatste deel des strijds in de geboortestad van den geniaalsten schaker die ooit het levenslicht zag, van Morphy namelijk: New-Orleans.

De 10e partij werd remis.

De 11e en 12e won Steinitz.

De 13e won Zukertort. De verwachting was ten hoogste gespannen want van de 13 partijen won Steinitz 6, verloor 5, remis 2.

De 14e en 15e partij werden weder remis.

De 16e won weder Steinitz en kwam hij alzoo op 7 winstpunten van de 10, die hij moest behalen.

De 17e werd weder remis.

De 18e, 19e en 20e won Steinitz. Hij had dus het eerste 10 partijen gewonnen tegen Zukertort 5 en 5 remis.

Toen er derhalve 15 partijen gespeeld waren stond de wedstrijd aldus:

gewonnen Steinitz 6, verloren 5, remis 4 = 15;

verloren Zukertort 6, gewonnen 5, „ 4 „ 15.

En nu de taal der bladen!

De New-Yorker Staats-Zeitung schrijft:

„De wedstrijd is ten einde, Zukertort heeft verloren *zonder roem*. Steinitz is verklaard als *Champion of the World*. Of hij echter met den uitslag tevreden is? De schakers der wereld, die het begin van den kampstrijd met ingespannen aandacht gevolgd hebben, werden in het vervolg koeler en zijn aan het eind teleurgesteld en ontevreden. Men verwachtte eene worsteling van giganten en vond, etc. Nog veel meer van dien onzin en bombast kon men lezen in die dagen.

Mijns bedunkens is er nooit een wedstrijd gehouden, waarin de worsteling ernstiger was, de zege zoo beslist aan de eene zijde viel, maar toch zoo, dat die overwinnaar slechts de helft der partijen kon winnen.

Morphy	won	van 11	partijen	tegen Anderssen	7.
"	verloor	2	"	"	" en 2 remis.
"	won	van 12	"	"	Löwenthal 7.
"	verloor	3	"	"	" en 2 remis.
"	won	5	"	"	Harrwitz.
"	verloor	2	"	"	" en 1 remis.
Steinitz	won	7	"	"	Zukertort.
"	verloor	1	"	"	" en 4 remis.
Zukertort	won	7	"	"	Rosenthal.
"	verloor	1	"	"	" en 11 remis.
"	won	7	"	"	Blackburne.
"	verloor	2	"	"	" en 5 remis.
Morphy	won	44	"	van Rousseau.	
"	verloor	1	partij	tegen	"
Staunton	won	11	partijen	van St. Amant.	
"	verloor	4	"	"	6 remis.
1886 Steinitz	won	10	"	"	Zukertort.
"	verloor	5	"	aan	" en 5 remis.

Ik wil hiervan nu nog uitzonderen den strijd van Andersen tegen Steinitz. In het jaar 1866 noodigde een Engelschman Mr. J. Forster de HH. Andersen en Steinitz uit, om een wedstrijd te houden op zijn kosten te Londen. Hij vergoedde verblijf- en reiskosten, en gaf den overwinnaar 100, den verliezer 20 pond sterling.

Men ziet het vriendelijke lezers! Zulke liefhebbers vindt men in ons landje niet!

De uitslag was dat Steinitz 8 won, 6 verloor en 1 remis maakte. Deze uitslag was minder beslissend dan een der vorigen, maar is ook de eenige ernstige wedstrijd, waarbij de uitslag minder scheekde dan de laatste tusschen S. en Z.

De wedstrijd ging om f 5000, terwijl Z, ingeval hij won, nog f 1250, ingeval hij verloor f 1750, schadeloosstelling zou hebben voor zijn overtocht en verblijfkosten.

Buitendien hadden eenige liefhebbers voor Steinitz

f 10000 in een pot gezet, waarvan hij ingeval van winst f 2500 zou genieten. Men heeft daar wat over voor het edele spel. Daar S. won, zoo was zijn geheele winst $f 5000 + f 2500 = f 7500$. Finantieel leed ook Z. geen groot verlies door de f 1750 schadeloosstelling, maar hij had het verlies te betreuren van de eer, den 1en schaakmeester genoemd te worden. Hij had duidelijk getoond tegen S. op den duur niet te zijn opgewassen. Van de spelopeningen, waarmee de resp. partijen werden aangevangen, kan men zeggen, dat ieder bijna slechts van één opening gebruik maakte. Behalve de 11e partij, die Z. met het 4 paardenspel inleidde, speelde hij de 1e, 3e, 5e, 7e, 9e, 13e, 15e, 17e en 19e partij, dus 9 keer, d2—d4, dat dan steeds in het niet aangenomen damegambit eindigde. S. daarentegen speelde 8 keeren, n.l. de 4e, 6e, 8e, 10e, 12e, 14e, 16e en 18e partij de Spaansche opening. Slechts de 20e partij begon hij met het gambit, naar hem het Steinitz-gambit genoemd, en de 2e partij begon hij met de Schotsche opening.

De Deutsche Schachzeitung heeft zich bij het critiseeren der partijen soms in een bespottelijk daglicht gesteld. Van de 8 met de Spaansche opening door Steinitz geopende partijen speelde hij zes keer 1. $e2—e4$ 2. $Pg1—f3$
 $e7—e5$ 3. $Pb8—c6$
 3. $Lf1—b5$ 4. 5. $Tf1—e1$.
 $Pg8—f6$ $Pf6—e4$

Nu zegt het orgaan van den Heer Minckwitz bij de 8e partij: „Wij voor ons willen wel wedden dat S. dit vervolg, n.l. $Tf1—e1$ niet weer zal kiezen.” Toen nu ondanks die voorgeslagen weddingschap, Steinitz die voortzetting bij de 10e partij weer koos, schreef dat blad: „Men ziet het, wij zouden onze weddingschap hebben verloren, maar durven nu wel het dubbele zetten, dat S. deze voortzetting niet weer zal kiezen.” En dadelijk bij de 12e partij wordt hij gelogenstraff, en roept dan

in wanhoop uit: „Al weder durft Steinitz deze voortzetting spelen, tegen onze bewering in. Nu willen wij dan ook geen voorspellingen te dezen meer doen.” Het was verstandiger geweest van M. dat hij zich buiten de zaak hadde gehouden.

Het spel van eerste meesters moet men met omzichtigheid beoordeelen; en Minckwitz is een sterk schaker, maar behoort niet tot de eerste meesters.

Nu ligt het geheel niet in mijn plan, en de ruimte die mij toegestaan is zou het verre overschrijden, wilde ik een overzicht geven van alle partijen. Ik zal er slechts een drietal uitkiezen en wel de 1e niet, die is reeds door onzen kundigen schaakvriend Heeren zoo grondig behandeld, dat ik er niets aan zou weten toe te voegen. Die 1e partij is een van de beste m. i., die er in den geheelen wedstrijd gespeeld zijn. Ik zal kiezen de 5e, eene door Z. gewonnene. Ik had ook kunnen kiezen de 13e, ook door hem gewonnen, maar die is 86 zetten lang en dat is voor den lezer wel wat vermoeiend. Vervolgens zal ik behandelen de 9e en 16e partij, beide door S. gewonnen. De kritiek putte ik deels uit de *Deutsche Schachzeitung*, doch het grootste deel zijn overwegingen van mij zelf. Vooral aan de 16e partij, de beste m. i. der gespeelde partijen, besteedde ik veel moeite.

VIJFDE PARTIJ,

gespeeld den 20 Januari 1880, te NEW-YORK.

(Geweigerd Dam - Gambit.)

Zukertort.

Steinitz.

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 c7—c6
3. Pb1—c3 Pg8—f6
4. e2—c3 Lc8—f5 ¹⁾

¹⁾ Pb8—d7 is veel sterker.

Zie den zesden zet van zwart.

5. e4+d5 c6+d5
6. Dd1—b3 Lf5—c8
7. Pg1—f3 Pb8—c6
8. Pf3—e5 e7—c6
9. Lf1—b5 Dd8—c7
10. Lc1—d2 Lf8—d6
11. f2—f4 o—o
12. Ta1—c1 Ld6+c5
13. f4+c5 Pf6—e8
14. o—o f7—f6
15. Lb5—d3 Tf8—f7 ²⁾

²⁾ Speelde zwart f6+c5, dan antwoordde wit Ld3+h7! en veroverd daarna den To-ren f8.

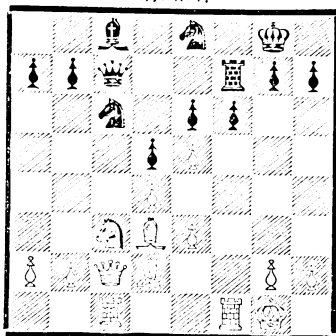
16. Db3—c2 f6—f5 ³⁾

³⁾ Gedwongen. Wit heeft reeds het sterkste spel. Op g7—g6 zou wit geantwoord hebben Ld3+g6. 18. Dc2+g6!

19. e5+16 en wit heeft 3 pionnen voor zijn looper en eene winnende positie.

Stelling na den 16enzet van wit.

Zwart.

Wit.

17. Tc3—c2 Lc8—d7
18. Tf1—f2 Ta8—c8
19. Ld2—c3 Dc7—b6
20. Dc2—d2 Pc6—e7
21. Tc1—f1 Ld7—b5
22. Ld3—b1 Db6—a6
23. g2—g4 g7—g6 ⁴⁾

⁴⁾ Zou Lb5+e2 nu zoo slecht geweest zijn? Neemt de T+c2 dan f5+g4. Neemt dan Tf1+f7 en krijgt zw. dan Kgs8+f7 en krijgt zw. dan schaak op f2 van den T, dan gaat de K weer op g8 en zwart heeft wat tijd zijn zaken te regelen. Thans komt hij er langzamerhand erg in.

24. h2—h3 Tc8—c7

25. Tfl—e1 ⁵⁾ Pe—g7?

⁵⁾ Zie aanmerking ⁴⁾.
Nu kan zwart niet meer op
afruilen spelen, en wit kan,
laat zwart het paard nog
een zet staan, die figuur tot
een krachtigen aanval ge-
bruiken.

26. Pe2—f4* Pe7—c8 ⁶⁾

⁶⁾ Het witte spel staat bij-
zonder sterk, het dreigt op
verschillende punten in het
zwarte spel te dringen.

27. g4+f5 g6+f5

28. Tf2—g2 Kg8—h8

29. Kg1—h2 Da6—c6

30. Te1—g1 ⁷⁾ Tc8—c7

⁷⁾ Het witte paard dreigt
op h5 te komen, nam dan
het paard van g7, dan zette

g2—g8 mat. Nu moest zwart
dadelijk De6 op e8 plaatsen,
dan, door looper b5 op d7 te
plaatsen, het zwakke punt
c6 dekken en dan eerst den
aanval afweeren door Tc7—
c8, naderhand op g8.

31. Dd2—f2 De6—c8?? ⁸⁾

⁸⁾ Nu is het spel van zwart
onmiddelijk verloren, b.v.

32. Tg2+g7 33. Pf4+c6
Tf7+f7 Tg7+g1

34. Pe6+c7 35. Df2+g1 en
De8—g8 zwart verliest.

Doch ook bij andere voort-
zettingen was het zwarte spel
verloren, de aanval van wit
wordt te krachtig.

32. Tg2+g7 zwart geeft op.

NEGENDE PARTIJ,

gespeeld 10 Febr. 1886 te St. LOUIS, (N.-AMERIKA).

Geweigerd Dame-Gambit.

Zukertort (Wit).

Steinitz (Zwart).

1. d2—d4 d7—d5

2. c2—c4 e7—e6¹⁾

¹⁾ In de 1e, 3e en 5e
partij speelde Steinitz c7—c6.
Hiervan won hij de 1e en
verloor beide anderen.

3. Pb1—c3 Pg8—f6

4. Pg1—f3 d5+c4

5. e2—c3 c7—c5²⁾

²⁾ In de uitgave van Schal-
lopp, over dezen wedstrijd,
lezen wij bij dezen zet, dat
S. dit zou gespeeld hebben
om den d-pion te isoleeren,
't geen hem dan ook gelukte.
Het komt mij voor 't minst

zonderling voor, dat het S. met deze evolutie ernst was, wijl hij reeds met den 16en zet geheel vrijwillig, gelijk men zien zal, den geïsoleerden pion in een geslotene verandert.

6. Lf1+c4 c5+d4

7. e3+d4 Lf8-e7

8. ○—○ ○—○

9. Pd1-e2³⁾ Pb8-d7

³⁾ Deze en de volgende zet van wit, zijn m. i. zwak. Waarom niet dadelijk den Looper op f1 gebracht. Zwart verbetert in dien tijd zijn spel aanmerkelijk, men vergelijke maar eens den stand na den 8en zet en dien na den 15en, om te ontwaren dat zwart in die 7 zetten meer geavanceerd is dan wit.

10. Le4-b3 Pd7-b6

11. Le1-f4 Pb6-d5⁴⁾

⁴⁾ Wit heeft zwart den tijd gelaten punt e7 te dekken. Ik heb althans het nut van den 9en zet van wit niet kunnen inzien, men zie slechts naar zet 15, waar dezelfde D naar f3 geplaatst wordt, een veld, 't welk van d1 af in eens te bereiken ware.

12. Lf4-g3 Dd8-a5

13. Ta1-c1 Le8-d7

14. Pf3-e5 Tf8-d8

15. De2-f3 Ld7-e8

16. Lg3-h4 Pd5+c3

17. b2+c3⁵⁾ Da5-e7

⁵⁾ f3+b2 kan niet wegens e3-e2!

18. Tf1-e1 Ta8-e8⁶⁾

⁶⁾ Zwart dreigt: Td8+d4, neemt dan wit met e3+d4 dan speelt zwart De7+c1, wit Td1+c1 en zwart Te8+c1! wit Lb3-d1 en zwart Le8-a4 en wint.

19. Df3-d3 Pf6-d5

20. Lh4-e7⁷⁾

⁷⁾ Ik zou aan de volgende speelwijze de voorkeur gegeven hebben:

20. Lb3-e2 g7-g6

21. Lh4-e7 Pd4-e7

22. Le2-b1 dan stond wit ruim zoo goed als zwart.

20. De7+c7

21. Lb3+d5 Td8+d5

22. c3-c4 Td5-d8

23. Te1-e3 De7-d6

24. Te1-d1 f7-f6

25. Te3-h3⁸⁾ h7-h6

⁸⁾ Dit kan wit gerust doen, zwart zal zich wel twee keer bedenken voor hij het pd.e5 neemt, want dan zou er volgen

26. Dd3+h7 27. Th3-g3

Kg8-f8 Td8-d7

28. Dh7-h8 en wit houdt etc.

minstens remis.

26. Pe5—g4 Dd6—f4
 27. Pg4—e3 Le8—a4
 28. Th3—f3 Df4—d6
 29. Td1—d2 La4—c6⁹⁾

⁹⁾ Men lette eens op de werkzaamheid van dezen Looper, om zich te overtuigen, dat de meening, als zoude een paard sterker zijn dan een Looper, slechts in betrekkelijken zin dient te worden opgevat. In deze partij is althans deze Looper van uitstekende kracht.

30. Tf3—g3¹⁰⁾ f6—f5*

¹⁰⁾ Dezen zet keur ik niet goed en had f3—h3 verkozen; juist door den volgende zet f6—f5, dreigende f4, komt het witte spel in moeilijkheden, waardoor zwart ten slotte wint, b.v.

30. Tf3—h3 31. f2—f3
 f6—f5

en zwart kon Le6 niet eens op e4 plaatsen.

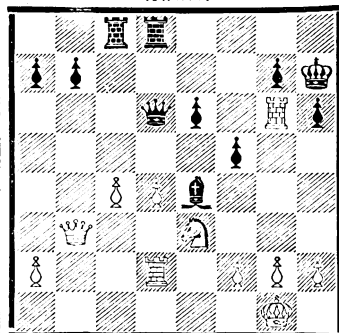
31. Tg3—g6 Le6—e4
 32. Dd3—b3 Kg8—h7¹¹⁾

¹¹⁾ Deze positie is zeer in-

teressant en het gelukt ons gewone schakers slechts met moeite, de juiste zetten te vinden en tot de conclusie te komen, dat wit in deze stelling reeds verloren is.

Stelling na den 32ⁿ zet van zwart.

Zwart.

Wit.

33. c4—c5 Tc8+c5
 34. Tg6+e6 Tc5—c1!
 35. Pc3—d1 Dd6—f4*
 36. Db3—b2 Tc1—b1
 37. Db2—c3 Td8—c8*
 38. Te6+e4 Df4+e4
 Wit abandonneert.

ZESTIENDE PARTIJ,

gespeeld den 17 Maart 1886, te NEW-ORLEANS.

Spaansche partij.

Steinitz (Wit).

Zukertort (Zwart).

1. e2—c4	e7—e5	26. g2—g4	Pd7—f6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	27. Lc2—c4	Ta8—d8 ⁶)
3. Lf1—b5	Pg8—f6	28. Dd2—c2	Pf6—d5
4. d2—d3 ¹⁾	d7—d6	29. Lc3—f2	b7—b5
5. c2—c3	g7—g6	30. a2—a3	Lg7—f8
6. d3—d4	Lc8—d7	31. Th1—d1	De7—b7
7. Pb1—d2	Lf8—g7	32. c3—c4*	b5+c4
8. d4+c5	Pc6+c5	33. Dc2+c4	Td8—b8
9. Pf4+c5	d6+c5	34. Td1—d2	Pd5—b6
10. Dd1—e2	o—o	35. Dc4—c3 ⁷⁾	Pb6—d5
11. Lb5—d3	Dd8—e7	36. Dc3—c4	Pd5—b6
12. f2—f3	Ld7—c6	37. Dc4—d3	Lf8—e7
13. Pd2—b3	a7—a5	38. Td2—c2	Pb6—d5
14. Lc1—c3	Pf6—d7	39. Dd3—c4	Lc7—a3 ⁸⁾
15. h2—h4 ²⁾	a5—a4 ³⁾	40. b2+a3	Db7—b1!
16. Pb3—d2	h7—h6	41. Kc1—d2	Tb8—d8
17. h4—h5	g6—g5	42. Lc4—d5	Td8—d5!
18. Pd2—f1 ⁴⁾	Pd7—c5	43. Kd2—c3	Td5—b5
19. Ld3—c2	Tf8—d8	44. Dc4+c6	Tb5—b3!
20. Pf1—g3	Lc6—d7	45. Kc3—e2	Kg8—h7
21. o—o—o	c7—c6	46. f5—f6*	Tb3—b2
22. Td1—d2	Ld7—c6	47. Tc2+b2	Db1—b2!
23. Pg3—f5	Lc6—f5	48. Ke2—f1	Db2+a3
24. e4+f5	Td8—d2 ⁵⁾	49. Dc6—e8 ⁹⁾	opgegeven.
25. De2—d2	Pc5—d7		

¹⁾ Tot dus verre beantwoordde S. Pg8—f6 in de spaansche opening steeds met o—o, in deze en de 18e partij kiest hij den zet in den tekst.

²⁾ Om zoowel d7—h4 als f7—f5 te verhinderen; in het laatste geval zou wit door Le3—g5 etc. spoedig een sterk spel krijgen.

³⁾ Om de handen vrij te hebben voor het paard op d7, moet eerst het witte Pb3 ruimen. Wit, die deze manoeuvre voorzien had, zorgde eerst den looper op e3 te plaatsen, opdat het paard op d2 hem den weg niet zou versperren.

⁴⁾ Om van g3 naar f5 te gaan, 't geen zwart zeer behendig pareert.

⁵⁾ Tot dusverre verdedigt zwart zich uitstekend, de aanval op den zwarten koningsvleugel is afgeslagen.

⁶⁾ Mij dunkt eerst Pf6—e4, waarop f3—d4, dan a4—a3—b2—b3 en dan eerst Ta8—d8 ware beter geweest.

⁷⁾ Nam wit het paard, dan kreeg zwart een goed spel, b.v.
 35. Lf2—b6 36. Dc4—c6 37. Ke1—c2 Td2—d1
 35. Db7—b6 36. Db6—g1! 37. Lf8—a3 etc. of 37. Dg1—e3?
 38. Td1—d2 39. Td2—d1
 38. De3—e1! 39. De1—e3 etc. Dan werd het spel remis en Steinitz wil winnen.

⁸⁾ Door zijn berekende manoeuvres is wit er eindelijk in geslaagd een positie te krijgen, waardoor de winst van een pion zeker is; nu besluit zwart tot een opofferings-combinatie, die hem ten slotte de partij kost. De ver vooruitziende berekening van S. is bewonderenswaard.

⁹⁾ Deze partij is door Steinitz meesterlijk gespeeld. Waar ligt de fout van Zukertort? Zonderlinge eindpositie: zwart kan wel schaak geven op e1 en dan op e7 pion f7 dekken, doch niet De8—f8 verhinderen.

Ten slotte geef ik bij wijze van verzetje, zonder eenige aanmerking, de 20e partij, waarbij men lachen of treuren kan, al naarmate men gestemd is.

TWINTIGSTE PARTIJ,

gespeeld te NEW ORLEANS, den 20 Maart 1886.

Steinitz - Gambit.

Steinitz. (Wit.)		Zukertort. (Zwart.)
1.	e2—e4 e7—e5	11. Dd1—c1! Lf8—e7
2.	Pb1—c3 Pb8—c6	12. Lf1—d3 Pd4—f5
3.	f2—f4 e5+! f4	13. Pg1—f3 Le8—d7
4.	d2—d4 d7—d5	14. Le1—f4 f7—f6
5.	e4+! d5 Dd8—h4!	15. Pe4—c3 Pg8—h6
6.	Ke1—c2 Dh4—e7!	16. Lf3+! h6 Pf5+! h6
7.	Ke2—f2 De7—h4	17. Th1+! h6 g7+! h6
8.	g2—g3 f4+! g3!	18. Pe4—f5! Ke8—f8
9.	Kf2—g2 Te6+! d4	geeft op.
10.	h2+! g4 Dh4—g4	

T. HAAKMA TRESLING.

CONSULTATIE-PARTIJ,

gespeeld te WORMERVEER, den 2 Mei 1886, tusschen

Jhr. D. van Foreest.

J. Bruin, en

(Wit.)

Jhr. A. E. van Foreest.

(Zwart.)

Geecompromitteerde		Evans - Gambit.
1.	e2—e4 e7—e5	12. Pe3+! b5 a7—a6
2.	Pg1—f3 Pb8—c6	13. Pb5—d4 Ta8—b8
3.	Lf1—c4 Lf8—e5	14. Pd4+! c6 ²) Tb8+! b3
4.	b2—b4 Le5+! b4	15. Pe6+! c7 Tb3+! a3 ³)
5.	e2—c3 Lb4—a5	16. Pe7+! g6 h7+! g6
6.	d2—d4 e5+! d4	17. Le4—b3 La5—b4 ⁴)
7.	c—c d4+! c3	18. Ta1—c1 e7—e5
8.	Dd1—b3 Dd8—f6	19. Tf1—d1 c—c ⁵)
9.	e4—e5 Df6—g6	20. Pf3—g5 Ta3—a5 ⁶)
10.	Pb1+! c3 Pg8—c7	21. Te1—c4 ⁷) Zwart geeft
11.	Lc1—a3 b7—b5 ¹)	het op.

1) Dit maakt de zaak maar slechter. La5+ c3 was wel zoo goed, maar o—o was nog het beste.

2) Mooi!

3) De beste verdediging.

4) Hier schijnen zwart's krachten hem te begeven; zonder nu juist eene voorbeeldige stelling te hebben, staat hij met een pion meer, op 't oogenblik nog volstrekt niet hopeloos. 17. La5—b6, ten einde c7 te blijven dekken, was een zet die moest, 18. c7—c5 een, die in geen geval mocht geschieden, daar hij den toren nog des te meer insluit. Ook zet 19 en 20 zijn niet de sterksten, die er konden worden gedaan.

5) Thans was h8—h5 zeker beter geweest.

6) Het eenige wat nog een weinig kans gaf, was a6—a5, gevolgd door a5—a4.

7) De genadeslag! Tegen het dreigende c4—f4 is geen redding meer.

CONSULTATIE-PARTIJ,

den 31 Augustus 1886 te WORMERVEER gespeeld
tusschen

J. Bruin en Jhr. D. van Foreest
Jhr. A. E. van Foreest (Wit) (Zwart).

Tweepaardenspel in de na hand.

1. e2—e4	c7—e5	12. Ld5—c4	d7—d5
2. Pg1—f3	Pb8—c6	13. Ta1—d1	Lc8—e6
3. Lf1—c4	Pg8—f6	14. Dd4—e3	Pe8—d6
4. o—o	Pf6+e4	15. Lf4+d6	Le7+d6
5. d2—d4	Pc4—d6	16. Lc4—d3	Dd8—c7
6. Lc4—d5	c5+d4	17. Kg1—h1	Tf8—e8
7. Tf1—c1!	Lf8—e7	18. De3—f3	Te8—e7
8. Pf3+d4	Pc6+d4	19. Pc3—e2	c6—c5
9. Dd1+d4	o—o	20. c2—c3	Dc7—d7
10. Pb1—c3	c7—c6	21. h2—h3	Ta8—e8
11. Lc1—f4 ¹⁾	Pd6—e8 ²⁾	22. Pe2—f4	Dd7—a4 ³⁾

23. Pf4+e6	Te7+e6	37. Dc3+e5!	Ld6+e5
24. Te1+e6	Te8+e6	38. Ld5-e6	c5-c4
25. b2-b3	Da4+a2	39. b3+c4	b5+c4
26. c3-c4 ¹⁾	Da2-d2 ⁵⁾	40. Kg2-f3	Le5-d4
27. g2-g3	Te6-e1!	41. Kf3-e2	c4-c3
28. Td1+e1	Dd2+e1!	42. Le6-a4	Kg7-f6
29. Kh1-g2	d5+c4	43. f2-f3	g6-g5
30. Ld3+c4	De1-e7	44. h4+g5	Kf6+g5
31. Df3-f5	g7-g6	45. La4-e2	f7-f5
32. Df5-g4	Kg8-g7	46. Le2-d1	f5-f4
33. h3-h4	b7-b5	47. g3-g4	h5-h4
34. Le4-d5	h7-h5	48. Ke2-f1	h4-h3
35. Dg4-f3	a7-a5	49. Ld1-e2	Kg5-h4
36. Df3-c3!	De7-e5	Wit geeft het op.	

¹⁾ Zeer mooi!

²⁾ Dit is veel beter dan het nemen van den Looper. Dan had de partij waarschijnlijk het volgend verloop genomen: 11.

c6-d5, 12. e3-d5 13. d5-f6! 14. f4-e5 enz. a) 12.

d6-b5 b) 13. d4-d3 enz. b) 12. d6-f5 13. d4-e5 enz.,

en wit staat misschien iets beter; toch wordt dan het spel, wegens de Loopers van verschillende kleur, waarschijnlijk remis.

³⁾ Een zeer sterke zet, waarop door wit niet genoeg acht geslagen is.

⁴⁾ Zeer aardig! In de hoop dat zwart den pion nemen zal.

⁵⁾ Maar zwart verrast wit met een beteren zet, die tevens in de gevolgen beslissend is, en waarop de combinatie, bij zijn 22sten zet begonnen, steunde.

TWEEPAARDENSPEL IN DE NAHAND.

Gepeeld te WORMERVEER, den 9 Juli 1884, tusschen

J. Bruin.

Jhr. D. van Foreest.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—c4	e7—e5	27. Dc1—g3	Pg4+e3
2. Pg1—f3	Pb8—c6	28. Tf1—e1	Pa5—b7
3. Lf1—c4	Pg8—f6	29. b2—b3	Dc4—d3
4. Pf3—g5 ¹⁾	d7—d5	30. b3—b4	Lc5—b6
5. c4+d5	Pc6—a5	31. a2—a4	Pb7—d6
6. Lc4—b5!	e7—c6	32. a4—a5	Pd6—e4
7. d5+c6	b7+c6	33. Dg3—f3	Lb6—a7
8. Lb5—c2	h7—h6	34. h2—h3 ³⁾	Dd3—d8 ⁴⁾
9. Pg5—f3	e5—e4	35. Tc1+c3	Pe4—f2!
10. Pf3—e5	Dd8—c7	36. Df3+f2	Te8+e3
11. f2—f4 ²⁾	Lf8—d6	37. Df2—f1	Dd8—h4
12. d2—d4	o—o	38. a5—a6	Dh4—g3
13. o—o	c6—c5	39. Ta1—d1	Kg8—h7
14. c2—c3	Tf8—d8	40. c3—c4	b5+c4
15. Kg1—h1 ³⁾	Ta8—b8	41. b4—b5	La7—b8 ¹⁰⁾
16. Pb1—a3	c5+d4	42. b5—b6	Lb8+f4
17. Pa3—b5	Tb8+b5 ⁴⁾	43. Df1—g1	Dg3—h4
18. Lc2+b5	d4—d3	44. Dg1+e3	Lf4+e3
19. Pe5+d3	a7—a6	45. a6—a7	Dh4—e4 ¹¹⁾
20. Dd1—c2	Lc8—g4 ⁵⁾	46. Td1—e1 ¹²⁾	c4—c3
21. De2—c3	a6+b5	47. Te1+c3	De4—b1!
22. Pd3—f2	Dc7—c4	48. Kh1—h2	Db1+b6
23. Lc1—d2	Ld6—c5	49. a6—a8D	Db6+c3
24. De3—c1	e4—c3 ⁶⁾	50. Da8—c6	Dc3—d3
25. Ld2+c3	Td8—c8	51. h3—h4	c3—c2
26. Pf2+g4 ⁷⁾	Pf6+g4		Opgegeven.

¹⁾ Wel een weinig gewaagd, omdat Jhr. D. v. F. in deze spelopening bijzonder thuis is. Zie noot a op blz. 12 van het „Jaarboekje van den Nederl. Schaakbond voor 1886.”

²⁾ Waarom moet hier eerst geschieden f2—f4 en dan d2—d4? Het antwoord op deze vraag wordt door Schalloppe

gegeven in de „Brüderschaft” van 17 Maart 1887. Kiest wit de volgorde 11. d2—d4 Lf8—d6, 12. f2—f4, zoo volgt e4+†f3, 13. Pe5+†f3, Pf6—g4, 14. g2—g3, Pg4+†h2, 15. Th1+†h2, Ld6+†g3!, 16. Th2—f2, ○—○ en zwart behoudt, met Toren en Pion tegen Paard en Looper, groote kansen op winst. Zukertort speelde daarom ook den 1 Mei 1885 tegen Schallop in zet 14 niet g2—g3, maar Pf3—e5, doch eveneens met ongunstigen uitslag: 14. Pf3—e5, Pg4+†e5, 15. d4+†e5, Ld6+†e5, 16. g2—g3, Le5+†g3!, 17. h2+†g3, Dc7+†g3!, 18. Ke1—d2, Lc8—g4!, 19. Dd1—g1, ○—○—○!, 20. Le2—d3, Dg3—f4!, 21. Kd2—e3, Df4—e5!, 22. Kc3—b4, Td8—d4!, 23. c2—c4, De5—b5!, 24. Kb4—c3, Td4+†d3!, en wit kan het mat nog slechts weinig zetten tegenhouden.

³⁾ Wit geeft zwart tijd om zich te ontwikkelen. Daarom was a2—a3, dreigende b2—b4, hier beter geweest.

⁴⁾ Stout en doortastend!

⁵⁾ Uitmuntend! Zwart laat den vijand niet met rust.

⁶⁾ Zwart speelt zoo sterk mogelijk. De aanval wordt schier onverpoosd doorgezet.

⁷⁾ Er is niets aan te doen. De Looper is altijd verloren.

⁸⁾ Er dreigde e3—g4.

⁹⁾ Zwart had hiermede ten doel om e3—g4 toch mogelijk te maken, maar hij verliest nu 2 kleine officieren tegen een Toren.

¹⁰⁾ Tot den 25en zet speelt zwart meesterlijk; daarna schijnt zijn kracht te verflauwen en begaat hij enkele miszetten. Deze 41e zet was zeer roekeloos. Hij had beter gedaan zijn vrijen c-pion te avanceeren.

¹¹⁾ Deze en de volgende zetten van zwart zijn de eenige juiste; bij andere zetten zou hij de reeds bij den 22en zet voor hem gewonnen partij, nog weer verloren hebben.

¹²⁾ Dit is veel beter dan d1—a1, waarop kan volgen e4—a8, 57. b6—b7, a8+†a7, 48. a1+†a7, e3+†a7 en wint.

TWEEPAARDENSPEL IN DE NAHAND,

den 19 December 1883 te Amsterdam gespeeld tusschen

N. N. (Wit). en Jhr. D. van Foreest (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	19. Dd1+g4	Tf8—e8
2. Pg1—f3	Pb8--c6	20. Pa3—c2	c6—c5
3. Lf1—c4	Pg8—f6	21. Pc2—e3	Ta8—d8
4. Pf3—g5	d7—d5	22. Pe5—d7	Df6—d6
5. e4+d5	Pc6—a5	23. Pe3—f5 ²⁾	Dd6—g6
6. Lc4—b5 !	c7—c6	24. Dg4+g6	f7+g6
7. d5+c6	b7+c6	25. Pd7+b6	a7+b6
8. Lb5—e2	h7—h6	26. Pf5—e3	c5+d4
9. Pg5—f3	e5—e4 ¹⁾	27. c3+d4	Pd5--b4
10. Pf3—e5	Dd8--d4	28. Ke1—e2	Td8—d4
11. f2—f4	Lf8—c5	29. Tg1—d1	Td4—d3
12. Th1—f1	Dd4—d6	30. Lc1—d2	Pa5—c6
13. c2—c3	Pf6—d5	31. a2—a3 ³⁾	Pc6—d4 !
14. d2—d4	Lc5—b6	32. Ke2—f1	Pb4+c2
15. Pb1—a3	Dd6—f6	33. Pe3+c2	Pd4+c2
16. g2—g3	Lc8—h3	34. Ta1—c1	e4—e3 ⁴⁾
17. Tf1—g1	o—o	Opgegeven.	
18. Le2—g4	Lh3+g4		

¹⁾ Deze zet wordt door velen voor den besten gehouden en verschaft zwart ook een goed spel, maar dan moet deze vervolgen met f8—d6. De aanval in den tekst levert, bij goed spel van wit, weinig of geen voordeel op.

²⁾ Beter was eerst het Paard op d5 en daarna den Looper op b6 te nemen. Thans komt wit in 't gedrang.

³⁾ Hierdoor verkort wit zijn leven.

⁴⁾ Op 35 c1+c2 volgt e3—e2, 36 f1—e1, d3—f3 en wint.

De Gymnasiasten-Schaakcourant „Concordia.”

In de boekerij van de studenten-schaakclub te Leipzig, waarvan schrijver dezes gedurende zijn verblijf aldaar de eer had voorzitter te zijn, bevindt zich een exemplaar van de anders zeer zelden voorkomende, gehectografeerde schaakcourant Concordia. Dit blad verscheen te Brunswijk in het jaar 1881 om de veertien dagen. Na verloop van zeven maanden moesten echter de uitgevers, allen leerlingen van het Brunswijksche gymnasium, op bevel van het hoofd dier inrichting, de uitgave staken, zoodat er in 't geheel slechts zestien nummers uitkwamen. De schaakclub van deze Brunswijksche gymnasiasten, telde verscheidene goede spelers, zooals bijv. O. Löbbecke, H. Denecke, W. Uhl en anderen, die zich ook later op 't geruite veld bekend hebben gemaakt. Hierdoor en door de omstandigheid, dat hun courant van verschillende zijde welwillende medewerking ondervond, komt het, dat zij door rijkdom en afwisseling van inhoud uitmunt. Dit moge o. a. daaruit blijken, dat er een kleine vijftig partijen en een vijfenzeventigtal problemen voor 't eerst in gepubliceerd werden.

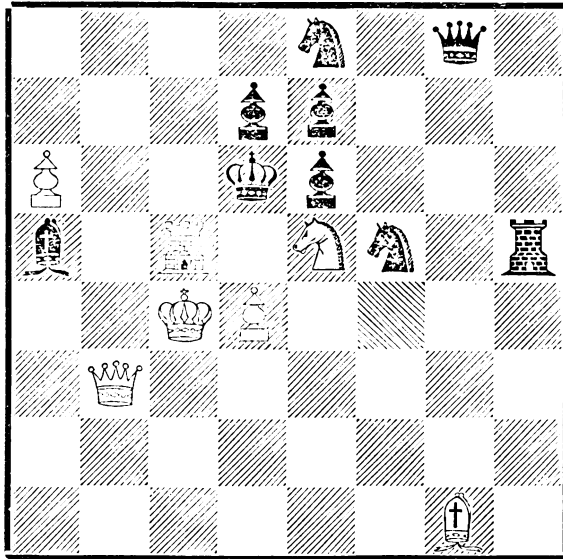
Wij gelooven den lezers van onzen kalender geen ondienst te doen, door aan dit goed geredigeerde en, zooals boven reeds gezegd werd, zelden voorkomende blad een tweetal partijen, benevens een probleem van den bekenden dr. S. Gold te Weenen, te ontleenen.

PROBLEEM

VAN

DR. S. GOLD, te *Weenen*,
voorkomende in de 8ste aflevering van het tijdschrift *Concordia*,
uitgegeven door den Gymnasiasten-Schaakclub
te *Brunswijk*.

Zwart.

Wit.

Mat in drie zetten.

I.

SPAANSCH E PARTIJ.

Vrije partij.

gespeeld gedurende het XIIIde Congres van het
West-Duitsche Schaakbond te *Brunswick*, den 27 Juli 1880,
tusschen

W. UHL en W. PAULSEN.

1. e2—c4	e7—e5	18. Te4+e5	Td8—a8
2. Pg1—f3	Pb8—c6	19. Pb3—c1	Tf8—d8
3. Lf1—b5	Pg8—f6	20. a2—a3	Td8—e8
4. d2—d4	e5+d4	21. Pe1—d3	Ld5—c4
5. e4—e5	Pf6—e4	22. Te5+e8!	Ta8+e8
6. Lb5+c6	d7+c6	23. Ta1—c1	Te8—d8
7. Dd1+d4	Lc8—f5	24. Pd3—c5	Lc4—b3 ¹⁾
8. Pb1—c3	Lf8—e5	25. e2—g3??	Td8—d2
9. Dd4+d8!	Ta8+d8	26. Pe5—f3	Td2—b2
10. Pc3+c4	Lf5+c4	27. Te4—e8!	Kg8—f7
11. e2—c3	o—o	28. Te8—b8 ²⁾	Lb3—d5
12. o—o	h7—h6	29. Kg1—g2	Tb2—b3
13. Pf3—d2	Lc4—d5	30. Tb8+b7	Tb3+c3
14. Pd2—b3	Lc5—b6	31. Tb7+c7!	Kf7—f6
15. Tf1—e1	f7—f6	32. a3—a4	Te3+f3
16. Lc1—c3	f6+c5		en wint.
17. Lc3+b6	a7+b6		

¹⁾ Tot nu toe zijn er van geen van beide zijden noemenswaardige miszetten gedaan. Toch heeft zwart langzamerhand een iets betere positie veroverd en heeft hij wit reeds enkele malen tot het doen van nuttelooze zetten genoodzaakt, bijv. bij zet 11 en 19. Waarschijnlijk zou de ervaren strijder het ook zonder den nu volgende alles beslissenden miszet, van zijnen jeugdigen tegenstander in het pionnen-eindspel gewonnen hebben.

²⁾ Deze en zet 30 en 31 kunnen wit natuurlijk niet redden.

II.

ONREGELMATIGE OPENING.

Partij tusschen P. BODENSTEIN en W. UHL

gespeeld den 22 Juli 1880 ,

in het „Nebenturnier” van het XIIIde West-Duitsche
Schaak-Congres te *Brunswijk*.

Wit. (P. B.)

Zwart. (W. U.)

1. c2—c4	e7—e6	24. g2—g4	Lb7—c8
2. e2—e3	Pg8—f6	25. g4—g5	Dg6—h5
3. Pg1—f3	Lf8—e7	26. Dh4+h5	Pf6+h5
4. Lf1—e2	d7—d5	27. Tf1—g1? ¹⁾	g7—g6
5. o—o	b7—b6	28. Te2—g2? Kg8—f7	
6. b2—b3	o—o	29. c4+d5	Td8+d5
7. Lc1—b2	Lc8—b7	30. Pd2—c4	Te8—d8
8. Pb1—a3	e7—e5	31. Tg1—d1	Lc8—b7
9. Pa3—c2	Dd8—c7	32. Tg2—d2	Ph5—g7
10. h2—h3	Tf8—e8	33. b3—b4	Pg7—e6
11. Lb2—e5 ¹⁾	Dc7—c6	34. b4+c5	b6+c5
12. d2—d4	Pb8—d7	35. h3—h4	c5+d4
13. Le5—h2	Lc7—d6	36. Pc4—e5!	Kf7—e7
14. Lh2+d6	Dc6+d6	37. Pc2+d4	Pe6+d4
15. Pf3—d2	e6—e5 ²⁾	38. Td2+d4	Td5+d4
16. f2—f3	Pf6—h5	39. Td1+d4	Td8+d4
17. Dd1—e1	e5—e4	40. e3+d4	Ke7—d6
18. f3—f4	Dd6—g6	41. Pe5—c4!	Kd6—d5
19. De1—h4	Ph5—g3	42. Pc4—a5	Lb7—a6
20. Tf1—f2	Pg3+e2! ³⁾	43. Kh2—g2	La6—b5
21. Tf2+e2	Pf7—f5	44. Kg2—f2	Kd5+d4
22. Ta1—f1	Pd7—f6		en wint.
23. Kgl—h2	Ta8—d8		

¹⁾ De manoeuvres met dezen looper bevorderen slechts de ontwikkeling van zwarts spel en zijn dus doelloos.

²⁾ De door dezen zet, ingeleide aanval brengt het zwarte

spel tot goede ontwikkeling, De *e* boer beslist na ruim dertig zetten het spel.

³⁾ Het nemen van den looper is noodzakelijk wegens 20—... f7—f5, 21. Le2—d1, Pd7—f6, 22. Kg1—h2, 23. Pf6—h5.

⁴⁾ In plaats van deze noodelooze zetten, moesten door middel van 27. d4+—c5, b6+—c5, 28. c4+—d5, Td8+—d5, de zwarte pionnen uit elkander gejaagd worden.

Groningen, September 1885.

C. H. D. G.

TWEIPAARDENSPEL IN DE NAHAND.

J. de Raadt Offerhaus. Van Heycop ten Ham.

Wit.

Zwart.

1. e2—e4	e7—e5	16. Df4—f7!	Dd8—e7
2. Pg1—f3	Pb8—e6	17. Lb3+d5	e6+d5
3. Lf1—c4	Pg8—f6	18. Df7+d5	De7—e6 ⁵⁾
4. Pf3—g5	d7—d5	19. Dd5+a8	Lf8+d6
5. e4+d5	Pf6+d5 ¹⁾	20. Da8+a7!	Kd7—c6
6. Pg5+f7	Ke8+f7	21. ○-○-○	De6+e5
7. Dd1—f3!	Kf7—e6	22. Da7—a8!	Kc6—b6
8. Pb1—c3	Pc6—e7	23. Td1—d5	De5—f4!
9. d2—d4	e7—e6	24. Kc1—b1	Ld6—c5
10. d4+e5 ²⁾	b7—b5	25. Th1—d1	Df4—c7
11. Lc4—b3	b5—b4	26. a2—a4	b4+a3
12. Pc3—e4	h7—h6	27. Td1—d3	a3—a2!
13. Pc4—d6 ³⁾	Ke6—d7	28. Kb1—a1	Lc8—a6
14. Lc1—f4 ⁴⁾	Pd5+f4	29. Td3—b3!	Zwart aban-
15. Df3+f4	Pc7—d5		donneert.

¹⁾ Zie hetgeen omtrent dezen zet gezegd wordt in noot 1) op bladz. 53 en in noot 2) op blz. 66 van den vorigen kalender.

²⁾ Tot dusver is deze partij geheel gelijk aan die op bladz. 53, 56 en 65 van den vorigen kalender. Daar wordt echter gespeeld of 10. c1—g5, of 10. ○—○. Eerstgenoemde zet (c1—g5) wordt het sterkst geacht.

³⁾ Zou 13. e4—c5 over 't hoofd zijn gezien? De zet in den tekst is ook sterk, maar, door het schaak met het Paard, was zwart gedwongen geweest pion e5 te nemen en kwam zijn Koning midden op het bord, aan de spits van zijn leger.

⁴⁾ Mooi gespeeld. Wit dreigt met e5—e6! en als zwart dien pion neemt volgt in 3 zetten mat. Gaat zwarts Koning daarentegen op c7 dan volgt d6—f7! met winst der Dame.

⁵⁾ De toren kan niet gered worden.

GIUOCO PIANO.

(Wit.) A. Adama.

(Zwart.) E. Gerdes.

1. e2—e4 e7—e5	27. Tb4—c4 De6—e2
2. Pg1—f3 Pb8—c6	28. Dd3+c2 Te8+c2
3. Lf1—c4 Lf8—c5	29. g2—g3 Te2+b2
4. e2—c3 Pg8—f6	30. Tf5—f2 Tb2+f2
5. Pf3—g5 d7—d5	31. Kg1+f2 b7—b5
6. e4+d5 Pf6+d5	32. c5+b5 op b6 Le7+b6
7. d2—d3 ¹⁾ Le8—f5	33. Kf2—e2 Td8—d5
8. Dd1—f3 Pe6—e7	34. Ke2—d3 Kb8—b7
9. Pg5—c4 Lf5+c4	35. Kd3—c4 ¹⁴⁾ f6—f5
10. Df3+c4 Dd8—d6	36. Ke4—d3 e6—e5 ¹²⁾
11. Le1—c3 f7—f6	37. Pb3+c5! Lb6+c5
12. Le4+d5 Pe7+d5	38. Te4+c5 Td5+c5
13. d3—d4 Pd5+c3	39. d4+c5 Kb7—c6 ¹³⁾
14. f2+c3 e—e—e ²⁾	40. Kd3—d4 a5—a4
15. e—e—e ³⁾ Dd6—b6 ¹⁾	41. h2—h4 ¹⁴⁾ a4—a3
16. Pb1—d2 ²⁾ e5+d4	42. Kd4—c4 g7—g6
17. Pd2—b3 ⁶⁾ Ke8—b8	43. Ke4—b4 h7—h6
18. e3+d4 Le5—d6 ⁵⁾	44. Kb4—c4 g6—g5
19. De4—f3 Db6—b5	45. h4—h5 f5—f4
20. Ta1—c1 Db5—d7	46. g3+f4 g5+f4
21. e3—c4 ⁷⁾ e7—e6	47. Ke4—d4 f4—f3
22. c4—e5 Ld6—c7	48. Kd4—c3 f3—f2
23. Te1—c4 Dd7+d5 ⁸⁾	49. Ke3+f2 Ke6+c5
24. Df3—d3 Th8—e8	50. Kf2—c3 Ke5—c4
25. Te4—b4 a7—a5	51. Ke3—d2 Ke4—d4 ¹⁵⁾
26. Tf1—f5 ¹⁾ Dd5—e6	remise.

¹⁾ Nu de zwarte Looper op c5 staat kan het bekende paard-offer op f7 niet geschieden.

²⁾ Zwart is nu de moeilijkheden van de opening gelukkig te boven gekomen. Beide partijen hebben mooi gemanoeuvreerd.

³⁾ Was er hier bezwaar tegen De4—g4! Kc8—b8, 16. d4+c5?

⁴⁾ Knap gedaan.

⁵⁾ d4+c5 is wel verleidelijk om de b-lijn voor den Toren open te krijgen (b6+b2, 16. b1-d2 b2+d2, 17. a1-b1, c7-c6) maar kost te veel pionnen, zonder tot een goed resultaat te leiden.

⁶⁾ e3+d4, hoewel niet zoo goed als Pb2-d3 is minder gevaarlijk dan het op den eersten aanblik schijnt: 17. e3+d4 Lc5+d4, 18. c3+d4 Td8+d4, 19. De4-f5! Kc8-b8, 20. Pd2-b3 Td4-d5, 21. Df5-f2 of 20 Td4-d2, 21. Df5-c5 Td2+b2. In dit laatste geval heeft zwart drie pionnen teruggekregen voor zijn officier. Ook de voortzetting 19. . . . Td4-d7! levert voor wit o. i. geen gevaar op. Speelt zwart voor 17. . . . Th8-e8, dan wint wit door 18. De4-f5! den Looper c5, doch komt dan na Kc8-b8 (beter dan Td8-d7 of Te8-e6), 19. Df5+c5, Db6+b2, 20. Pd2-f3, Td8-d2, 21. Ta1-b1, Td2+g2!, 22. Kg1-h1 in een eenigzins lastig parket.

⁷⁾ Thans is de partij remise. Na 18. Pb3+c5, Db6+c5, 19. c3+d4 had wit misschien door middel van de beide middenpionnen kunnen winnen.

⁸⁾ Dit verzwakt den d-pion.

⁹⁾ Er wordt van weerszijden zeer voorzichtig en met beleid gespeeld.

¹⁰⁾ Deze zet verbetert het witte spel niet.

¹¹⁾ Een schijnbeweging om f6-f5 uit te lokken, wat ook gelukt.

¹²⁾ Hier begaat zwart een fout en speelt hij zijn tegenpartij juist in de kaart. Zwart verkeerde waarschijnlijk in de dwaling dat hij met de pionnen van zijn Koningsvleugel den strijd beslissen kon.

¹³⁾ Wie der lezers van den kalender heeft lust na te gaan of er thans voor een van beide partijen nog winst in zit?

¹⁴⁾ Hier bood wit remis aan, dat evenwel niet aangenomen werd.

¹⁵⁾ Ging de zwarte Koning op b4, dan kon wit winnen.

GIUOCO PIANO.

(Wit.) A. Woldendorp.

(Zwart.) I. D. Tresling.

1. e2—e4 e7—e5	18. Pf5—e3 e7—e6
2. Pg1—f3 Ph8—e6	19. Pc3—g2 Pf6+e4
3. Lf1—e4 Lf8—e5	20. Pg2+f4 ⁵⁾ e5+f4
4. e2—e3 Pg8—f6	21. Df3+f4 g6—g5
5. d2—d3 ¹⁾ d7—d6	22. Df1—f5! Kh7—g7 ⁶⁾
6. Pb1—d2 ○—○	23. Ph4—g2 Pe4—g3
7. Pd2—f1 Le8—e6	24. Df5—d3 ⁵⁾ Pg3+f1
8. Pf1—g3 Le6+e4	25. Dd3+f1 De6—e2 ⁸⁾
9. d3+e4 h7—h6	26. Lc1—e3 De2+f1!
10. ○—○ Dd8—d7	27. Kg1+f1 f7—f5
11. h2—h3 Ta8—e8	28. Lc3+e5 d6+e5
12. Dd1—e2 Dd7—e6	29. Pg2—e1 f5+g4
13. Pg3—f5 ²⁾ Pe6—e7	30. h3+g4 Te8—e4
14. Pf3—h4 Pe7—g6	31. Pe1—d3 ³⁾ b7—b6
15. b2—b3 ³⁾ Pg6—f4	32. Ta1—e1 Tf8—e8
16. De2—f3 Kg8—h7 ⁴⁾	33. Te1+e4 Te8+e4
17. g2—g4 g7—g6	34. Abandonneert.

1) De meer gewone zet is hier 5. d2—d4, d2—d3, geeft echter een zeer solied spel.

2) De eerste aanvallende zet; Lc1—d2 was misschien even goed.

3) h4+g6 was hier beter. In aanmerking kwam ook 15. Lc1+h6, g7+h6 (a); 16. Pf5+h6!, Kg8—h7; 17. Ph4—f5. Zwart kan nu aan 't gevaar ontkomen door Tf8—g8, maar heeft dan T. en 2 pionnen verloren tegen P. en L. van wit. (a) Bij 15 . . . , Pg6+h4 wordt het resultaat hetzelfde.

4) Dreigende met g7—g5.

5) Het beste hier was Lc1+f4. Op Df3+e4 volgt 20. Df3+e4, Pf4+h3!; 21. Kg1—h2, Ph3+f2; 22. De4—f3, Pf2+g4!; 23. Kh2—h1, f7—f5. Zwart heeft dan voor zijn paard vier vrij-pionnen gekregen bij goed spel.

6) Beter dan de Dames te ruilen.

7) Offerde wit niet de kwaliteit, zoo kreeg zwart een kwa-en aanval, daar na het dan noodzakelijke 24. Df5+e6,

f7+e6; 25. Tf1—d1,, pion f2 verloren gaat, met slecht spel voor wit.

⁸⁾ Zwart kan de dames afruilen, en moet nu wel winnen.

⁹⁾ Wit kan het verlies van een pion niet afweren.

SICILIAANSCH E OPENING.

(Wit.) A. Woldendorp.

(Zwart.) I. D. Tresling.

1. e2—e4	c7—c5	21. Ld3+f1 ⁵⁾	Dd5+b7
2. d2—d4 ¹⁾	c5+d4	22. Td1+d4	Ta8—c8
3. Dd1+d4	Pb8—c6	23. Lf1—d3	b6—b5 ⁶⁾
4. Dd4—c3	c7—c6	24. Td4—c4	Tc8—c4
5. Lf1—d3	Pg8—f6	25. Tc4—c3	Db7—b6
6. Pg1—e2	b7—b6	26. Kg1—f2 ⁷⁾	Tc4—d4
7. Pb1—c3	Lf8—c5	27. Kf2—e2	Tf8—d8
8. Dc3—g3	d7—d6	28. Te3—g3	Kg8—f8
9. f2—f4	Lc8—b7	29. Tg3—f3 ⁸⁾	Td8—d5
10. Lc1—c3	o—o	30. Tf3—e3	Td4—a4
11. Le3+c5	d6+c5	31. a2—a3	b5—b4
12. c—o ²⁾	Pc6—d4	32. a3+b4	Db6+b4
13. Ta1—d1	Dd8—e7	33. Te3—c4	Td5—d4
14. Pe2+d4	Lc5+d4	34. Kc2—f3	Db4+b2
15. Pc3—b5	c7—c5	35. g2—g4	Db2—c3
16. Dg3—f2	Pf6—g4	36. h2—h3?	Td4+d3! ⁹⁾
17. Df2—h4 ³⁾	Pg4—e3	37. c2+d3	Dc3+d3!
18. Pb5—d6 ⁴⁾	Pc3+f1	38. Te4—c3	Dd3—f1!
19. e4—c5	h7—h6	39. Abandonneert. ¹⁰⁾	
20. Pd6+b7	Dc5—d5		

¹⁾ Deze zet is minstens even goed als Pg1—f3, Pb1—c3, of Lf1—c4. Hij werd o. a. door Morphy voor beter gehouden. De voortzetting 3. Pg1—f3 is veel beter dan 3. Dd1+d4, zooals hier wordt gespeeld.

²⁾ De lange rokkade was iets sterker.

³⁾ Wit had ook Df2+d4 kunnen spelen, doch wil nu schijnbaar stormloopen op zwarts koningsvieuwel.

⁴⁾ De beste zet. Zwart kan natuurlijk niet nemen, daar

dan door e4—e5 de Dame verloren gaat. Wit wil zijn paard, dat op b5 zeer slecht stond, tegen looper b7 verruilen, of, als deze zich verplaatst, het door e4—e5 een goede plaats geven.

⁵⁾ Wit krijgt ten slotte nog een pion voor zijn kwaliteitsverlies. Evenwel had zwart beter gedaan met den T. te nemen, waardoor hij nog een vrij goeden aanval had gekregen; b.v. 20. Td1—f1, Dd5—b7; 22. Tf1—f3, f7—f5; 23. Tf3—g3, Kg8—h7; 24. Ld3—e2, Db7—e4; 25. Dh4—h5, enz.

⁶⁾ Om de dame op b6 te brengen en wit tot den afruil te dwingen.

⁷⁾ Veel beter was het, den Toren met de Dame te beschermen, doch deze, wars van alle werk, doet in de gansche partij bijna niets en vergenoegt zich met toe te kijken.

⁸⁾ Nuttelooze zet.

⁹⁾ Deze correcte combinatie maakt een einde aan den strijd. Speelt wit niet e2—d3, zoo wordt hij in elk geval mat.

¹⁰⁾ Of mat in 5 zetten of verlies der koningin.

KONINGS-PAARDSPEL.

(Wit.) A. Woldendorp.

(Zwart.) I. D. Tresling.

1. e2—e4 e7—e5	17. Lb5—c4 ⁴⁾ Lb6—c7?
2. Pg1—f3 Pb8—c6	18. Da4—c2 h7—h5
3. Lf1—c4 Lf8—c5	19. Pg3—c2 Lc7—d8
4. d2—d3 Pg8—f6	20. Ta1—d1 Pf6—h7
5. c—o d7—d6	21. d3—d4 Lh3—c6 ⁵⁾
6. Pb1—c3 Pc6—e7	22. d4—d5 Le6—h3
7. Lc1—c3 Pc7—g6	23. a2—a4 a7—a6
8. Pc3—e2 ⁴⁾ Lc8—g4	24. Td1—d2 c6—c5
9. Pe2—g3 Pg6—h4	25. b2—b4 c5—b4
10. Kg1—h1 Ph4—f3	26. c3—b4 Ta8—c8
11. g2—f3 Lg4—h3	27. Dc2—b3 ⁶⁾ b7—b5 ⁷⁾
12. Tf1—g1 Dd8—e7	28. a4—b5 a6—b5
13. c2—c3 g7—g6 ²⁾	29. Lc4—d3 Dd7—b7
14. Dd1—b3 Lc5—b6	30. Pe2—c3 Lh3—d7
15. Db3—a4 ³⁾ De7—d7	31. Td2—a2 Db7—b8
16. Lc4—b5 c7—c6	32. Tg1—a1 Ld8—b6

33. Ta2—a8 Db8—b7	36. Ld3+b5! Ke8—e7
34. Pc3+b5 Ld7+b5 ⁵⁾	37. Le3+b6 Abandon-
35. Ta8+c8! Db7+c8	neert.

¹⁾ Onvoorzichtig gespeeld.

²⁾ Zwart had hier zonder twijfel lang moeten rokkeeren.

³⁾ Het ware zeker beter voor wit met d3—d4 te vervolgen, dan zooals hier op een miszet der tegenpartij te hopen.

⁴⁾ Een foutzet, dien zwart, gelukkig voor wit, niet inzien en die beantwoord wordt met 17. b6—c7?. Zwart had natuurlijk moeten spelen 17., b6+c3; 18. f2+c3, b7—b5.

⁵⁾ Om 22. d4+c5 te verhinderen.

⁶⁾ Ook g1—c1 was hier goed.

⁷⁾ Deze zet is onvoorwaardelijk slecht en geeft wit gelegenheid om met zijn Torens de a-linie te bezetten. Maar er was ook bijna geen goede zet meer voor zwart, om het dreigende b4—b5 te ontgaan.

⁸⁾ Het minst slechte was hier 34. e8—e7. Op 34. c8+a8 volgt 35. b5+d6!, e8—e7; 36. d6+b7, a8+a1!; 37. h1—g2, b6—c7, 38. d5—d6, c7+d6; 39. b7+d6, e7+d6; 40. b3—d5! en wit wint.

Onze Oorlog.

Zoo voeren wij een krijg die niet verwoest of moordt,
Maar in een ledig uur ons peinzend brein bekoort;
Zij dan de heerschzucht prat op bloedige laurieren,
In 't strijdperk van 't vernuft zal ons een eerkroon sieren.

CERUTTI.

Twée sterke legers staan vijandig voor elkaâr
Ten fellen kamp gereed; — dra zal 't gevecht beginnen.
Het voetvolk rukt reeds op, en — 't oogenblik is daar
Dat elk zijn best doet om den heeten strijd te winnen:
Maar, ziet! — al klinkt het vreemd — men hoort geen
krijgsrumoer

Van trommen, geen trompet luid tot den aanval schallen,
Geen donder van 't kanon, geen vuur van buks of roer,
En echter zag men reeds zoo menig brave vallen.
Geen droppel bloed vloeit zelfs op 't bont en woelig oord, —
Zoo voeren wij een krijg, die niet verwoest of moordt.

De diepste stilte heerscht alom op 't oorlogsveld,
Geen jammerkreet weerklinkt, geen klaagtoon hoort men
slaken,

Elk vecht en kampt vol moed, of sneeft gelijk een held
En geeft zijn leven prijs door voor zijn vorst te waken.
Geen enkel moordtuig blinkt in 's vijands hand, men ziet
Hier wel een worstelstrijd, maar 't is een vreedzaam
strijden —

Doch — waartoe meer? — wie toch, wie raadt ons'
oorlog niet,

Waar wij zoo gaarne kalm een oogenblik aan wijden!
Een strijd, die wars is van verwoesting, roof en moord.
Maar in een ledig uur ons peinzend brein bekoort.

Een trotsche krijger moog' op stoute daden roemen,
 Zijn driest — vermeet'le moed trotseeren 't grootst gevaar;
 Zelfs moge hem het volk den schrik des vijands noemen,
 Zijn glorie, wijd verbreid, verdubblen jaar op jaar! —
 Is dat uw roem? Bedenk, d'erinn'ring aan uw daân
 Rijt elders meen'ge wond van wees en weduw open;
 Of mensch, noemt gij 't een eer, uw broed'ren te verslaan,
 En woudt ge naam en faam met 's naasten bloed u koopen?!
 Neen! Onzen broederkrijg blijv' steeds de vreê bestieren,
Zij dan de heerschzucht prat op bloedige laurieren.

Ons slagveld is wel klein, maar geeft ons denkensstof,
 Meer dan de felste krijg den veldheer ooit kan geven.
 Wij oogsten bij deez' strijd slechts spaarzaam prijs en lof,
 Maar toch een krans waaraan geen bloed en tranen kleven.
 Ons slagveld stookt geen kwaad en blaast geen twistvuur
 aan,

Geen vuur dat jarenlang van wilde haat blijft branden, —
 Een hechte vriendenkrans doet onze kamp ontstaan,
 Dáár brengen w'aan 't genie slechts vredige offeranden.
 Laat and'ren ginds den roem van bloed'ge krijgslîen vieren:
In 't strijdperk van 't vernuft zal ons een eerkroon sieren.

R. HEEREN.

KONINGS-GAMBIT,

(met Cunningham-verdediging.)

14 Juni 1885.

(Wit.) R. Heeren.

(Zwart.) H. van Calcar.)

1. e2—c4	c7—c5	20. Pd4—e6!	Kf8—f7
2. f2—f4	e5+f4	21. Pb1—a3 ³⁾	a7—a6
3. Pg1—f3	Lf8—e7	22. Ta1—e1	Pg8—e7
4. Lf1—c4	Le7—h4!	23. h2—h4	Pd7—c5
5. Ke1—f1 ¹⁾	c7—c6	24. Pe6+c5	b6+c5
6. d2—d4	d7—d5	25. De4—e6! ⁴⁾	Dd6+e6
7. e4+d5	c6+d5	26. Te1+e6	Pe7—g8
8. Dd1—e2!	Kc8—f8	27. h4+g5	h6—h5
9. Pf3+h4	d5+c4	28. Lb2+f6	Pg8+f6
10. De2+c4	g7—g5	29. Te6+f6!	Kf7—g7
11. De4—c5!	Kf8—g7	30. Thi—h4	Ta8—f8
12. Ph4—f3	h7—h6	31. Th4+f4	Tf8+f6
13. b2—b3	b7—b6	32. Tf4+f6	h5—h4
14. De5—e5!	f7—f6	33. Tf6—h6 ⁵⁾	Th8+h6
15. De5—e4	Dd8—d7	34. g5+h6!	Kg7+h6
	(mooi!)	35. Pa3—c2	Lb7—c8
16. c2—c4 ²⁾	Lc8—b7	36. Pc2—e1	Lc8—f5
17. d4—d5	Dd7—d6	37. Kf1—e2	Kh6—g5
18. Lc1—b2	Pb8—d7	38. Pc1—d3	zwart geeft
19. Pf3—d4	Kg7—f8		het op. ⁶⁾

¹⁾ Het eigentlijke Cunningham-gambit ontstaat, als wit speelt: 5. g2—g3, gevolgd door f4+g3; 6. o—o, g3+h2! 7. Kg1—h1, waarop zwart, door Lh4—f6, of beter nog door d7—d5 een sterk spel verkrijgt. Daarentegen schijnt de zet in den tekst het voordeel aan wits zijde te brengen, daar deze, zoowel na c7—c6, als na Pg8—h6, d7—d6 of Lh4—f6 den pion f4 of meer nog terug krijgen kan met een voor hem gunstig spel.

²⁾ Op 16. De4+a8 volgt Pb8—c6; 17. Lc1—a3, Pg8—e7 en wint den volgenden zet de Koningin.

³⁾ Het paard staat daar slecht op a3, maar wit wilde, zoo mogelijk geen zet verliezen om zijn Dame-Toren op e1 te

brengen. Door Pb1—a3 werd zwart gedwongen a7—a6 te spelen en dus werd in dat opzicht wits doel bereikt. Ook h2—h4 was hier goed geweest.

⁴⁾ h4+g5 was nog sterker. Op h6+g5 volgt 26. Th1—h7!, Th8+h7; 27. De4+h7!, Kf7—e8 of f8; 28. Te1—e6 en wint. Neemt zwart bij zet 25 niet, maar speelt hij b.v. Ta8—e8, dan krijgt wit na Th1+h6 eveneens een winnende stelling, evenals ook, na den zet in den tekst, in wcinige zetten het geval is.

⁵⁾ Om het eindspel te bekorten.

⁶⁾ Want bij Lf5—e4 zou gevolgd zijn 39. Pd3+c5, Lc4+g2; 40. Ke2—f2, h4—h3; 41. Kf2—g3 en de witte pionnen zijn niet meer te keeren. Wit kan ook winnen door 39. d5—d6, Le4—f5 of c6; 40. Pd3+c5 enz.

DEENSCH GAMBIT.

21 Juni 1885.

(Wit.) Dr. N. Westendorp Boerma. (Zwart.) R. Heeren.

1. e2—e4	c7—e5	15. Pd5+e7	Dd8+e7
2. d2—d4	e5+d4	16. Pg3—f5	Lg6+f5
3. c2—c3	d4+c3	17. Tf4+f5	Th8—g8
4. Lf1—c4	c3+b2	18. Dd1—f1	Pf6—g4
5. Lc1+b2	Pb8—c6	19. Ta1—c1	De7—h4 ¹⁾
6. Pg1—e2	d7—d6	20. Lb2+e5	Pg4+c5 ¹⁾
7. Pb1—c3	Pg8—f6	21. Tf5+e5!	Ke8—d8
8. o—o	Lc8—g4	22. Tc5—f5	Tg8—f8
9. f2—f3	Lg4—h5	23. Lb3+f7	c7—c6
10. Pe2—g3	Pc6—c5	24. e4—e5	d6—d5
11. Lc4—b3	g7—g5	25. Tf5—h5	Dh4—c7
12. Pc3—d5	Lh5—g6	26. Th5+h7	Zwart geeft
13. f3—f4	g5+f4		het op.
14. Tf1+f4	Lf8—e7		

¹⁾ 19 en 20. Zwart, die den aanval geheel afgeslagen had, met 2 pionnen winst, begaat hier 2 dwaze streken achter elkaar, die zijn spel terstond onhoudbaar maken.

FRANSCH E PARTIJ.

Gespeeld te Amsterdam, den 13 October 1886, tusschen

Jhr. D. van Forcst. (Wit.)

Van Ham. (Zwart.)

1. e2—e4	e7—e6	11. h5+g6	f7+g6
2. d2—d4	d7—d5	12. Pc3—b5	De7—b4! ¹⁾
3. Pb1—c3	Pg8—f6	13. Ke4—e2 ¹⁾	Pe8—g7 ²⁾
4. Lc1—g5	Lf8—e7	14. Th1+h7	Tf8+f3
5. Lf1—d3	○—○	15. Ld3+g6	d4—d3!
6. e4—e5	Pf6—e8	16. Ke2+f3 ³⁾	Dd4—f8!
7. Lg5+e7	Dd8+e7	17. Kf3—g4	Df3—b4!
8. Pg1—f3	e7—e5 ¹⁾	18. e2—e4	Dd4+e4!
9. h2—h4	g7—g6 ²⁾	19. Kg4—g5	Pg7—f5
10. h4—h5	e5—d4	20. Dd4—h4	Opgegeven.

1) Door f7—f5 kreeg zwart de handen ruimer.

2) Goed! Er dreigde d3—h7! en vervolgens f3—g5!

3) 't Was beter geweest de Dame bij den bedreigden Koningsvleugel te houden. Daar werd het gevaar telkens grooter.

4) Een sterke zet.

5) Dit kost zwart de partij.

Op e2—d3 volgt b4—g4

CONSULTATIE-PARTIJ,

gespeeld te Amsterdam, den 28 Juni 1886.

De heer I. Gunsberg te Londen speelde, tegelijk met deze,
nog 2 andere consultatie-partijen, die hij beide won.

I. H. Sohlberg B. J. Meijer Jhr. D. van Foreest	} (Wit.)	I. Gunsberg. (Zwart.)
---	----------	--------------------------

FRANSCH PARTIJ.

1. e2—c4 e7—e6
2. d2—d4 d7—d5
3. Pb1—c3 Lf8—b4
4. Lf1—d3 d5+e4
5. Ld3+e4 Pg8—f6
6. Lc1—g5 Pb8—c6
7. Pg1—f3 ¹⁾ h7—h6
8. Lg5+f6 Dd8+f6
9. o—o Pc6—e7
10. Pc3—b5 Lb4—a5
11. c2—c4 a7—a6
12. Pb5—d6 ²⁾ c7+d6
13. Dd1—a4! Lc8—d7
14. Da4+a5 Ld7—c6
15. Lc4+c6 Pe7+c6
16. Da5—c7 Df6—e7
17. Dc7+e7! Pc6+e7
18. Ta1—c1 Ke8—d7
19. c4—c5 f7—f6
20. Pf3—d2 d6—d5
21. Tf1—e1 Pe7—c6
22. Pd2—f3 Pc6—b4 ³⁾
23. Tc1—c3 Pb4—c6
24. b2—b4 ⁴⁾ g7—g5 | 25. g2—g4 ⁵⁾ h6—h5
26. h2—h3 ⁶⁾ Th8—h7
27. Kg1—g2 Pc6—c7
28. g4+h5 Th7+h5
29. Pf3—h2 Pe7—g6
30. Ph2—g4 Pg6—f4!
31. Kg2—h2 Kd7—e7
32. Tc3—g3 Ta8—h8
33. Tc1—c3 f6—f5
34. Pg4—e5 g5—g4
35. a2—a4 Th5—h6
36. c5—c6 b7+c6
37. Pe5+c6! Kc7—f6
38. Pc6—c5 Pf4+h3
39. Kh2—g2 Ph3—f4!
40. Kg2—f1 Th6—h1!
41. Tg3—g1 Th8—h2
42. b4—b5 a6+b5
43. a4+b5 Pf4—h3
44. Tg1+h1 Th2+h1!
45. Kf1—e2 Th1—b1
46. b5—b6 Tb1—b2!
47. Ke2—c1 Ph3+f2 ⁷⁾
48. Tc3—c2 ⁸⁾ Pf2—d3! ⁹⁾ |
|--|--|

49. Pe5+d3 Tb2+b6 | 52. Kf2—g3 Tb6—a6
 50. Pd3—f4 Tb6—a6 | Remise.
 51. Ke1—f2 Ta6—b6

¹⁾ Er was niets dat wit belette het Paard op c6 te nemen en daarmee aan zwart 2 alleen staande en dubbele pionnen te bezorgen.

²⁾ Uitmuntend! Hierdoor krijgt de witte Dame gelegenheid in 's vijands vestingwerken te dringen.

³⁾ Tijdverlies! De a-pion mag niet genomen worden.

⁴⁾ Onvoorzichtig, e1—d1 was raadzamer.

⁵⁾ Zwak! Veel beter was e1—d1, om, na g5—g4, te spelen f3—h4.

⁶⁾ Dit wordt leelijk in de gevolgen. Het verkeerde van den 24en zet begint reeds duidelijk te worden.

⁷⁾ Een miszet, waarvan wit terstond partij trekt, Bij 47. f6—e7 had aan zwart de overwinning niet kunnen ontgaan.

⁸⁾ Juist!

⁹⁾ Noodzakelijk.

SCHOTSCH GAMBIT,

den 16 October 1886 te Amsterdam gespeeld, tusschen

Jhr. D. van Foreest.

(W i t).

Mr. G. M. Stolte.

(Z w a r t).

1. e2—c4 e7—c5	13. Tf1—e1! ³⁾ Lc4—e6
2. Pg1—f3 Pb8—c6	14. Pf3—g5 Ke8—d7
3. d2—d4 e5+d4	15. Pg5—c4 f6—f5 ⁴⁾
4. e2—c3 d4+c3	16. Pe4—c5! Kd7—c8
5. Lf1—c4 c3+b2 ¹⁾	17. Pc5+b7 ⁵⁾ Kc8+b7
6. Lc1+b2 Pg8—f6	18. Lc3+h8 Dd8+h8
7. o—o Lf8—b4	19. Ta1—b1! Kb7—c8
8. Pb1—c3 Lb4+c3	20. Dc2+c6 Ta8—b8
9. Lb2+c3 d7—d6	21. Tb1+b8! Kc8+b8
10. Dd1—c2 Le8—c6	22. Te1—b1 Kb8—c8
11. e4—c5 ²⁾ Le6+c4	23. Dc6—a8! opgegeven.
12. e5+f6 g7+f6	

¹⁾ De partij is nu veranderd in een Deensch-gambit; de verdediging daartegen is hoogst moeilijk en vereischt de grootste voorzichtigheid. Zij is vooral tegen een stout-aanvallend speler als de heer v. F. niet aan te bevelen.

²⁾ Weer de oude, doortastende manier, die dezen schaak-speler kenmerkt. De zet is volkomen juist.

³⁾ Dit is beter dan $e3+f6$. Zwart zou zich dan door de lange rokkade aan de vervolging hebben onttrokken.

⁴⁾ Het baat niet, er is geen ontkomen aan, zooals uit de beide volgende sterke zetten van wit blijkt.

⁵⁾ De genadeslag.

KIESERITZKY-GAMBIT,

gespeeld te Amsterdam, den 2 Juli 1886, tusschen

Jhr. D. van Foreest. (Wit.)

I. Gunsberg (Zwart.)

1. $e2-e4$	$e7-e5$	15. $Tf1+f3$ ⁴⁾	$f6+e5$
2. $f2-f4$	$e5+f4$	16. $De1-g3$	$Dd8-d6$
3. $Pg1-f3$	$g7-g5$	17. $Lh6-g5$	$h7-h5$ ⁵⁾
4. $h2-h4$	$g5-g4$	18. $Ta1-c1$ ⁶⁾	$Lc8-e6$
5. $Pf3-e5$	$d7-d5$ ¹⁾	19. $Lc4-d3$ ⁷⁾	$Pb8-d7$
6. $d2-d4$	$Pg8-f6$	20. $d4+e5$	$Dd6-c5!$
7. $e4+d5$ ²⁾	$Pf6+d5$	21. $Kg1-h1$ ⁸⁾	$Te8-f8$
8. $Pb1-c3$	$Lf8-b4$	22. $Lg5-f6$	$Ta8-e8$
9. $Lf1-c4$	$e7-c6$	23. $Ld3-g6$	$Lc6-f7$
10. $c-o$	$Lb4+c3$	24. $Lg6+f7!$	$Tf8+f7$
11. $b2+c3$	$f4-f3$	25. $e5-c6$	$Pd5+f6$
12. $Lc1-g5$ ³⁾	$f7-f6$	26. $e6+f7!$	$Kg8+f7$
13. $Dd1-c1$	$c-o$	27. $Te1+e8$	$g4+f3$
14. $Lg5-h6$	$Tf8-e8$	Opgegeven.	

¹⁾ Hier heeft zwart de keus tusschen:

I. $Lf8-g7$. Deze zet werd door Louis Paulsen aanbevolen en gold langen tijd voor een afdoende verdediging tegen het Kieseritzky-Gambit, totdat in den laatsten tijd verschillende analytici en wel voornamelijk Oscar Cordel te Berlijn de goede voortzettingen voor wit opspoerde, waardoor deze op zijn minst genomen zonder kleerscheuren er af komt,

II. d7—d5, een zet die door Brentano te Weenen wordt aangeprezen (men zie de Deutsche Schachzeitung van 1882 en 83) maar waartegen thans ook voldoende zetten voor wit gevonden zijn.

III. Den zet van Rosenthal d7—d6, en eindelijk

IV. Pg8—f6, hetwelk tegenwoordig het meest gespeeld wordt. De waarde dezer drie laatste zetten staat vrij wel gelijk.

² Voorzichtiger ware hier eerst e1—f4.

³ Een goed berekende zet.

⁴ Kordaat! Maar g2—f3, hoewel minder voortvarend schijnende, was ongetwijfeld sterker, b.v. 15. g2—f3, f6—e5; 16. f3—g4, e5—d4 (a); 17. e1—f2, e8—e6; 18. a1—e1 met een haast niet te keeren aanval. (a) 16. . . . d8—d6; 17. e1—f2 met bijna gelijken aanval. Zwart kan bij den 16en zet ook spelen e8—e6 of g8—h8, maar met nagenoeg hetzelfde resultaat. 16. e8—g4 deugt in 't geheel niet en e8—e6 evenmin.

⁵ g4—f3 kan niet geschieden wegens g5—f6! enz.

⁶ De heer Gunsberg toonde na ailoop der partij aan, dat wit door a1—f1 zou hebben gewonnen. Maar f3—f6 houden wij voor nog sterker, b.v. 18. f3—f6, e8—e6; 19. a1—f1, d5—f6; 20. f1—f6, g8—h8; 21. e4—e6, e8—e6; 22. g3—d3 en wint.

⁷ Ten einde d4—e5 mogelijk te maken, wat thans, wegens d6—e5! en e5—c4, niet kon geschieden.

⁸ Beter was g1—h2.

TWEEPAARDENSPEL IN DE NAHAND.

4 November 1885.

(Wit.) J. de Raadt Offerhaus.

(Zwart.) R. Heeren.

1. e2—e4	e7—e5	9. c2—c3	Dd8—c7
2. Pg1—f3	Pb8—c6	10. b2—b4	Pa5—b7
3. Lf1—c4	Pg8—f6	11. La4—b3	o—o
4. Pf3—g5	d7—d5	12. d2—d3	h7—h6
5. e4+d5	Pc6—a5	13. Pg5—e4	Pf6+e4
6. Lc4—b5!	c7—c6	14. d3+e4	a7—a5 ³)
7. d5+c6	b7+c6	15. Lc1—d2	a5+b4
8. Lb5—a4	Lf8—d6 ⁴)	16. c3+b4	Kg8—h7

17.	○—○	f7—f5 ⁴⁾	23.	g2—g3	Ld6--b8 ⁵⁾
18.	e4+f5	Lc8+f5	24.	Kg1—h2	Td8—d3
19.	Pb1—c3	e5—e4	25.	Ta1—e1 ⁶⁾	Td3+g3
20.	h2—h3	Ta8—d8	26.	f2—f4	Tg3+h3!
21.	Dd1—e2	Dc7—e7	27.	Kh2—g2	De5—f6
22.	a2—a3	De7—e5		Wit geeft het op.	

¹⁾ De gewone voortzetting, die door velen voor sterker wordt gehouden, is h7—h6; 9. Pg5—f3, e5—e4; 10. Dd1—e2, Lc8—e6.

²⁾ Thans kwam h7—h6 ook zeer in aanmerking.

³⁾ Ook c6—c5 was zeer goed geweest.

⁴⁾ Zwart, die bedaard maar zeker zijn stukken tegen de vijandelijke stelling in batterij gebracht heeft, begint hier een hevigen aanval.

⁵⁾ De winnende zet.

⁶⁾ Beter was Ld2—e1, ofschoon zwart dan des noods altijd zijn Toren verruilen kon tegen Paard en Looper van wit.

Een vuuraanbidder over Tsjatoeranga.

Op grond van drie Pehlwi-handschriften, het oudste uit de 13de eeuw, (geschreven in het jaar der Hidsjra 627), heeft Peshutan Dastur Behramji Sanjana in den jaargang 1854 van het tijdschrift *Jagat-premi* een opstel over het schaakspel (*Madiganechatrang*) uitgegeven.

De geleerde Pars (vuuraanbidder, belijder van Zoroasters leer) geeft in het oorspronkelijk Pehlwi, eene omschrijving in het Zend, en eene vertaling in het Gujarati. Een met andere stukken vermeederde herdruk, die thans voor mij ligt, is in 1885 (Yezdezard 1254) verschenen te Bombay. *Madiganechatrang* bevat het bekende vertelsel over de invoering van het schaakspel in Perzië,

door een Indisch gezantschap aan het hof des beroemden keizers *Noesjirwan*, bijgenaamd de Rechtvaardige. ¹⁾ De Indische koning heet hier *Devsaram*, de overbrenger van het schaakspel *Tachtaritus*, de Perzische wijze, die het Indische spel op den derden dag van den verleenden bedenktijd doorgrondt, *Vazorg-Mithra*. Deze bedenkt nu op zijn beurt een astrologisch spel: 30 stukken vertegenwoordigen de 30 dagen en nachten der maanden, de 15 witte beduiden den dag, de 15 zwarte den nacht; hunne beweging is gelijk aan die der planeten. Eén stuk is gelijk aan *Ahoeramazda*, die éénig is en de bron aller deugden; twee andere gelijken de twee werelden, de tegenwoordige en de toekomstige; drie andere beteekenen (drie reinheden van het Parzisme, reinheid van) gedachte, woord en werk; vier andere zijn de vier elementen (lucht, aarde, vuur en water) waaruit de mensch bestaat, en de vier windstreken. Vijf stukken verbeelden de vijf bronnen van licht: de zon, de maan, de planeten, het vuur en het licht des hemels, en zes andere de zes *Gahambars* des jaars, gedurende welke *Ahoeramazda* de dingen des heelals schiep. „Ik wil”, spreekt de uitvinder tot den machtigen keizer, „de voor- en rugwaartsche beweging der verschillende stukken op het bord overeenkomstig maken met de betrekkingen, die in deze wereld bestaan tusschen de ziel (des menschen) en haar geheimzinnige (goede en verkeerde) eigenschappen, en die der zeven planeten, die zich voorwaarts en rugwaarts bewegen in de twaalf teekenen van den dierenriem, en zoo over elkander triomfeeren evenals mensch en mensch hier op aarde.” Keizer *Noesjirwan* is opgetogen, overlaadt „*Vazorg-Mithra*” (die zijn spel, ter eere des konings „*Arthasadar*” = *Ardeshar*, *Vinearthasadar* noemt) met oostersche schatten, en in Indië kan men, ondanks een

¹⁾ Vgl. den Schaakkalender van 1886, p. 85. Over het schaakwerk van den aldaar, p. 83, genoemden „*Ledschladsch*” handelen mijne Quellenstudien zur *Geschichte des Schachspiels* (Berlijn 1881) pp. 381—389.

bedenktijd van veertig dagen verlangd en verleend werd, het perzische spel natuurlijk *niet* doorgronden.

Nog minder echter doorgrondt onze vriend de Dastoer de beteekenis van den naam van het *indische* spel! Op het woord *sjatrandsj*, verbastering van *tsjatoeranga*, maakt hij deze aardige aanteekening: „Wij beschouwen dit woord als eene afleiding uit het sanskriet, namelijk van de samengestelde woorden *catur* (tsjatoer) en *anga*.” Volkomen juist! Het eerste woord beteekent *vier*, het andere *deel*, *lid*, *caturanga*, alzoo: vierdeelig, waaronder de vier deelen van het oud-indische leger (wagens, paarden, oliefanten en voetvolk) verstaan worden. Onze Dastoer echter gaat voort: „Het beteekent *het spel der wijzen!*” Dat is wel mooi, maar 't is niet waar, evenmin als zijne vergissing in dezelfde noot, dat de Arabieren Perzië in de zevende eeuw vóór (!) Kristus veroverd hebben. De flater herinnert mij aan het opstel van Dr. Eduard Engel te Berlijn (Das Neue Blatt, 1877 Nr. 45 en 46): *Ajeeb*, Humbug oder Automat? Deze „Ajeeb” (bedoeld is, met *engelsche* spelling, door den eigenaar Mr. Hobbes Adsjob, d. i. *wonder*) is de bekende Turk, die voor eenige jaren als schaakmachine vertoond werd en, evenals zijn veel vernuftiger voorganger, de penen in beweging gezet heeft.

Om al het aziatisch nieuws maar opeens afteden, teken ik hier nog aan, dat de heer v. d. Lasa mij onlangs een hebreeuwsch schaakboek liet zien, in 1880 te Wilna gedrukt, dat mij bleek een vertaling van het boekje van Alfons van Breda te zijn. Van mijn uitgaaf van Neumanns Leitfaden (Berlijn 1879) is 1884 te Petersburg een russische vertaling verschenen.

W., den 7 Januari '87.

v. d. L.

KIESERITZKY-GAMBIT.

Gespeeld in den zomer van 1886,

door de

Schaakvereenigingen te Straatsburg en St. Gallen.

(Wit) Straatsburg.

(Zwart) St. Gallen.

1. e2—e4	e7—e5	10. 0—0—0	Le8—e6
2. f2—f4	e5—f4	11. Lf1—d3	f7—f6?
3. Pg1—f3	g7—g5	12. Td1—e1	Ld6—e5
4. h2—h4	g5—g4	13. Lf4—e5	Ke8—d7
5. Pf3—e5	d7—d5	14. Le5—f6*	Dd8—f6
6. d2—d4*	Pg8—f6	15. Th1—f1	Df6—g7
7. Le1—f4	Pf6—e4	16. Te1—e6*	Th8—f8 ¹⁾
8. Pb1—d2	Pe1—d2	17. Tf1—e1	Pb8—e6
9. Dd1—d2	Lf8—d6	18. Te6—h6	opgegeven.

¹⁾ Als zwart den Toeren neemt is hij door Ld3—f5! spoedig verloren.

**De nieuwste onderzoekingen aangaande het
Kieseritzky-gambit.**

Door drukke bezigheden is ondergeteekende verhinderd aan zijn voornemen gevolg te geven, om den tegenwoordigen stand der onderzoekingen aangaande de al of niet deugdelijkheid van het Kieseritzky-gambit aan de lezers van den jaargang 1887 van den kalender beknopt mede te deelen. Hij hoopt echter een volgend jaar dit voornemen ten uitvoer te kunnen leggen en houdt zich voor toezending van alles, wat hierop betrekking heeft, analyses zoowel als partijen, ten zeerste aanbevolen.

C. HOFSTEDE DE GROOT.

GRONINGEN, Maart 1887.

SCHAAKGEZELSCHAP „STAUNTON.”

PARTIJ gespeeld den 23sten Maart 1885, om den
eersten prijs, tusschen

L. H. Deelman Jz. (Wit).

H. Onnes. (Zwart).

EVANS-GAMBIT.

1. e2—e4	e7—e5	10. Pb1+d2	Pg8—e7 ³⁾
2. Pg1—f3	Pb8—c6	11. Pf3—g5	○—○
3. Lf1—c4	Lf8—c5	12. Dd1—h5	h7—h6
4. b2—b4	Lc5+b4	13. Pd2—f3 ⁴⁾	d6—d5 ⁵⁾
5. c2—c3	Lb4—c5	14. e4+d5	Pe7+d5
6. d2—d4	c5+d4	15. Pg5+f7	Tf8+f7
7. c3+d4 ¹⁾	Lc5—b4 ²⁾	16. Lc4+d5	Dd8—c8
8. Lc1—d2	d7—d6	17. Ld5+f7 ⁶⁾	De8+f7
9. ○—○	Lb4+d2	18. Dh5+f7	en na onder-
scheidene zetten won wit
door overmacht van pionnen.

¹⁾ Gewoonlijk wordt hier eerst gerokkeerd en wel met recht.

²⁾ Hier komt ook Lc5—b6 en den volgenden zet van wit ook Ke1—f1 in aanmerking.

³⁾ Verdiende Lc8—g4 niet de voorkeur?

⁴⁾ Krachtiger dan Pg5+f7.

⁵⁾ Op Pe7—g6 had kunnen volgen 14. Pg5+f7, Tf8+f7; 15. Dh5+g6, Dd8—e7 enz.

⁶⁾ Zwak; nu zwart gelegenheid gegeven heeft tot den zet Ta1—e1 had wit in weinig zetten 't spel kunnen beslissen: 17. Ta1—e1, D. speelt; 18. Ld5+f7, D+f7; 19. Te1—e8! Df7+e8; 20. D+D en wint, of 17. . . . Pc6—e7; 18. Te1+e7, De8+e7; 19. Tf1—e1 enz.

D A M E - G A M B I T.

L. H. Deelman Jz. (Wit.)

W. F. M. Meijer. (Zwart.)

1. d2—d4	d7—d5	12. Ld3+h7 ³⁾	Kg8+h7
2. e2—c4	d5+c4	13. Pf3—g5!	Kh7—g8 ³⁾
3. e2—e3	c7—c6 ¹⁾	14. Dd1—h5	Tf8—e8
4. Lf1+c4	Pg8—f6	15. Dh5+f7!	Kg8—h8
5. Pb1—c3	c7—c6	16. Df7—h5!	Kh8—g8
6. Pg1—f3	Lf8—b4	17. Dh5—f7! ⁴⁾	Kg8—h8
7. o—o	b7—b5	18. e5—c6	Te8—e7
8. Lc4—d3	Lc8—b7	19. Df7—h5!	Kh8—g8
9. e3—e4	o—o	20. Dh5—h7!	Kg8—f8
10. e4—c5	Pf6—d5	21. Dh7—h8!	en mat.
11. Pc3+d5	c6+d5		

¹⁾ De theorie geeft hier de voorkeur aan e7—e5.

²⁾ Een verrassende zet, die een spoedig einde aan de partij maakt.

³⁾ Dit wordt zwart's ondergang. Kh7—h6 had hij moeten spelen, dan was hij mogelijk nog aan 't gevaar ontsnapt. Op Kh7—g6 volgt 14. Dd1—d3!, f7—f5 (gedwongen); 15. Dd3—g3 en wint eveneens.

⁴⁾ Wit had hier in drie zetten mat kunnen geven door 17. Dh5—h7!, Kg8—f8; 18. Dh7—h8!, Kf8—e7; 19. Dh8+g7 mat.

ONREGELMATIGE OPENING,

gespeeld den 28 September 1885 tusschen

H. Onnes.

J. P. Runsink.

(Wit)

(Zwart.)

1. d2—d4	d7—d5	5. a2—a3 ¹⁾	a7—a6
2. Lc1—f4	Pb8—c6	6. Lb5—a4	e7—e5 ²⁾
3. e2—e3	f7—f6	7. d4+e5 ²⁾	b7—b5
4. Lf1—b5	Dd8—d7?	8. La4—b3	f6+e5

9. Lf4+e5 ³⁾ Pc6+e5	20. Ta1—e1 Ld6—e5
10. Lb3+d5 c7—c6	21. c2—c3 c6—c5
11. Dd1--h5 ! Pe5—f7	22. Pd2—b3 Lb7+e4
12. Ld5+f7 ! Dd7+f7	23. Pb3+c5 Le4+f3
13. Dh5—e5 ! Df7—e7	24. g2+f3 a6—a5
14. Pg1—f3 De7+e5	25. Pc5—d3 Le5—d6
15. Pf3+e5 Le8—b7	26. f3—f4 Pf6—e4
16. ○—○ Lf8--d6	27. f2—f3 Pe4—c5
17. Pe5—f3 Pg8—f6	28. Pd3—e5 ⁶⁾ Tf8--f4
18. Pb1—d2 ○—○	29. Pe5—g6 Te8+e1
19. e3—e4 ⁴⁾ Ta8—c8 ⁵⁾	30. Tfl+e1 zwart geeft op.

(¹) Onnoodige hoekzetjes.

(²) Eerst natuurlijk het paard nemen met a5, dan verliest zwart een pion.

(³) Deze combinatie is zeer ingenieus, maar niet correct
b.v. 9. Lf4+e5 Dd1—h5 ! 11. Lb3+d5
Pc6+e5 10. Pe5—g6 11. Pg8—f6 en wit verliest.

Zoo als zwart nu speelt, n.l. door het brengen van het paard op f7 verkrijgt zwart ook wel een kleinen officier tegen 2 pionnen, maar wit zou, het paard op g5 gespeeld, groot verlies geleden hebben.

(⁴) Hierdoor schept wit een zwak punt voor zijn spel, dat weldra door den vijand bestookt wordt.

(⁵) Ta8—d8, gevolgd door Tf8—e8 kwam eveneens ten zeerste in aanmerking.

(⁶) Eerst Te8 nemen, dan 29. Pd3+e5 30. Kg1—h1 31. f4—f5
Ld6+e5! 30. Lc5—d6 31. Te8—e1
32. b2—b4 33. c3+b4
a5+b4 33. Lc5—d6 en wit verliest.

SCHOTSCH GAMBIT,

gespeeld den 11 Februari 1887, in de Studenten-
schaakclub „Ludendo Studemus.”

C. Hofstede de Groot. (Wit.) H. C. Mees. (Zwart.)

1. c2—c4 c7—c5	3. d2—d4 e5+d4
2. Pg1—f3 Pb8—c6	4. Lf1—c4 h7—h6

5.	○ — ○	Lf8 — e7	22.	e3 + d4	Tc8 + e3
6.	e2 — c3	Pg8 — f6	23.	Df3 + e3	g7 — g5
7.	e4 — e5	Pf6 — g4	24.	Dc3 — f3	h5 — h4
8.	e3 + d4	d7 — d5	25.	Tf1 — e1	○ — ○
9.	Lc4 — b3	h6 — h5	26.	Ph2 — f1	Dd7 — b5
10.	h2 — h3	Pg4 — h6	27.	b2 — b4	f7 — f6
11.	Pb1 — c3	Lc8 — e6	28.	Pc2 — c3	Db5 — e4
12.	Lc1 — c3	Ph6 — f5	29.	Pf1 — c3	Dc4 + d4 ¹⁾
13.	Pf3 — h2	Dd8 — d7	30.	Pc3 + d5	Lc6 + d5
14.	Lb3 — c2	Pc6 — b4	31.	Df3 + d5!	Dd4 + d5
15.	Lc2 + f5	Lc6 + f5	32.	Pc3 + d5	Lc7 — d8
16.	a2 — a3	Pb4 — e2	33.	e5 — e6	Tf8 — e8
17.	Ta1 — c1	Pc2 + e3	34.	Tc1 — e8	Kg8 — f8
18.	f2 + e3	Lf5 — e6	35.	Tc8 + d8	Tc8 + d8
19.	Dd1 — f3	e7 — e5	36.	e6 — e7!	Kf8 — e8
20.	Pc3 — c2	Ta8 — e8	37.	e7 + d8D!	Ke8 + d8
21.	Tc1 — c3	e5 + d4	38.	Pd5 + f6	en wint.

¹⁾ Zwart kan aan de verleiding om dezen pion te nemen geen weerstand bieden en verliest nu in acht gedwongen zetten het tot dusver vrij wel gelijkstaande spel.

Hoe de Majoor schaak speelt.

(*New-York Sunday Times*).

Catskill, N.-Y., 7 Aug. Wij zijn hier allemaal aan 't schaakspelen geweest. De Majoor vroeg ons wat voor kunsten het waren den lieven langen morgen om huis en hof te dreutelen en onze hersens met sigaren op te droogen of een uur of vier tijds te verspillen met het vangen van drie armzalige voorntjes, terwijl het toch

van algemeene bekendheid was dat er, tien mijlen in het rond, maar één enkele baars huishield, die ook nog een zwakke maag had en niet bijten wilde. Waarom speelden wij geen schaak, vroeg hij, dan hadden wij altijd genot en het scherpte ons verstand op den koop toe. Want het schaakspel, zei hij, was het oudste spel van de wereld, tijden en tijden vóór de stichting van Rome uitgevonden door Confucius of de Rajah van Buddha of een ander, en had alle eeuwen door, de algemeene aandacht van alle diepe denkers getrokken. Hem dacht, Dick moest zich eens aangrijpen en er wat meer belang in gaan stellen.

Maar Dick zei, schutjassen ¹⁾ was hem al geleerd genoeg, en hij had wel eens zeven diepe denkers met de meest mogelijke aandacht bij een ganzebrief zien zitten, maar nooit hun verstand verroesten bij het een of ander heidensch vermaak in overoude tijden samengeflanst, toen nog geen filosoof ooit van een schaakkoning had gedroomd.

De Majoor antwoordde dat Dick uit onkunde zoo sprak, maar dat hij wel anders praten zou, als hij eerst maar eens met het schoone en ingewikkelde schaakspel en twee of drie van de eenvoudigste openingen kennis gemaakt had.

Dick dacht er een poosje over na en zei dat hij 't beproeven wou, als de Majoor hem de zaak verklaren en leeren wilde. Daarop ging de Majoor naar Albany, kocht een bord voor 2 en stukken voor 7 dollars, en stond er op dat dadelijk na het souper met het spel zou worden begonnen.

Bij het souper was de Majoor in een vroolijke luim en vertelde ons van alles over het schaken. Hij zei dat

¹⁾ In 't oorspronkelijke staat: „poker” en „jackpot.” — „Jackpot” is een speelwijze in zeker kaartspel, „poker” genaamd. Verder is mij dat spel niet bekend. Ik heb er daarom hier maar schutjassen van gemaakt.

het 't eenigste spel van de wereld was, waarop het geluk geen invloed had, maar dat de uitslag alleen afhing van verstand en krijgskundige bekwaamheden, en hij zou ons toonen hoe gemakkelijk hij 't spel van Dick in de war brengen en hem mat zetten zou. Dick antwoordde hierop, dat hij niet begreep hoe de Majoor winnen zou, als deze ten minste niet stom-gelukkig was, want hij had hem nog nooit „schut!“ hooren roepen, tenzij met de handen vol troeven. De Majoor lachte een beetje uit de hoogte, en Dick knipoogde geheimzinnig, waardoor wij gisten dat er iets gaande was.

Na het souper verklaarde de Majoor ons de zetten. Het schijnt dat ieder speler, bij het begin van 't spel, 16 stukken heeft, in een dubbele rij opgesteld op een bord van 64 ruiten, terwijl er aan het einde van 't spel gewoonlijk niet meer dan een stuk of vier zijn, die zeer vijandig tegen elkander over staan.

Volgens het zeggen van den Majoor, en voor zoover ik het begrepen en onthouden heb, was die lange man met een hoofd als een suikerbroodje de Koning, die aan rhumatiek of zoo iets leed, want hij kon, als hij zich bewoog, niet meer dan één stap voor- of achteruit doen, en, kwam de nood aan den man dat hij wat vroeg ook mede optrekken moest, dan stonden de zaken in den regel niet te best.

Het volgende groote stuk met een kopje als een ganzenhagel was de Koningin, maar in plaats van zedig en ingetogen te zijn en haar vermaak te vinden in huiseelijke bezigheden, was zij een alleroorlogzuchtigst schepsel, een eerste rumoerpil, die onophoudelijk van 't een naar 't ander einde van het bord vloog, hier en daar een stuk weg kapende, elk oogenblik den Koning der andere stukken een schrik op 't lijf jagende, iedereen bedreigende, en een voortdurenden oorlogsdans uitvoerende om den vijand te verontrusten.

De beide kleinere knapen aan weerszijden met een

spleet in 't hoofd waren Bisschoppen, ¹⁾ schuins-marcheerders, elk en een iegelijk in den ban doende die hen in den weg kwam, maar overigens waren ze klein-geestig en van de behoudende partij en hielden altijd vast aan de kleur die zij eens aangenomen hadden.

De beide volgende, met muilezelkoppen waren Rid-ders ¹⁾. Volgens zijn uitlegging is de Ridder een niet te vertrouwen, inhalige, ontaarde schoelje. Hij kan slechts 2 ruiten ver springen, doch vergoedt zijn weinige be-weegkracht, door de uitstekende hoedanigheid er van, want hij kan, als een kat, in een en denzelfden sprong zijdelings en voorwaarts springen. Hij kan op één been midden op 't bord staan en naar acht verschillende ruiten rondom hem overwippen, zoekt altijd twist met een sterker stuk, staat vaak, achter anderen, drie of vier vij-anden uit te schelden, zonder dat deze hem aan 't lijf kunnen komen, is steeds gereed zelfmoord te begaan als er iets mee verdiend kan worden en heeft een Satansche manier om zich in een veilige plaats te nestelen, vanwaar hij den Koning kan sarren en verschrikken en hem nood-zaken aan den haal te gaan. Soms palmt hij zelfs een Koningin in, zoodat men van pure kwaadaardigheid uit zijn vel zou springen. Als men hem uit het eene hol verjaagt, kruipt hij dadelijk weer in een ander; hij is zoo glad als een aal en even mocilijk te pakken en te houden.

De twee korte, dikke stompjes aan de uiteinden van het bord, waren Torens of Kasteelen. Zij loopen een aantal ruiten voor- of achteruit, rechts of links, maar altijd straal-rechtuit en ofschoon in den beginne log en onbeholpen en gevaar loopende door den een of anderen inbrekenden Ridder geslagen te worden, kunnen zij een groote mate van woeste kracht ontwikkelen, zoodra de

¹⁾ In het Engelsch wordt onze Looper of Raadsheer Bishop en ons Paard Knight, d. i. Ridder, genoemd. Ik heb, ter wille van de beschrijving, steeds de Engelsche benaming gebruikt.

zaken, na een groote doodsla-partij, wat opgeruimd zijn, en er wat meer open veld komt.

Al deze stukken staan in 't eerst in de achterste rij en vóór hen staan acht onschuldig uitzierende bengels, die de Majoor Pionnen noemde.

De Pion is, als ik des Majoor's uitlegging goed begrepen heb, de voetsoldaat in het schaakspel. Voor de eerste maal kan hij twee schreden achtereen afleggen en vervolgens maar één en gaat nooit achteruit. Gelijk de meeste soldaten kan hij niets raken dan op korten afstand, en dan nog alleen zijdelings, en de eene Pion kan den ander alleen ondersteunen door schuins achter hem te staan. Bij het begin van een spel zijn de Pionnen van weinig nut, behalve als schermutschaars en veldontdekkers om op roof-ridders te passen, een zorgeloze Koningin te kwellen en te tergen of den een of anderen koppigen Bisschop tot verhuizen te noodzaken, die van plan was op eigen handje een strooptocht te ondernemen; maar aan het einde van het spel, als de grootste menigte gesneuveld is, krijgen de Pionnen een groote waarde, want elke Pion die tot den tegenovergestelden kant vooruitrukt, wordt Koningin, Toren, Bisschop of Ridder en daar hij dan zooveel beroepskeuze heeft, wordt hij een gevaarlijk man. Als dus een Koning weduwnaar geworden is, vat hij aanstonds het plan op een Pion vooruit te brengen om een andere Koningin te krijgen, of zelfs 2 of 3 Pionnen tot Koningin te verheffen, waardoor hij een geheele harem krijgt. Daartegenover staat het pogen van den anderen Koning om al die Pionnen op hun kop te geven, voor dat zij zulke groote lui worden.

Het doel van 't spel, zoo was ongeveer de verklaring die de Majoor ons verder gaf, is den Koning mat te zetten, die niet genomen worden mag. Hem schaak te geven doet men door het een of ander stuk in een aanvallende houding voor hem te plaatsen en te roepen: schaak! De Koning moet dan opkrassen, als het schaakgevende stuk niet genomen of een ander stuk tusschen-

beide kan worden geplaatst. Wanneer de Koning schaak staat en noch vluchten, noch zich dekken, noch het andere stuk nemen kan of laten nemen, dan is hij schaakmat en de winnende speler lacht minzaam, maar de verliezer broemt en pruttelt en zegt dat hij alleen verloren heeft door een oliedommen zet, dien een blinde kip gezien zou hebben, en dat, als hij toen maar een heel klein beetje op zijn openst geweest was, hij de stukken van zijn tegenpartij wel een voor een had kunnen nemen.

Toen nu de Majoor dit allemaal had uitgelegd, zat hij aan den eenen kant voor de witte en Dick aan den anderen kant voor de zwarte stukken, en de Majoor zei ons, dat wij maar eens oppassen moesten en zien hoe spoedig de wetenschap met onwetendheid afrekenen zou, en tegelijk schoof hij den Konings-pion twee ruiten vooruit. Dick deed hetzelfde. De Majoor glimlachte en schoof toen des Konings Bisschops (Loopers) pion ook twee ruiten vooruit en zei dat dit het Konings-gambit was. Dick zei dat hem dat geen zier schelen kon, al was 't des Konings slaapmuts, hij zoude den pion pakken en hij pakte hem. Toen glimlachte de Majoor al weer en bracht het Konings-Paard (Knight) op den lijn van den Bisschop. Dick schoof nu den Pion van het Konings-Paard twee ruiten vooruit, waarop de Majoor zijn Konings-Bisschop vier stappen liet doen. Dick schoof den Pion van 't Paard al verder op. Toen zei de Majoor dat hij geloofde eens een variatie op de regelmatige opening te zullen beproeven en plaatste het Paard op zijn 5e ruit. Dick gaf te kennen dat als den Majoor die variatie beviel, dit met hem niet minder het geval was en nam het Paard met zijn Koningin. Toen lachten wij allemaal, maar de Majoor zei dat het in 't Konings-gambit regel was een Paard of zoo voor de betere stelling op te offeren, en dacht nu maar eens te rokkeeren en ons dan eens wat te laten zien. Daarmede rokkeerde hij en toen schoof Dick zijn Koningin dwars over naar de vierde ruit van haar Bisschop, gaf den Koning schaak

en toen die luie potentaat in den hoek gekropen was, nam de Koningin des Majoor's Bisschop. Toen begonnen wij opnieuw te lachen, maar de Majoor zei dat hij wel een paar stukken missen kon, terwijl hij zich tot den aanval gereed maakte. Daarop bracht Dick zijn Paard en vervolgens zijn Toren uit, links en rechts stukken nemende en ruilende, totdat de Majoor maar vier pionnen meer over had en Dick zes pionnen en twee Paarden. Dick gaf toen schaak op schaak, de pionnen al maar doorschuivende, totdat hij twee nieuwe Koninginnen had. De Majoor sloeg toen met kennersblik de stelling nauwkeurig gade en zei dat Dick voor een eerstbeginnende zeer goed gespeeld had en dat hij ook wel verder wilde spelen, maar omdat de partij in een staat gevorderd was die een langdurig spel waarschijnlijk maakte, zou hij het maar remis rekenen. Maar Dick antwoordde dat het spel hem goed genoeg was om het te vervolgen en schoof nog twee Pionnen door, zoodat hij vier nieuwe Koninginnen op één rij had staan, waarna hij den Majoor in twee zetten schaakmat gaf. De Majoor begon zich al een beetje over ons lachen te ergeren, en zei dat hij heel goed had kunnen verhinderen dat Dick de vierde Koningin haalde, en dat hij juist door dat klein verzien, wat de beste spelers overkomen kon, verloren had. Maar thans zou hij hem op het Evans-gambit onthalen. Zij zetten hunne stukken dus weer op en brachten elk een Paard, een Bisschop en een Pion uit, waarna de Majoor een pion voor Dick's Bisschop te nemen zette en zei dat dit de zet was door Kapitein Evans ontdekt. Dick nam den Pion zonder aarzelen en de Majoor grinnikte genoegelijk. Toen zonden beide een leger infanteristen uit en na een korte wijl zei de Majoor dat hij nu flink ruimte voor den aanval kreeg en dat wij zoo met-een er grappen van zouden zien. Wij keken met alle aandacht. De Majoor nam een Pion en verloor er een, ruilde Paarden, Torens en Bisschoppen, nam ten slotte Dick's laatste Bisschop met zijn Koningin en vroeg hoe hem het Evans-gambit

bevallen was en Dick zei van redelijk wel, gaf des Majoor's Koning schaak met het Paard, nam vervolgens de Koningin en gaf in vier zetten mat.

Ditmaal zei de Majoor niets toen wij lachten, maar hij beet op de lippen en zette de stukken weer op. Dick bracht zijn Koninginne-pion uit. De Majoor zei dat alle autoriteiten het er over eens waren, dat die zet geen zier deugde en dat hij medelijden had met Dick's onwetendheid, maar na ongeveer zes zetten kreeg Dick zijn Koningin te pakken, sloeg in den loop weg nog drie officieren en vier pionnen, joeg den Koning dwars over 't bord en in een hoek, waar hij hem met twee Pionnen mat zette. Maar nu lachten wij niet, want de Majoor had de bokkepruik op en zei dat ze hem geeselen en brandmerken konden als hij Dick ditmaal de partij niet netjes aansmeerde. En hij sloeg zich den hoed over zijn ooren, schopte de kat de halve kamer over, schoof twee Pionnen op, bracht een Bisschop en twee Paarden uit en zei dat dit het „Giuoco Piano" was, en dat hij wel eens zien wou wat Dick daartegen te zeggen had. Dick antwoorde dat hij niet veel van Piano's af wist; zijn geliefkoosd instrument was het draaiorgel; maar hij zou de slachting maar dadelijk beginnen, om zelf van alle ellende verschoond te blijven. Zoo gezegd, nam hij een Pion, wat tot een algemeen moordtooneel aanleiding gaf, waaraan Koninginnen en Torens deel namen en waarvan het slot was dat de Majoor een pion minder overhield dan Dick, en toen roofde Dick totdat de Majoor niets meer over had. Daarna bracht Dick zijn pion aan den rand en herschiep dat stuk in een Koningin. De Majoor rees overeind, smeed op plechtige wijs de tafel onderst boven en ging uit visschen.

Na een oogenblik stilte, vroeg ik Dick hoe hij het verklaren kon, dat een dom eerstbeginner het winnen kon van den Majoor met al zijn gambits en pianos.

Dick lachte en zei: „Ja, zie je, ik heb een jaar of wat in New-Orleans gewoond."

„Zoo, en --?“

„Daar woonde ook een jong advocaat die mij de zetten en een paar knepen en strikken leerde, en wij speelden daarna nog al dikwijls met elkaar.“

„Dat moet dan een heel goeie speler geweest zijn.“

„Ja“, zei Dick, „tamelijk goed voor New-Orleans, waar ze anders niet veel van wetenschappelijk schaakspel af weten -- maar overigens, ja, dan speelde hij redelijk wel. Zijn naam -- o, ja, die schiet mij nu weer te binnen -- zijn naam was Paul Morphy.“

Gisteravond begon de Majoor met ons te kaartspelen. Schaken is anders een best spel, zegt hij, maar men moet er te lang bij zitten.

R. HEEREN.

NIET AANGENOMEN DAME-GAMBIT.

W. F. van Nouhuijs. (Wit.)

E. Gerdes. (Zwart.)

1. d2—d4 d7—d5 2. c2—c4 Pg8—f6 3. c4—c5 c7—c6 4. Pg1—f3 Pb8—d7 5. b2—b4 b7—b6 6. a2—a4¹⁾ b6+c5 7. b4+c5 Lc8—a6²⁾ 8. Pb1—d2 Dd8—a5³⁾ 9. Ta1—b1 Pf6—e4 10. Tb1—b3 e7—e5 11. e2—e3⁴⁾ La6+f1	<p>12. Ke1+f1 Pe4—c3⁵⁾</p> <p>13. Dd1—c2⁶⁾ Da5—a6!</p> <p>14. Pd2—c4⁷⁾ Da6+c4!</p> <p>15. Kf1—e1 Pc3—a2</p> <p>16. Ke1—d1 Dc4+c2!</p> <p>17. Kd1+c2 a7—a5</p> <p>18. Lc1—a3 e5—e4</p> <p>19. Pf3—h4 Lf8—h7</p> <p style="text-align: center;">en zwart wint na weinige
zetten.</p> |
|---|---|

¹⁾ Het doel van dezen zet is niet duidelijk ; e2—e3 was in allen gevalle beter.

²⁾ Zeer goed. Hierdoor wordt de rokkade voor wit belet.

³⁾ De consequente voortzetting.

⁴⁾ Het witte spel is volkomen ingesloten en machteloos. Er zit anders niet veel op.

⁵⁾ Terstond beslissend !

⁶⁾ Tb3+c3 had ook geen verandering gegeven.

⁷⁾ Een noodzakelijk offer.

FRANSCHÉ PARTIJ.

Van Heycop ten Ham.
(Wit.)

De Raadt Offerhaus.
(Zwart.)

1. e2—e4 e7—c6 2. d2—d4 d7—d5 3. Pb1—c3 Lf8—b4 4. Lf1—d3 c7—c5 5. e4+d5 Dd8+d5	6. Ld3—b5! Lc8—d7¹⁾ 7. Lb5+d7! Pb8+d7 8. Pg1—f3²⁾ Dd5—c4 9. Dd1—d3³⁾ Dc4+d3 10. c2+d3 e5+d4

11. Pf3+d4 Pg8-e7	27. a2-a3 b7-b5
12. Ke1-e2 ¹⁾ o-o	28. a3-a4 b5+a4!
13. g2-g4 ²⁾ e6-e5	29. Kb3+a4 Te8-b8
14. Pd4-e2 Lb4+c3	30. Ka4-a3 Td2-b2
15. b2+c3 Pe7-d5	31. Te3+c4 Tb2-b3!
16. Le1-b2 Ta8-c8	32. Ka3-a4 Tb3+c3
17. Ke2-d2 Tf8-d8	33. Te4-e3 Te3-e2
18. Th1-e1 Pd5-f4	34. f2-f4 Tb8-b6
19. Te1-e3 Pd7-e5	35. Tf1-f3 Te2-a2!
20. Pd2-e1 Pf1+d3	36. Te3-a3 Tb6-a6!
21. Pe1+d3 e5-e4	37. Ka4-b4 Ta2+a3
22. Kd2-e2 Pe5+d3	38. Tf3+a3 Ta6+a3
23. Ta1-f1 Pd3+b2	39. Kb4+a3 g7-g6
24. Ke2+b2 Td8-d2!	40. Ka3-a4 f7-f5
25. Kb2-b3 Te8-c8	41. g4-g5 Kf8-e7
26. h2-h3 Kg8-f8	Wit geeft het op.

¹⁾ Beter dan den zet in het Handboek van Bilguer, 6e druk, p. 344, 6. . . , Pb8-c6,

²⁾ Natuurlijk gedwongen, wegens dreigend D+g2-

³⁾ Wat anders?

⁴⁾ Bij o-o, liep de witte d-pion groot gevaar.

⁵⁾ Zou f2-f4 niet beter geweest zijn? Zwart had dan den verderfelijken e-pion ten minste niet kunnen opschuiven.

SPAANSCH PARTIJ,

uit den Wedstrijd ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan
van het Schaakgezelschap „Staunton.”

Gespeeld den 22 Nov. 1886, door

J. P. Runsink. (Wit.)

H. Scheltens. (Zwart.)

1. e2-e4 e7-e5	5. d2-d4 e5+d4
2. Pg1-f3 Pb8-c6	6. c3+d4 a7-a6
3. Lf1-b5 d7-d5?	7. Lb5-a4 Pg8-f6
4. c2-c3 ¹⁾ Lc8-d7	8. Pb1-c3 b7-b5

9. La4—b3 Ld7—g4	16. ○—○ a6—a5
10. Lc1—e3? ²⁾ Pc6—b4? ³⁾	17. a2—a3 Pb4—a6
11. Le3—f4 ⁴⁾ Dd8—e7? ⁵⁾	18. e4—e5* Pf6—d7
12. Dd1—c2 Pf6—h5 ⁶⁾	19. Pc3+b5 ⁸⁾ c6+b5
13. Lf4—d2 c7—c6 ⁷⁾	20. Lb3+d5 Ta8—b8
14. h2—h3 Lg4+f3	21. Ld5+e6 en na nog
15. De2+f3 Ph5—f6	eenige zetten wint wit.

¹⁾ Beter was 4. e4+d5, d8+d5; 5. b1—c3 enz.

²⁾ Door e4—e5 had wit den gewichtigen d-pion kunnen winnen, met een winnende stelling daarbij. Bovendien ziet wit over 't hoofd dat zwart door d5+e4 een officier kan winnen.

³⁾ Maar gelukkig voor wit, laat zwart dat voordeeltje ook liggen.

⁴⁾ Thans moest de L. een stap verder en naar g5 zijn gegaan.

⁵⁾ Nog altijd ziet zwart de winst niet, die hij door d4+e5 kan verkrijgen.

⁶⁾ Altijd nog dezelfde toestand.

⁷⁾ Idem.

⁸⁾ Mooi! 19. b3+d5 kon ook; b.v. b3+d5, c6+d5; 20. c3+d5, e7—d8. Wit kan nu vervolgen met d2+a5 of d5—c7!

KIESERITZKY-GAMBIT.

De Raadt Offerhaus.
(Wit.)

Hartogh Heys v. Zouteveen.
(Zwart.)

1. e2—e4 e7—e5	11. Lg4—f3 d6—d5
2. f2—f4 e5+f4	12. Lc1+f4 Pb8—c6
3. Pg1—f3 g7—g5	13. c2—c3 0—0—0
4. h2—h4 g5—g4	14. Pb1—d2 Td8—e8!
5. Pf3—e5 Dd8—e7 ¹⁾	15. Ke1—d1 Pf6—e4 ²⁾
6. d2—d4 d7—d6	16. Th1—e1 f7—f5 ³⁾
7. Pe5+g4 De7+e4!	17. Kd1—c2 h7—h5 ³⁾
8. Dd1—e2 De4+e2!	18. Pd2—f1 Lf8—g7 ⁴⁾
9. Lf1+e2 Lc8+g4	19. Ta1—d1 Pc6—e7
10. Le2+g4 Pg8—f6	20. Te1—e2 Pe7—g6

21. Lf4—g5 Lg7—f6 ⁵⁾ 25. Td1—e1 f4—f3 ⁶⁾
 22. Lf3+e4 d5+e4 26. g2+f3 Tf8+f3
 23. Lg5+f6 Th8—f8 27. Pf1—d2 ⁷⁾ Abandon-
 24. Lf6—g5 f5—f4 neert.

¹⁾ Een ongewone verdediging, maar die ook niet minder is dan andere.

²⁾ Hierdoor krijgt zwart de betere stelling.

³⁾ Ter voorkoming van g2—g4.

⁴⁾ f8—h6 was veel meer doortastend geweest.

⁵⁾ Door dezen ongelukkigen zet werpt zwart zijn spel, dat anders zoo uitstekend stond, in eens weg.

⁶⁾ Het helpt allemaal niets meer.

⁷⁾ Natuurlijk neemt wit niet dadelijk den e-pion. Misschien was dit zwarts laatste hoop.

SCHOTSCH GAMBIT.

A. Adama. (Wit.)

1. e2—e4 e7—e5
2. Pg1—f3 Pb8—c6
3. d2—d4 e5+d4
4. Lf1—c4 Lf8—c5
5. e2—c3 Pg8—f6
6. b2—b4 ¹⁾ Lc5—b6
7. ○—○ ○—○
8. b4—b5 Pc6—-a5
9. Lc4—d3 e7—c5
10. e4—c5 Pf6—d5
11. Ld3+h7! ²⁾ Kg8—h8 ³⁾
12. Pf3—g5 ⁴⁾ g7—g6
13. Pg5+f7! ⁵⁾ Tf8+f7
14. Lh7+g6 Dd8—c7 ⁶⁾
15. Lg6+f7 Dc7+f7
16. c3+d4 ⁷⁾ c5+d4
17. Dc1—b2 Pd5—f4

E. Gerdes. (Zwart.)

18. Tf1—e1 Df7—d5 ⁸⁾
19. Dd1—g4 Dd5—f7
20. Te1—e4 Pf4—e6
21. Dg4—h3! Kh8—g8
22. Te4—g4! Pe6—g7
23. Tg4—h4 Df7—f5
24. Th4—h8! Kg8—f7
25. Pb1—d2 Df5+h3
26. g2+h3 Lb6+c5
27. Ta1—d1 b7—b6
28. Pd2—f3 Lc6—b7
29. Pf3—g5! Kf7—g6
30. Th8+a8 Lb7+a8
31. Lb2+d4 ⁹⁾ Kg6+g5
32. Ld4+c5 Pa5—c4 ¹⁰⁾
33. Td1+d7 Pg7—f5
34. Lc5—d4 La8—b7

35. Ld4—c3 Lb7+e4	41. c5—e6 Ph4—f5
36. Td7+a7 Pf5—h4	42. Lc3—b4 Kd5—c4
37. Ta7—g7! Kg5—f5	43. e6—c7 Pf5—g7
38. Tg7—f7! Lf5—e6	44. Tf6—e6 abandon-
39. Tf7—f6! Ke6—d5	neert.
40. f2—f4 Pc4—e3	

- ¹⁾ Een afwijking van den gewonen regel, die is c3+d4.
²⁾ Uitmuntend!
³⁾ Als zwart den looper nam, zou gevolgd zijn Pf3—g5!
 en Dd1—h5.
⁴⁾ Flink en doortastend!
⁵⁾ Alweer goed.
⁶⁾ De zwarte Toren is toch niet te redden.
⁷⁾ Wit heeft materiëel bij de ruiling niet verloren, maar hij heeft beter stelling.
⁸⁾ Een verloren zet.
⁹⁾ Zeer elegant,
¹⁰⁾ Zwart had beter gedaan eerst den Looper te nemen, ofschoon hij ook dan waarschijnlijk verloren zou hebben, b.v.
 31.—c5+d4 32. d1+d4, g6+g5, 33. d4+d7, g7—e6
 34. h3—h4! enz.
¹¹⁾ Nam zwart nu den Looper, dan zou volgen 33. d1+d7, g7—f5 34. d7+a7 en wint.

ONREGELMATIGE OPENING.

J. P. Runsink.

(Wit).

1. c2—c4	c7—c6
2. d2—d4	d7—d5
3. Pb1—c3	d5+e4
4. Pc3+e4	Lc8—f5
6. f2—f3	e7—e6
6. Lc1—f4	Pb8—d7
7. Lf4—d6	Lf5+e4
8. Ld6+f8	Le4+c2

S. G. Nijhoff.

(Zwart.)

9. Dd1+c2	Dd8—a5 !
10. Dc2—c3	Da5+c3
11. b2+c3	Pd7+f8
12. Lf1—d3	Pg8—e7
13. a2—a4	Pe7—d5
14. Pg1—e2	Pf8—d7
15. a4—a5	a7—a6
16. c3—c4	Pd5—f6

17.	e4—e5	○—○	30.	h2—h3	Tb8—d8
18.	○—○	Pf6—d5	31.	Lc4—e2	Pg6+e5
18.	Ta1—b1	Ta8—b8	32.	Tf1—b1	Td8—d7
20.	Tf1—e1	Pd7—f6	33.	Tb1—b4	Pc5—g6
21.	Tb1—b3	Tf8—e8	34.	Td2—b2	Tf8—b8 ³⁾
22.	Pc2—g3	Te8—d8	35.	Lc2+a6	Tb8—a8 ⁴⁾
23.	Ld3—e4	Kg8—h8 ¹⁾	36.	La6+b7	Ta8+a5
24.	Pg3—e4	Pf6+e4	37.	Lb7+e6	Td7—d8
25.	f3+e4	Pd5—f6 ²⁾	38.	Tb4—b8	Td8—f8
26.	e4—e5 ³⁾	Pf6—h5 ¹⁾	39.	Tb8+f8!	Pg6+f8
27.	Tb3—d3	Ph5—f4	40.	Tb2—b8	en wint na
28.	Td3—d2	Td8—f8			weinigje zetten.
29.	Te1—f1	Pf4—g6			

¹⁾ Zwart verliest te veel tijd. Het Paard van e7 naar b5 was de aangewezen weg.

²⁾ Op e7 is beter.

³⁾ Door dezen zet verbetert wit zijn stelling niet.

⁴⁾ Het zwarte Paard had nu weer naar zijn vorigen stand-plaats moeten teruggaan.

⁵⁾ Door eenvoudige Pg6—f4 te spelen, had zwart in 't voordeel kunnen blijven. De zet in den tekst is natuurlijk glad mis. Zwart had tot hiertoe zeer goed gemanoeuvreerd

⁶⁾ Dit is nog grooter miszet. Het zwarte spel gaat nu spoedig ten gronde.

LOOPERSPEL.

Dr. H. van Hartogh Heys
van Zouteveen.

(Wit.)

1. e2—e4 e7—e5
2. Lf1—e4 Lf8—c5
3. b2—b4 Lc5+b4
4. c2—c3 Lb4—c5
5. d2—d4 Lc5—b6¹⁾
6. d4+e5 Lb6+f2²⁾

A. Adama.

(Zwart.)

7. Ke1+f2 Dd8—h4!
8. g2—g3 Dh4+e4
9. Dd1—d5³⁾ De4+d5⁴⁾
10. Lc4+d5 Pg8—e7
11. Ld5—e4 f7—f5
12. e5+f5 op f6 ○—○

13.	Pg1—f3	Tf7+f6	17.	Te1+e6	Lc8+c6
14.	Lc1—g5	Tf6—e6	18.	Lg5+e7	en na wei-
15.	Th1—c1	d7—d5 ⁵⁾		nige zetten	geeft zwart het
16.	Le4+h7!	Kg8+h7		op.	

¹⁾ Deze opening wordt door den heer H. H. v. Z. veel gespeeld. Neemt zwart den pion (e5+d4), dan volgt natuurlijk 6. Lc4+f7!, wat eveneens zou geschied zijn als de zwarte Looper zich bij den 4en zet van a5 teruggetrokken had.

²⁾ Dit is wel wat al te stout.

³⁾ Waarschijnlijk had zwart niet op dezen zet gerekend toen hij bij den 6en zet pion f2 nam.

⁴⁾ Er zit weinig anders op. e4—f5!, gaf ook al geen beter uitkomst, want wit zou eenvoudig antwoorden 10. g1—f3, g8—e7, 11. d5—d3, enz.

⁵⁾ Nog een abuis, die een spoedig einde aan de partij maakt. Zwart had geen anderen tegenzet dan b8—c6.

GIUOCO PIANO.

J. de Raadt Offerhaus.

A. van Heijcop ten Ham.

(Wit.)

(Zwart.)

1.	e2—e4	e7—e5	17.	Lc4+d5	Pf4+d5
2.	Pg1—f3	Pb8—c6	18.	De3—g3	f7—f5 ²⁾
3.	Lf1—c4	Lf8—c5	19.	f2—f4	Pd5—b6 ³⁾
4.	c2—c3	Pg8—f6	20.	Pc5—f3	Tf8—f6
5.	d2—d4	e5+d4	21.	b2—b3	Kg8—h7
6.	c3+d4	Lc5—b4!	22.	Dg3—h3 ⁴⁾	Kh7—h8
7.	Lc1—d2	Lb4+d2!	23.	Dh3—g3	Dd8—d6
8.	Pb1+d2	d7—d5	24.	Te1—e5	Le6—d7
9.	e4+d5	Pf6+d5	25.	Pd2—f1 ⁵⁾	Pb6—d5
10.	Dd1—b3	Pc6—e7	26.	Pf3—h4	Ta8—g8
11.	K—g1	K—g8	27.	Pf1—e3 ⁶⁾	Pd5+c3
12.	Tf1—e1	a7—a5 ¹⁾	28.	Dg3+c3	g7—g5
13.	a2—a4	h7—h6	29.	f4+g5	Tg8+g5
14.	Ta1—d1	Pd5—f4	30.	Td1—f1	Dd6—f8
15.	Pf3—e5	Lc8—e6	31.	Te5—c7 ⁷⁾	Tg5—g7
16.	Db3—c3	Pe7—d5	32.	Te7+g7	Df8+g7

33. De3—e5 Tf6—f7	45. h2—h4! ⁹⁾ Kg5—h5
34. Tf1—f3 Kh8—h7	46. Pg2—f4! Kh5—g4
35. De5+g7! Kh7+g7	47. Te6+c7 Td5—d2!
36. d4—d5 Kg7—f6	48. Kf2—e3 Td2—d7
37. Tf3—c3 Ld7—e8	49. Te7—c3 Kg4+g3
38. Te3—c3 Le8—d7 ⁸⁾	50. Pf4—e2! Kg3+h4
39. g2—g3 Tf7—e7	51. Ke3—f4 Td7—d2
40. Te3—c3 Ld7—e8	52. Pe2—g1 Td2—g2
41. Kg1—f2 Te7—d7	wit geeft het op. Zwart
42. Te3—c5 b7—b6	dwingt de afruiling van de
43. Te5—e6! Kf6—g5	Torens en verovert gemak-
44. Ph4—g2 Td7+d5	kelijk den a- en b-pion.

¹⁾ De beste zet schijnt 12. Pd5—f4 te zijn, zooals ook v. d. Linde in zijn Leerboek p. 135 opgeeft.

²⁾ Deze zet keert den aanval van wit.

³⁾ Zwart profiteert nu van den zwakken pion a4.

⁴⁾ De beste zet.

⁵⁾ Dit paard komt bij tijds om den aanval van zwart te breken. Zie 27ste zet.

⁶⁾ Juist van pas. De partij bood een rijkdom van combinaties aan. Men vergelijkte b.v. 27 . . Pc3 of 27 . . Pf4o. Zwart zal in beide gevallen aan het kortste eind trekken.

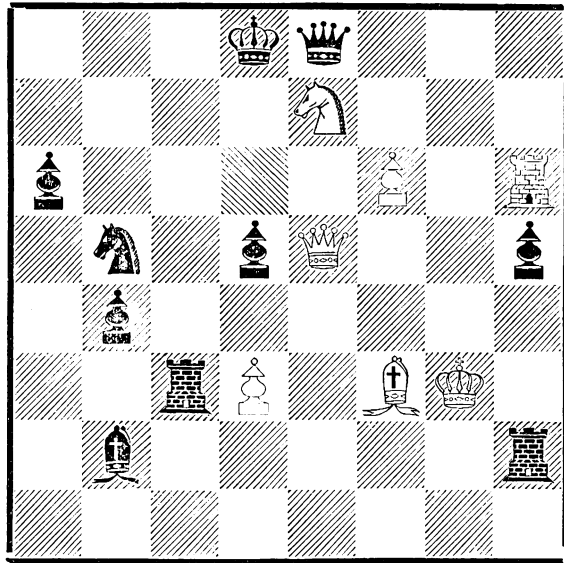
⁷⁾ Mooi.

⁸⁾ Hier had wit remise kunnen en moeten houden. Zijne pionnen b3 en a4 zijn zwak en dreigen telkens een offer van den zwarten looper te zullen worden.

⁹⁾ Wit haalt het paard van Troje binnen!

SCHAAK en MAT.

Zwart.

Wit.

Juegan dos al ajedrez,
 Figlia ed adolescente;
 „Mademoiselle, je m' interesse
 „Kaum noch für des Spieles Ende;
 „It is clear that I must win —
 „Schaak aan uwe Koningin!

(f6—f7

„Y al rey!" prosigue el, (Pe7—c6!)
 „Eccomi già vincitore!"
 Mais de suite la jeune pucelle
 Nimmt des Gegners Ross beim Ohre.
 „Overlooked!" she smiling said.
 't Wordt den meester koud en heet.

Y porqué el preceptor
 Questa volta nulla vede?

Aan het ruitveld zit een heer
 Met een dame schaak te spelen.
 „Juffer, doe geen moeite meer,
 „Hoe ge ook speelt, het kan niet
 schelen;
 „Het is duid'lijk dat ik win —
 „Schaak aan uwe Koningin!
 De8+!f7)

„En den Koning!" gaat hij voort;
 „Spoedig zal ik zegepralen!"
 Maar de dame, onverstoord,
 (Te3+c6) Slaat zijn ruiter zonder
 dralen.
 „Mis!" zoo lacht zij: „die is beet!"
 't Wordt den meester koud en heet.

Hoe zoo gansch van streek is hij,
 Die de zege weg zou dragen?

Si belle adversaire l'ignore. Zijne schoone weêrpartij
Neekt ihn mit gewürzter Rede. Blijft met tijne scherts hem plagen.
„Pray, don't laugh that once I fail'd. „'k Weet niet," zegt hij, „wat mij
„'k Heb nog nooit zoo slecht ge- scheelt,
speeld. „'k Heb nog nooit zoo slecht ge-
speeld."

Y sus ojos, sin querer
Trovan' quei dell' altra parte,
Là il oublie ciel et terre —
„Ach!" ruft Sie. „wie lang ich
warte!
„Do you sleep, Sir? Please, awake!" „Slaapt ge? Wordt toch wakker!
Hij ontwaakt ook, maar wordt Spreek!"
bleek. Hij ontwaakt ook, maar wordt
bleek.

Y un tiro muy audaz
Egli poi di far intende. (Th6+6)
Mais voilà sa reine qui passe
In des Gegners zarte Hände.
„Heaven!" cries he, „what is that!"
En zij glimlacht: „Gij zijt mat!" Trotsch vertrouwend doet hij thans
Stouter zet dan ooit te voren, —
Maar nu — hoe verkeert de kans —
(Lb2+5!) Gaat zijn Koningin
verloren.
„Hemel!" roept hij, „wat is dat!"
En zij glimlacht: „Gij zijt mat!"

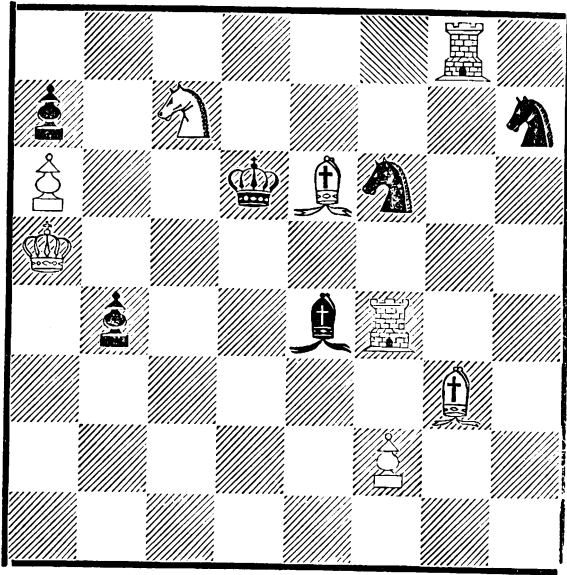
F. SICK.

R. HEEREN.

(Münchener Fliegende Blät er.)

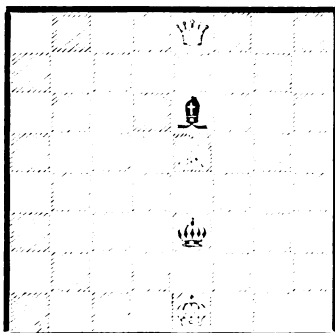
No. 1.

Opgedragen aan
Ds. J. DE RAADT OFFERHAUS,
te Ulrum,
DOOR
A. VAN HEIJCOP TEN HAM,
Haarlem.

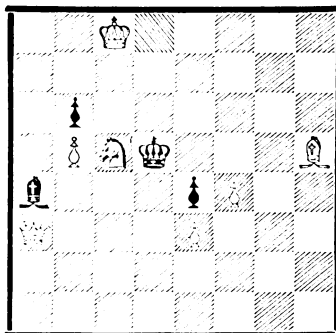
Mat in vier zetten.

No. 2. H.H. Heys v. Zoutev., Assen.

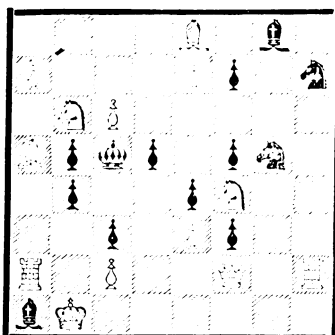
Mat in vier zetten.

No. 3. A. v. Heycopt. Ham, Haarlem.

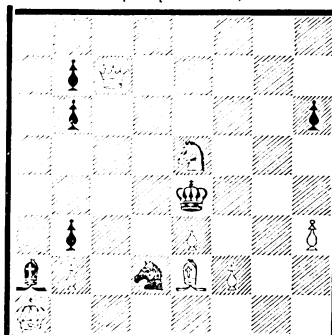
Zwart begint. Wit geeft mat in 3 zett.

No. 4. H. Bultema, Zailbroek.

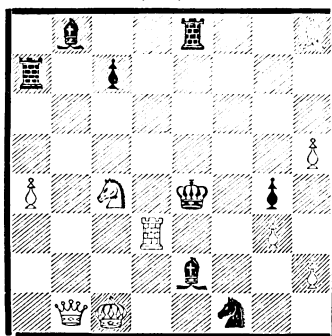
Mat in drie zetten.

No. 5. A. v. Heycopt. Ham, Haarlem.

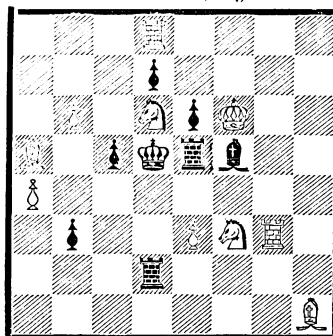
Mat in drie zetten.

No. 6. A. v. Heycopt. Ham, Haarlem.

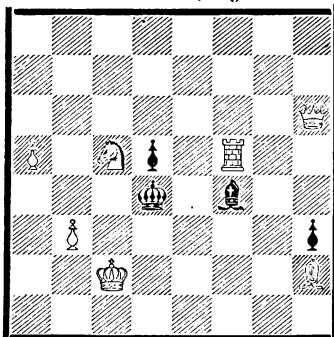
Mat in drie zetten.

No. 7. A. Adama, Nijehorne.

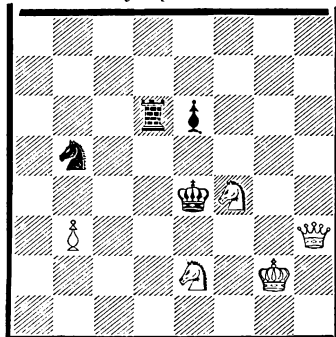
Mat in drie zetten.

No. 8. A. Adama, Nijehorne.

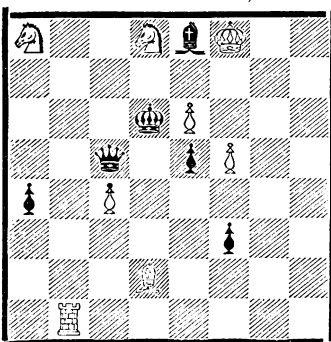
Mat in twee zetten.

No. 9. A.v. Heycopt Ham, Haarlem.

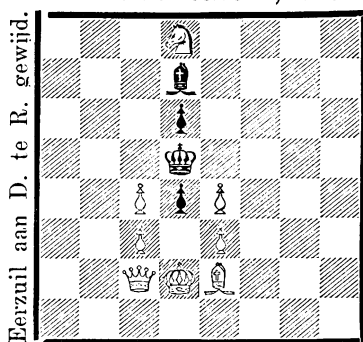
Mat in twee zetten.

No. 10. C. Messemaker, Gouda.

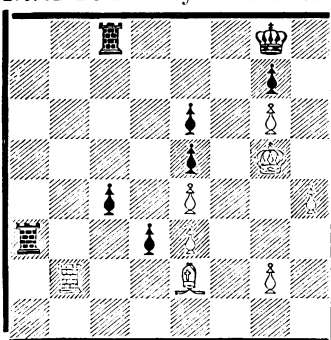
Mat in twee zetten.

No. 11. E.H.E.v. Woelder, Rotterdam.

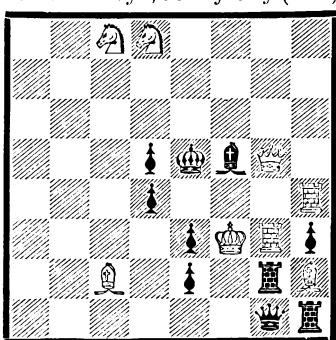
Mat in twee zetten.

No. 12. Dr. H.H. Heys v. Zouteveen.

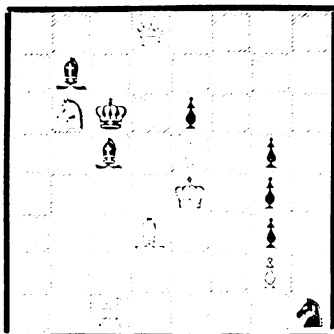
Wit begint en maakt remise.

No. 13. S. Loyd, Jersey City (V.S.)

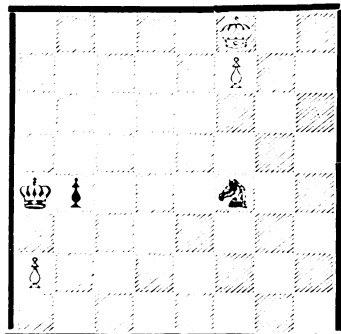
Zelfmat v. wit, die begint, in 2 zett.

No. 14. Eduard Mazel, Brünn.

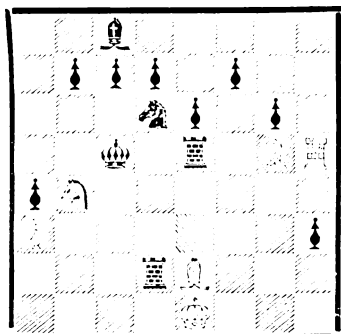
Zelfmat van wit, die begint,
in twee zetten.

No. 15. E. B. Cook, Hoboken (V.S.)

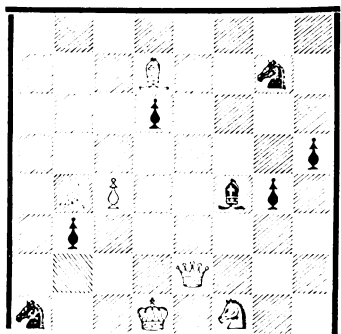
Wit, aan den zet, houdt het
spel onbeslist.

No. 16. H. W. C., Rotterdam.

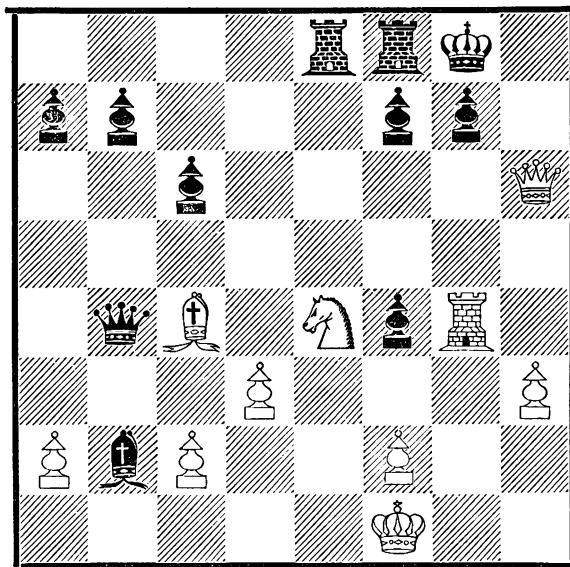
Wit trekt zijn laatste zet terug
en geeft in één zet mat.

No. 17. B. G. Laws (Br. Ch. Mag.)

Zet zwarts Koning waar gij wilt
en hij is in twee zetten mat.

E I N D S P E L.

Wit, Blackburne.

Wit speelde als volgt:

1. e2—c3

Een prachtige zet! Speelde wit 1. Dh6—f6, dan zou volgen Db4—e1!; 2. Kf1+c1 en Lb2+f6, en ingeval wit 1. Pe4—f6! zette, zou zwart kunnen antwoorden met Lb2+f6; 2. Dh6+f6, Db4—e1!; 3. Kf1—g2, f4—f3!; 4. Df6+f3, De1—e5 en zwart heeft een sterke stelling uo de kwaliteit meer.

1.

Lb2+c3

2. Dh6—f6 Mooi!

Db4—b1!

3. Kf1—g2

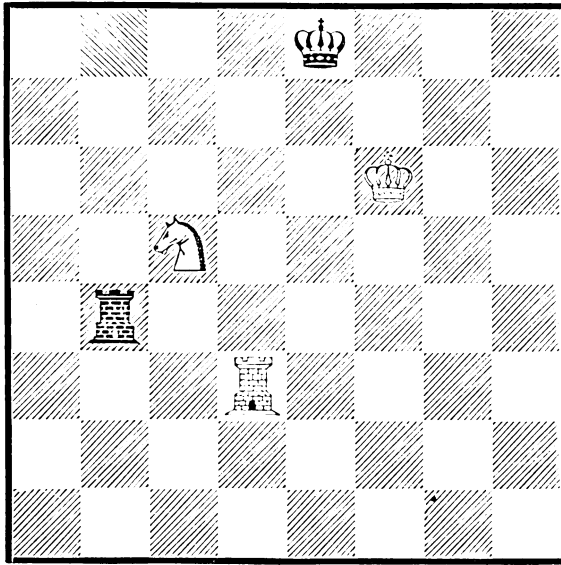
f4—f3!

4. Kg2—h2

Lc3—e5!

5. Df6+c5 en wit geeft mat in hoogstens zetten.

No. 19.
EINDSPEL.

Het handboek van Bilguer speelt: (6e dr. p. 624 No. X)

1. Pc5—e6	Tb4—b8	9. Td6—c6	Td8—a8
2. Pe6—g7!	Ke8—f8	10. Pe6—g5	Kg8—f8
3. Td3—d7	Tb8—b6!	11. Tc6—e6	Ta8—b8
4. Pg7—e6!	Kf8—g8	12. Pg5—h7!	Kf8—g8
5. Td7—e7	Tb6—a6	13. Te6—e7	Tb8—b6!
6. Kf6—g6	Ta6—a8	14. Ph7—f6!	Tb6+ f6!
7. Te7—d7	Ta8—b8	15. Kg6+ f6	en wint.
8. Td7—d6	Tb8—e8		

Prof. *Berger* geeft van dit eindspel echter de volgende keurige oplossing, die ook spoediger tot het doel leidt:

1. Pc5—e6 Tb4—b8
2. Td3—d1 Tb8—c8 Noodzakelijk.
3. Pe6—g7! Ke8—f8
4. Td1—g1 Tc8—c6!
5. Pg7—e6! Kf8—e8 of a, b, c, d.
6. Tg1—g8! Ke8—d7
7. Tg8—d8 mat.

a.

4. Tc8—c4
 5. Pg7—e6 ! Kf8—e8
 6. Tg1—g7 en wint.

c.

4. Tc8—c3 of c2
 5. Pg7—e6 ! Kf8—e8
 6. Tg1—g8 ! Ke8—d7
 7. Tg8—d8 ! Kd7—c6
 8. Td8—c8 ! en wint.

b.

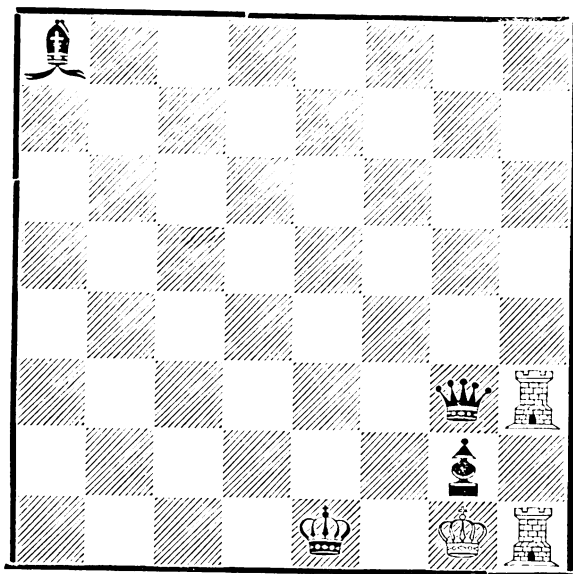
4. Tc8—b8 of a8
 5. Pg7—e6 ! Kf8—e8
 6. Tg1—g8 ! en wint.

d.

4. Kf8—g8
 5. Pg7—e6 ! K onversch.
 6. Kf6—f7 en zwart moet
 den toren opofferen om
 het mat te verhinderen.

S C H A A K S C H E R T S

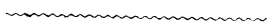
van E. H. E. VAN WOELDEREN te Rotterdam.

Deze positie, ontstaan uit een correspondentie-partij tusschen de heeren Leepert en Sul, gaf aanleiding tot een hoogst belangrijk rechtsgeding, thans nog bij de rechtbank aanhangig.

L. (wit) beweert dat S. (zwart), die aan den zet is, den witten Koning geen mat kan geven in één zet, S. houdt het tegendeel staande, vandaar het geschil.

Twee uitstekende rechtsgeleerden, tevens zeer sterke schakers, hebben reeds voor en tegen gepleit en het is duidelijk, dat alleen die rechters, die tevens het schaakspel terdege kundig zijn, een rechtvaardige beslissing kunnen treffen. Met spanning ziet men de uitspraak te gemoet. Middelerwijl verzoeken wij onzen lezers, ons hunne meening te doen kennen, wie van hun beiden gelijk heeft.

No. 21.

KONINGINNESTANDRAADSEL

van Dr. H. HARTOGH HEIJS VAN ZOUTEVEEN.

Y	NI	GI	EL	EK
VA	GE	EE	SC	EN
AR	IN	YF	ND	EN
AK	FR	ET	NN	KA
ON	NV	VE	KS	HA

No. 22.

KONINGINNESTANDRAADSEL

van Dr. H. HARTOGH HEIJS VAN ZOUTEVEEN.

Z	A	D	E	V	A	A
T	E	V	D	M	E	N
Z	K	N	S	N	R	S
K	E	V	E	V	H	E
I	E	N	A	N	E	N
A	E	T	E	E	E	L
D	E	G	S	C	K	N

Naschrift.

Het jaarboekje heeft ditmaal langer dan gewoonlijk op zich laten wachten: ongesteldheid en drukte van den Secretaris waren hiervan de voornaamste oorzaken. De Redactie heeft zich echter voorgesteld den verloren tijd bij de verschijning van den volgende kalender weer te zullen hebben ingehaald. Het weinige nieuws, dat na het schrijven van het Binnen- en Buitenlandsch overzicht is geschied, is spoedig medegedeeld.

De wedstrijden van den Nederlandschen en van den Noordelijken Bond leveren het voornaamste schaaknieuws van Nederland.

Aan den wedstrijd van den *Nederlandschen Bond*, die in Augustus gehouden werd, viel een buitengewoon groote deelname te beurt. Gelijk men weet, strijdt men daar in 2 klassen: in een eerste, waarin de beste spelers meêdoen en in een tweede, waarin minder sterke krachten kampen. In de eerste klasse streden dit jaar 10 spelers, n.l. Benima, Jhr. D. van Foreest, Jhr. A. E. van Foreest, Kothe, Loman, Messemaker, Olland, Pinédo, Süssholz, en J. D. Tresling.

Den 1en prijs won *Jhr. D. van Foreest*, evenals ten vorigen jare zonder een enkele partij te verliezen; den 2en verwerfde de jeugdige *Tresling*, die voor het eerst mededong en 't er dus uitstekend afbracht; den 3en prijs behaalde *A. G. Olland*, die in 't vorige jaar den 1en prijs in de tweede klasse won. Om den 4en prijs moesten *Lohman* en *Jhr. A. E. van Foreest* een beslissende partij spelen, die ten gunste van laatstgenoemden uitviel. Vrouw Fortuna, die zelfs bij 't schaken nooit geheel buiten spel blijft,

stond ditmaal de oude kampioenen zooals Messemaker, Benima, Pinédo, weinig ter zijde.

In de 2e klasse kampten niet minder dan 11 spelers. De uitslag was dat de 1e prijs gewonnen werd door P. de Jong, van Amsterdam, na een beslissende partij tegen L. van den Berg te Amstelveen, die dus den 2en prijs kreeg. De broeder van deze, F. van den Berg, won den 3en prijs. Omtrent den prijswinner de Jong verklaarde de Engelsche schaakmeester Pollock in 't begin van dit jaar, dat hij een speler van den eersten rang kon worden. De gebroeders van den Berg hebben getoond weinig minder sterk te zijn: de eene toch kreeg evenveel punten als de eerste prijswinner en de andere slechts een half punt minder.

De wedstrijd van den *Noordelijken Bond*, in September te Groningen gehouden, was niet zoo geanimeerd als anders; slechts 7 spelers namen er aan deel, te weten: Dr. N. Westendorp Boerma, T. Fennema, R. Heeren, J. van Julsingha, W. F. M. Meijer, J. de Raadt Offerhaus en Dr. U. P. Okken. De eerste prijs werd gewonnen door *Heeren*, de 2e door *Fennema* na een beslissende partij tegen *Meijer*, die alzoo den 3en prijs verwierf.

Op de beide zomerschaakdagen te Veenwouden en Winschoten werd geen wedstrijd gehouden.

In de beide laatste vergaderingen te Groningen werd besloten de contributie voor het lidmaatschap te verlagen tot f 2.50 voor afdelingen van 1—5 leden en die voor elk aangebroken of vol 5-tal met f 2.50 te verhoogen, maar bij meer dan 15 leden van één afdeling de contributie per lid te bepalen op 50 cent. In verband daarmee werd voorgesteld den kalender-prijs voor leden te verlagen, welk voorstel is aangehouden tot de wintervergadering. Een eerste gevolg van een en ander is dat reeds 20 nieuwe leden zich hebben aangemeld, die waarschijnlijk door meer anderen zullen gevolgd worden.

Voorts werd besloten de gewone Mei- en September-

vergaderingen voortaan te houden in April en October, met het dubbele doel om meer ruimte voor de zomerschaakdagen te hebben en de pauze tusschen de herfst- en voorjaarsvergadering te verkorten, en ten einde dezen langen rusttijd nog korter te maken, werd ook nog het besluit genomen een winterbijeenkomst te houden.

Als bestuurslid werd herkozen de heer *W. F. M. Meijer* en ter vervanging van den heer *W. F. van Nouthuys*, die, wegens zijn vertrek naar Kampen, als lid van het Bestuur bedankte, werd benoemd *Dr. N. Westendorp Boerma*.

De commissie van redactie is weer zamengesteld als vroeger, met deze uitzondering, dat de heer *C. Hofstede de Groot*, die wegens zijn aanstaand vertrek naar Berlijn niet weer in aanmerking wenschte te komen, vervangen werd door den heer *L. H. Siertsema*. De heer *Hofstede de Groot* werd daarop tot eere-lid der redactie-Commissie benoemd.

Te Huizum is een wedstrijd gehouden, waaraan door 14 spelers werd deelgenomen. De 1e prijs werd behaald door *J. A. Koning*, te St. Jacobi-Parochie, en de 2e prijs door *T. R. Kestra*, te Huizum. Overigens is er op 't oogenblik weinig of geen binnenlandsch schaaknieuws meer bekend.

Nog dit: volgens gerucht zou het halfmaandelijksch schaakblad „Mophy” met het einde van zijn tweeden jaargang zijn kort bestaan besluiten uit *gebrek aan deelneming!* 't Is wel treurig! Hebben dan de Nederlandsche schaakminnaars zoo weinig voor de schaakkunst over, dat zij te zamen niet eens het eenige vaderlandsche tijdschrift, den eenigen band, die de verschillende deelen des lands verbindt en met elkander in aanraking, in kennis brengt, in stand kunnen houden? 't Schijnt, helaas! waar te zijn. De Nederlanders zijn in 't algemeen ¹⁾ verbazend lauw voor de schaakkunst, bijzonder karig,

¹⁾ Gelukkig zijn er vele uitzonderingen.

niet met groote woorden, maar met dubbeltjes. Maar dan verdienen zij den naam van schaakminnaars niet, want zij houden werkelijk niet van het edele spel: hunne liefde is louter zelfzucht. Men wil wel den geur der roos genieten, maar men heeft veelal niets over voor hare verpleging en veredeling.

In Juli werd te *Frankfort a/d M.* het 5de Congres van den Duitschen schaakbond gehouden. Nog nooit te voren namen zoovelen aan een meester-tornooi deel als daar. Niet minder dan 21 uitstekende spelers togen er tegen elkaâr ten strijde. Daaronder telde men 9 Duitschers, 3 Oostenrijkers, 3 Engelschen, 1 Anglo-Duitscher, 1 Franschman, 1 Amerikaan, 1 Hongaar en 2 Russen. Hiervan won *G. Mackenzie*, van New-York met 15 punten den 1en prijs; *J. H. Blackburne* van Londen en *M. Weiss* van Weenen, zamen met ieder $13\frac{1}{2}$ p. den 2den en 3den prijs; *K. von Bardeleben* van Berlijn, met 13 p. den 4den; *J. Berger* van Graz en *Dr. S. Tarrasch* van Neurenberg, met ieder 12 p. zamen den 5den en 6den; *B. Englisch* van Weenen met $11\frac{1}{2}$ p. den 7den en *L. Paulsen* van Blomberg en *E. Schallop* van Berlijn, ieder met 11 p. zamen den 8sten prijs.

Aan het hoofdtornooi namen 19 strijders deel. De prijzen hierin werden gewonnen door *J. H. Bauer* van Weenen, I; *J. Mieses* van Leipzig en *B. Richter* van Halle zamen II en III; *M. Pappenheim* van Frankfort IV; *R. H. Barnes* van Frankfort en *N. Neustadt* van Praag, zamen V en VI.

Verder werden prijzen gewonnen:

a. in het eerste Neventornooi (14 deelnemers) door *E. Steigert* van Karlsruhe I; *B. Bock* van Leipzig II; *B. Sonnenberg* van Neurenberg en *M. Goering* van Munchen, zamen III en IV.

b. in het tweede Neventornooi (8 deelnemers) *H. Nocken* I, *W. Furth* II, *H. Obermeijer* III en *Kuntzl* IV.

c. Vrij tornooi (6 deelnemers). De 1e en 2e prijzen

werden gedeeld door *Bock*, *Sege* en *Wagner*, die alle een gelijk aantal punten kregen.

Alzoo te zamen 68 strijders. Een respectabel aantal!

Ter eere van het feest van het 60-jarig bestaan van het *Berlijnsch* schaakgenootschap was een wedstrijd uitgeschreven, waaraan 9 kampioenen deelnamen, met den uitslag dat *Harmonist* den 1en, *von Schere* den 2en en *Schalopp* den 3en prijs verwierf.

Het voorgenomen tornooi te *New-York* kon nog niet tot stand komen. Toch zijn er reeds 3339 Dollars voor ingeteekend.

In het tornooi van de *Regence* te Parijs werden de prijzen in volgorde gewonnen door *de Rivière*, *Hirschkopf* en *Taubenhaus*.

Tusschen *Blackburne* en *Gunsberg* is een kleine wedstrijd hangende: overwinnaar is hij, die het eerst 5 partijen gewonnen heeft. Op dit oogenblik heeft *Gunsberg* 4 winstpunten, *Blackburne* 2, terwijl 6 partijen remise werden. De strijd is geschorst wegens ongesteldheid van *Blackburne*.

Van een kamp tusschen *Blackburne* en *Burn* is niets gekomen, evenmin als van een tusschen *Steinitz* en *L. Paulsen*. Daarentegen is er sprake van een strijd tusschen *Blackburne* en *Mason*, terwijl *Steinitz* zich bereid heeft verklaard tot een kamp tegen *Mackenzie* en dezen daarbij op de 10 partijen 2 wil voorgeven, wanneer de inzet van elk minstens 1000 Dollars bedraagt. Wat daarvan komen zal, hoop ik in een volgenden kalender mede te deelen.

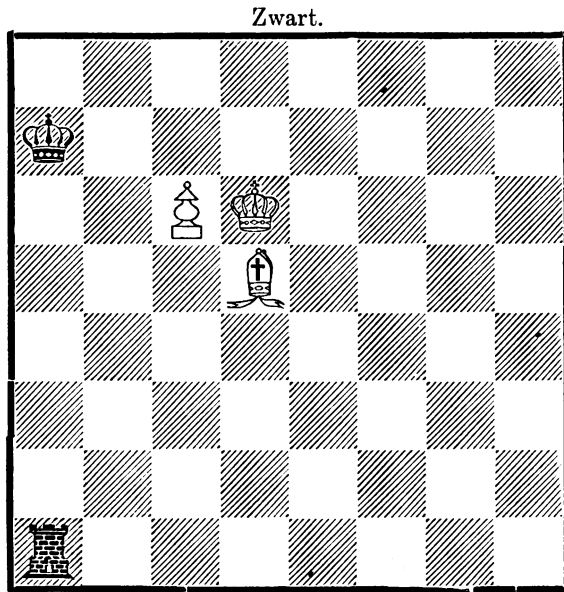
Van de beide correspondentie-partijen tusschen *Maagdeburg* en *Halle* is de eene partij met den 32en zet door *Maagdeburg* gewonnen, de andere nog onbeslist.

De beide correspondentie-partijen tusschen *Londen* en *Petersburg*, naderen hun einde, — waarschijnlijk zal *Londen* verliezen.

Een der oude tegenstanders van *Paul Morphy*, de beeldhouwer *Eugène Lequesne* te Parijs, in zijn tijd een

zeer sterk speler, is onlangs in den ouderdom van 71 jaar overleden. Hij was de vervaardiger van Morphy's marmeren buste, die op een feest bij diens vertrek van Parijs gegeven, door St. Amant met lauwerkransen werd getooid.

Tot afscheid aan de lezers deel ik hier nog mede, het volgende interessante eindspel, welks herkomst de Deutsche Schachzeitung aan zijne lezers vraagt. Mocht een mijner landgenooten die weten, dan beveel ik mij voor mededeeling aan.

Wit.
Wit begint en wint.

TERNAARD, 12 Nov. 1887.

R. HEEREN.

Alvorens dezen jaargang te sluiten, wenscht de Redactie een woord van dank uit te spreken jegens allen, die haar geholpen hebben dit boekje zamen te stellen. Die hulp wordt zeer door haar gewaardeerd, zij is haar zelfs een behoefte, omdat in ons klein landje het schaakleven zich te weinig openbaart om altijd voldoende stof te leveren.

Zij hoopt en vertrouwt, dat die steun, die haar bijna telken jare ten deel viel, ook voor den volgende kalender niet zal outbreken.

DE REDACTIE.

Oplossingen der Problemen enz. uit den Kalender voor 1886.

Koninginnestandraad van Dr. H. Hartogh Heijs van Zouteveen, vóóraan in den kalender: De stand van acht ketens van koninginnen op een dambord is mooier dan eenige op een schaakbord.

(Ter besparing van ruimte geven wij van de 2 en 3 zets problemen slechts den eersten — van de 4 zets slechts de eerste twee zetten).

Probleem no. 1 van A. van Heycop ten Ham:

1. a7—b7 d5+e4	2. e5—g6 enz.
1. d5+e6	2. c1—f4 ”
1. d5—d6	2. c1—c5 ! ”
1. f7+e6	2. c1—c4 ! ”
1. f7—e8	2. e5—d7 ”
1. f7—g8	2. e5—f7 ”
1. f7—g6	2. e5+g6 ”
1. h5—h7	2. c1—c5 ! ”
1. h5—h2	2. e5+f7 ”

Probleem no. 2 van E. A. Schmidt:

1. h4—g6 g8—f6	2. e6—d6 enz.
1. g8—h6	2. g6+e7 ”
1. c7—f4	2. g6+f4 ”
1. f3 of g3 speelt	2. b7—d6 ! ”

Probleem no. 3 van A. van Heycop ten Ham:

1. e5+d5 h5+f7	2. f6—d7 enz.
1. b8+d6	2. f6—d7 ”
1. f6 speelt	2. d5—c5 ! ”

Dit probleem heeft een nevenoplossing door 1. f6+d5. Waarschijnlijk is dit gebrek te verhelpen door verplaatsing van het paard f6 naar f8.

Probleem no. 4 van denzelfde:

1. f1—g2	b6—c4	2. f4+d5	enz.
1.	b8—d7	2. f4—e2	"
1.	g4—f5	2. f4+h5	"
1.	h5—g6	2. f4+g6	"

Dit probleem heeft een nevenoplossing door 1. f4—d3 enz.

Probleem no. 5 van denzelfde:

1. e7—f7	g5—f5	2. d3—d4	enz

Probleem no. 6 van C. Messemaker:

1. e2—b1 enz.

De heer van Heycop ten Ham heeft de volgende nevenoplossing gegeven: 1. d2—c3! b2+c3 2. c2—b1 onverschillig, 3. Toren geeft mat.

Probleem no. 7 van F. v. d. Berg:

1. d1—g1 enz.

Probleem no. 8 van A. Adama: De koning op h3 moet van wit zijn.

1. c7—f7 enz.

Probleem no. 9 van H. F. Klok:

1. e2—b5 enz.

Probleem no. 10 van Dr. C. J. Cornelis:

1. d3—f5 enz.

Probleem no. 11 van E. H. E. van Woelderen:

1. f3—f4 enz.

Probleem no. 12 van Dr. C. J. Cornelis:

1. d8—a5 enz.

Probleem no. 13 van F. v. d. Berg:

1. f6—g8 enz.

Probleem no. 14 van den Oud-Redacteur van Sissa:

1. a5—d8 enz.

Probleem no. 15 van C. E. A. Dupré :

1. b4—e1 enz.

Probleem no. 16 van A. van Heycop ten Ham :

1. c3—d4 enz. Dit is de bedoelde oplossing, maar zij gaat niet op als zwart h7—h5 tegenspeelt. Het gebrek is te verhelpen door plaatsing van een zwarten pion op d7.

Probleem no. 17 van E. A. Schmitt :

1. e6—f4 enz.

Probleem no. 18 van H. F. Klok :

1. a6—b7 enz.

Probleem no. 19 van H. W. C. :

1. c5+b5 enz.

Probleem no. 20 van E. H. E. van Woelderen :

1. f4—e6 enz.

Probleem no. 21 van Dr. H. Hartogh Heij's van Zouteveen :

1. f5—e3 enz.

Probleem no. 22 van A. Adama :

1. h6—f8 enz.

Probleem no. 23 van A. van Heycop ten Ham :

1. e7—c7 enz.

Heeft een nevenoplossing door 1. d6—c4 enz. Toevoeging van een zwarten pion op f6 doet deze oplossing vervallen.

Probleem no. 24 van F. v. d. Berg :

1. d4—f5 enz.

Probleem no. 25 van E. A. Schmitt :

1. g1—b1 enz.

Probleem no. 26 van Le Comte :

1. b1—h7 enz.

Probleem no. 27 van J. van der Valk Hz :

1. g3—h2 enz.

Probleem no. 28 van A. van Heycop ten Ham :

1. b7—a6 enz.

Heeft een nevenoplossing door b2—c3, wat verholpen worden kan door plaatsing van een Zwarten pion op h4.

Probleem no. 29 van F. v. d. Berg :

1. h7—g6 enz.

Probleem no. 30 van C. E. A. Dupré :

1. e6—g5 enz.

Probleem no. 31 van A. van Heycop ten Ham :

1. d4—c2 enz.

Probleem no. 32 van F. G. Cornelis :

1. b5—b2 enz.

Eindspel van J. H. G. Karis :

1. b3—a5 ! 2. h1+h2 3. b4—b5 4. h2—h3
b7+a8 ! e3—f3 f3—f2 ! f2—f1 !

5. h3—g3 6. g3—f3 en wit houdt het spel onbe-
f1+b5
slist, daar zijn Koning, onder bescherming der Paarden gekomen, niet meer terug, d. i. noch achteruit noch op den g-lijn gedrongen kan worden.

No. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 31 en 32 zijn juist opgelost door A. van Heycop ten Ham te Haarlem.

Eveneens zijn juiste oplossingen ontvangen van J. Bouma, te Winsum (Friesland) ten aanzien der nos. 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31 en 32.

De goedgunstige lezer gelieve eenige overgebleven 4de naamvalsfouten en dergelijke te verontschuldigen. Zoo ook dat op blz. 32, onder aan, de *c* uit October vergeten is, dat *Jannison* op blz. 46, 47, en 49 een *s* te veel heeft en op blz. 49 Pennautre het voorzetsel *de* mist, enz.

I N H O U D.

	Bldz.
Voorwoord en binnenlandsch overzicht.	3
Reglement voor de wedstrijden van het Noordel. Schaakbond	13
Buitenlandsch overzicht	16
Naamlijst der leden van het Noordelijk Schaakbond . .	24
Bestuur van het Bond	25
Leden der Kalender-Redactie voor 1887	25
Lijst van in het Noorden bekende Schaakgezelschappen .	26
Een Amsterdamsch Schaakhandschrift van het jaar 1706	38
Uit den studenten almanak voor 1887	56
Onder-onsjes	61
Iets over den wedstrijd Steinitz—Zukertort	70
De gymnasiasten-Schaakcourant „Concordia”.	89
Een vuuraanbidder over Tsjatoeranga	110
Bericht omtrent de nieuwste onderzoekingen aangaande het Kieseritzky-gambit	113
Hoe de Majoor schaakspeelt	117
Naschrift	145
Dankbetuiging	151

POËZIE.

Schaakspel en studentenleven	57
Ludus Scachorum	59
Onze oorlog	101
Schaak en mat	134

P A R T I J E N:

EVANS-GAMBIT.

Jhr. D. van Foreest. — J. Bruin en Jhr. A. E. van Foreest	34
L. H. Deelman Jzn. — H. Onnes	114

GECOMPROMMITTEERD EVANS-GAMBIT.

Jhr. D. van Foreest. — J. Bruin en Jhr. A. E. van Foreest	83
---	----

KONINGS-GAMBIT.

	Bldz.
Lafon Jr. — Rousserau	45
Lionne en Morant. — Maubisson en Auzont	45
Jannison en Maubisson. — Lionne en Morant	46
Villette Murcey. — Maubisson	46
R. Heeren. — H. van Calcar	103

ONREGELMATIG KONINGS-GAMBIT.

—————	41
Lionne en Morant. — Maubisson en Auzont	42
Morant. — Maubisson	43
Lafon Sr. — Maubisson	43
Lionne en Morant. — Lafon en Rousserau	44

GEWEIGERD KONINGS-GAMBIT.

C. Hofstede de Groot. — J. Pinédo Azn.	69
--	----

KIESERITZKY-GAMBIT.

Jhr. D. van Foreest. — I. Gunsberg	108
Straatsburg. — St. Gallen	113
J. de Raadt Offerhaus. — Dr. H. Hartogh Heij's v. Zouteveen	128

PAARD-GAMBIT.

A. van Heycop ten Ham. — J. de Raadt Offerhaus . .	35
--	----

POLERIO-GAMBIT (MUZIO).

Lafon Sr. — Maubisson	47
---------------------------------	----

LOOPER-GAMBIT.

Jannison. — Morant	47
Abbé de Lionne. — Rousserau	48
Lafon Jr. en Morant. — Jannison en de Pennautre . .	48
Abbé de Lionne en Morant. — Maubisson en Auzont .	49
Jannison en Morant. — Maubisson en de Pennautre. .	49
Maubisson en Morant. — Lionne en Auzont . , . .	50

MUZIO-GAMBIT.

J. Pinédo Azn. — C. Hofstede de Groot	68
---	----

STEINITZ-GAMBIT.

	Bldz.
Steinitz. — Zukertort	83

KONINGS PAARDSPEL.

A. Woldendorp — I. D. Tresling	99
--	----

DEENSCH-GAMBIT.

R. Heeren. — Dr. N. Westendorp Boerma	36
Dr. N. Westendorp Boerma. — R. Heeren	104

SCHOTSCH-GAMBIT.

Jhr. D. van Foreest. — Mr. G. M. Stolte	107
C. Hofstede de Groot. — H. C. Mees	116
A. Adama. — E. Gerdes	129

SCHOTSCH PARTIJ.

Jhr. D. van Foreest. — J. Bruin en Jhr. A. E. van Foreest	53
Dr. H. Hartogh Heijs v. Zouteveen. — Dr. N. Westendorp Boerma	67

DAME-GAMBIT.

L. H. Deelman Jzn. — W. F. M. Meijer	115
--	-----

GEWEIGERD DAME-GAMBIT.

Zukertort. — Steinitz	77
—	78
W. F. van Nouhuys. — E. Gerdes	126

SPAANSCH PARTIJ.

Steinitz. — Zukertort	81
W. Uhl. — W. Paulsen	91
J. P. Runsink. — H. Scheltens	127

RUSSISCHE VERDEDIGING.

E. Gerdes — R. Heeren	55
---------------------------------	----

TWEË-PAARDENSPEL IN DE NAHAND.

J. Bruin en Jhr. A. E. van Foreest — Jhr. D. van Foreest	84
J. Bruin — Jhr. D. van Foreest	86

	Bldz.
N. N. — Jhr. D. van Foreest	88
J. de Raadt Offerhaus — A. van Heycop ten Ham . .	94
J. de Raadt Offerhaus — R. Heeren	109

PHILIDOR'S VERDEDIGING.

Groningen — Amsterdam	60
---------------------------------	----

FRANSCHÉ PARTIJ.

Jhr. D. van Foreest. — van Ham	105
I. H. Sohlberg e. a. — I. Gunsberg	106
A. van Heycop ten Ham. — J. de Raadt Offerhaus .	126

SICILIAANSCHÉ VERDEDIGING.

A. Woldendorp. — I. D. Tresling	98
---	----

GUOCO PIANO.

A. Adama. — E. Gerdes	95
A. Woldendorp. — I. D. Tresling	97
J. de Raadt Offerhaus. — A. van Heycop ten Ham .	133

LOOPERSPEL.

Dr. H. Hartogh Heijs van Zouteveen. — A. Adama .	131
--	-----

ONREGELMATIGE OPENING.

P. Bodenstein. — W. Uhl	92
H. Onnes. — J. P. Runsink	115
J. P. Runsink. — S. G. Nijhoff	130

Probleemen	90, 136—139
Eindspelen	140—142, 150
Schaakscherts	143
Koninginnestandaardsel	144
Oplossingen	152—155
